

Βρυξέλλες, 10 Δεκεμβρίου 2018
(OR. en)

15086/18

CFSP/PESC 1150
COPS 470
CSDP/PSDC 712
COHOM 161
RELEX 1047

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Αποστολέας: Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου

Αποδέκτης: Αντιπροσωπίες

αριθ. προηγ. εγγρ.: 14943/18

Θέμα: Γυναίκες, Ειρήνη και Ασφάλεια

- Συμπεράσματα του Συμβουλίου (10 Δεκεμβρίου 2018)

Διαβιβάζονται συνημμένως στις αντιπροσωπίες τα συμπεράσματα του Συμβουλίου για τις γυναίκες, την ειρήνη και την ασφάλεια τα οποία εγκρίθηκαν κατά την 3662η σύνοδο του Συμβουλίου της 10ης Δεκεμβρίου 2018.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΓΙΑ ΤΙΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ, ΤΗΝ ΕΙΡΗΝΗ ΚΑΙ ΤΗΝ
ΑΣΦΑΛΕΙΑ

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ενέκρινε τα ακόλουθα συμπεράσματα:

1. Η ισότητα των φύλων και τα ανθρώπινα δικαιώματα βρίσκονται στον πυρήνα των ευρωπαϊκών αξιών και αποτελούν αυτόνομες προτεραιότητες που έχουν ενσωματωθεί σε όλες τις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το Συμβούλιο υπενθυμίζει τις δεσμεύσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών της για την πλήρη εφαρμογή του θεματολογίου για τις γυναίκες, την ειρήνη και την ασφάλεια (ΓΕΑ), το οποίο αποτελείται από την απόφαση του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών (ΑΣΑΗΕ) 1325 και τις επακόλουθες αποφάσεις του, διασφαλίζοντας ότι ενσωματώνεται πλήρως σε όλες τις προσπάθειες της ΕΕ για τη στήριξη της βιώσιμης ειρήνης, της ασφάλειας, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της δικαιοσύνης και της ανάπτυξης, στο πλαίσιο της συνεργασίας της ΕΕ με άλλους περιφερειακούς και διεθνείς οργανισμούς, όπως προβλέπεται στη συνολική στρατηγική της ΕΕ. Αυτό θα επιτευχθεί με την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου σε όλες τις πολιτικές της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της ασφάλειας, της πρόληψης και επίλυσης συγκρούσεων, καθώς και της οικοδόμησης της ειρήνης σε μακροπρόθεσμη βάση. Από την άποψη αυτή, η ΕΕ και τα κράτη μέλη της υποστηρίζουν την εφαρμογή του θεματολογίου ΓΕΑ στο πλαίσιο του ΟΗΕ.
2. Το Συμβούλιο επικροτεί τη νέα στρατηγική προσέγγιση της ΕΕ για τις γυναίκες, την ειρήνη και την ασφάλεια (στρατηγική προσέγγιση της ΕΕ για θέματα ΓΕΑ), η οποία βασίζεται και αντικαθιστά την ολοκληρωμένη προσέγγιση του 2008 για την εφαρμογή από την ΕΕ των αποφάσεων 1325 και 1820 του ΣΑΗΕ για τις γυναίκες, την ειρήνη και την ασφάλεια. Η στρατηγική προσέγγιση της ΕΕ για θέματα ΓΕΑ τονίζει την ανάγκη για συγκεκριμένες δεσμεύσεις και δράσεις, καθώς και την ανάγκη για ενεργή συμμετοχή, χειραφέτηση, προστασία και υποστήριξη των γυναικών και των κοριτσιών προκειμένου να επιτευχθεί βιώσιμη και διαρκής ειρήνη και ασφάλεια ως εγγενείς συνιστώσες των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της βιώσιμης ανάπτυξης, σύμφωνα με την Ατζέντα του 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη και τους στόχους του για τη βιώσιμη ανάπτυξη και την κοινή αντίληψη για την ανάπτυξη. Επιπλέον, το Συμβούλιο εκφράζει την ικανοποίησή του για την προσέγγιση που υιοθετείται στο θεματολόγιο ΓΕΑ όπου η σεξουαλική βία στο πλαίσιο συγκρούσεων εντάσσεται σε ένα συνεχές έμφυλων τρωτών σημείων και βίας που συνδέονται στενά με χρόνιες ανισότητες και ευρύτερες προσβολές της ισότητας των φύλων, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών και των κοριτσιών, συμπεριλαμβανομένων της διαδικτυακής, της ψηφιακής βίας και της βίας στον κυβερνοχώρο.

3. Το Συμβούλιο επιβεβαιώνει ότι το θεματολόγιο ΓΕΑ πρέπει να ενεργοποιηθεί σε όλες τις εξωτερικές δράσεις της ΕΕ και, ως εκ τούτου, αποτελεί σημαντικό στοιχείο της ολοκληρωμένης προσέγγισης των εξωτερικών συγκρούσεων και κρίσεων, δεδομένων των προκλήσεων όπως ορίζονται στην παγκόσμια μελέτη του ΟΗΕ σχετικά με την απόφαση 1325 ΣΑΗΕ. Το Συμβούλιο υπενθυμίζει τη δέσμευση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών της να συνεχίσουν να χρησιμοποιούν την ανάλυση ως προς το φύλο, να συγκεντρώνουν αναλυτικά δεδομένα (συμπεριλαμβανομένων, ενδεικτικά, του φύλου, της ηλικίας και της αναπηρίας) και να ενσωματώνουν τη διάσταση του φύλου ως βασική στρατηγική, από κοινού με την ισόρροπη εκπροσώπηση των φύλων και συγκεκριμένες δράσεις για την επίτευξη της ισότητας των φύλων και της χειραφέτησης των γυναικών, σε όλα τα συναφή πλαίσια πολιτικής, μεταξύ άλλων στους τομείς της εξωτερικής πολιτικής και της πολιτικής ασφάλειας, της ανάπτυξης, του εμπορίου, των οικονομικών, της ανθρωπιστικής βοήθειας, της μετανάστευσης, της δικαιοσύνης και της εκπαίδευσης, καθώς και στην πρόληψη και την αντιμετώπιση του βίαιου εξτρεμισμού και της τρομοκρατίας.
4. Η στρατηγική προσέγγιση της ΕΕ για θέματα ΓΕΑ προσδιορίζει δράσεις στους βασικούς τομείς της πρόληψης, της προστασίας, της αρωγής και της ανάκαμψης, καθώς και στο πλαίσιο των δύο γενικών και οριζόντιων πτυχών: της ενσωμάτωσης της διάστασης του φύλου και της συμμετοχής. Οι δράσεις αυτές είναι αλληλένδετες και αλληλοενισχυόμενες. Το Συμβούλιο εκφράζει επίσης την ικανοποίησή του για το γεγονός ότι η ποικιλομορφία και τα σημεία τομής των διαφορετικών ταυτοτήτων αναγνωρίζονται στη στρατηγική προσέγγιση της ΕΕ για θέματα ΓΕΑ, συμπεριλαμβανομένης της έμφασης που δίδεται στην εφαρμογή της από και προς όφελος όλων. Στο πλαίσιο αυτό, είναι σημαντικό να συνεχιστεί η συμμετοχή ανδρών και αγοριών ως θετικών παραγόντων για αλλαγή.
5. Το Συμβούλιο επιβεβαιώνει ότι η εφαρμογή της στρατηγικής προσέγγισης της ΕΕ για θέματα ΓΕΑ θα πρέπει να επιτευχθεί μέσω της πολιτικής και διπλωματικής δέσμευσης της ηγεσίας της ΕΕ, καθιστώντας δυνατή τη δίκαιη και ουσιαστική συμμετοχή των γυναικών σε όλες τις εξωτερικές δράσεις της ΕΕ, όχι μόνο σε θέματα δικαιωμάτων των γυναικών, αλλά και σε όλες τις δράσεις, συμπεριλαμβανομένης της ειρήνης και της ασφάλειας.

6. Το Συμβούλιο επιβεβαιώνει ότι το θεματολόγιο ΓΕΑ έχει ως στόχο να διασφαλίσει ότι τα δικαιώματα, η αυτενέργεια και η προστασία των γυναικών και των κοριτσιών τηρούνται πάντοτε και γίνονται σεβαστά πριν, κατά και μετά από συγκρούσεις. Ως εκ τούτου, το θεματολόγιο ΓΕΑ είναι καθολικής εφαρμογής και πρέπει συνεπώς να εφαρμόζεται στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών της, καθώς και στην εξωτερική δράση, προκειμένου οι δράσεις να μπορούν να είναι συνεκτικές, αξιόπιστες και εποικοδομητικές. Αυτό θα επιτευχθεί με την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου και της συμμετοχής των γυναικών σε όλα τα πλαίσια, από την ανάλυση των συγκρούσεων έως τις επακόλουθες ενέργειες, συμπεριλαμβανομένων της διευκόλυνσης του διαλόγου, της διαμεσολάβησης, των ειρηνευτικών διαπραγματεύσεων και άλλων εργαλείων πρόληψης και επίλυσης των συγκρούσεων. Θα επιτευχθεί επίσης με την εφαρμογή ειδικών μέτρων, συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης των στρατιωτικών και των αστυνομικών δυνάμεων, με στόχο την ισότητα των φύλων και τη χειραφέτηση των γυναικών και των κοριτσιών.
7. Το Συμβούλιο υπενθυμίζει ότι την ευθύνη εφαρμογής του θεματολογίου ΓΕΑ φέρουν τα κράτη μέλη, καθώς και όλοι οι λοιποί φορείς της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συμπεριλαμβανομένης της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης (EYED), των αντιπροσωπιών της ΕΕ, του Κύριου Συμβούλου της EYED για θέματα φύλου και ΓΕΑ, των υπηρεσιών της Επιτροπής, των ειδικών εντεταλμένων της ΕΕ και των αποστολών και επιχειρήσεων της Κοινής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ), κάτι που είναι ζωτικής σημασίας για την προώθηση και την εφαρμογή της στρατηγικής προσέγγισης της ΕΕ για θέματα ΓΕΑ. Είναι σημαντικό να εφαρμόζεται η στρατηγική προσέγγιση της ΕΕ για θέματα ΓΕΑ από τις οντότητες που διατηρούν δεσμούς με την ΕΕ, όπως οι ανάδοχοι ή οι οργανώσεις που χρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Το Συμβούλιο υπογραμμίζει ότι είναι σημαντικό να αντικατοπτρίζεται η στρατηγική προσέγγιση της ΕΕ για θέματα ΓΕΑ κατά την κατάρτιση των εθνικών σχεδίων δράσης από τα κράτη μέλη.
8. Το Συμβούλιο εκφράζει την ικανοποίησή του για τη συμπληρωματικότητα και τις συνέργειες μεταξύ του σχεδίου δράσης της ΕΕ για θέματα φύλου (GAP II) και της στρατηγικής προσέγγισης της ΕΕ για θέματα ΓΕΑ. Το Συμβούλιο υπογραμμίζει ότι η στρατηγική προσέγγιση της ΕΕ για θέματα ΓΕΑ και του GAP II αποτελούν αμφότερα συναφή πλαίσια πολιτικής για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων και βίας που υφίστανται οι γυναίκες και τα κορίτσια. Επιπλέον, το Συμβούλιο ενθαρρύνει την EYED και τις υπηρεσίες της Επιτροπής να συνεχίσουν να διερευνούν απλουστευμένους, φιλικούς προς τον χρήστη και αποτελεσματικούς τρόπους μέτρησης, παρακολούθησης, αξιολόγησης και υποβολής εκθέσεων προόδου στον τομέα αυτό.

9. Το Συμβούλιο προσβλέπει επίσης στη θέσπιση ενός περιεκτικού, συγκεκριμένου, μετρήσιμου και εφικτού σχεδίου δράσης το αργότερο έως το πρώτο τρίμηνο του 2019 για την αποτελεσματική εφαρμογή και προώθηση της στρατηγικής προσέγγισης της ΕΕ για θέματα ΓΕΑ. Το παρόν σχέδιο δράσης πρέπει να συγχρονιστεί με το GAP II.
10. Το Συμβούλιο χαιρετίζει την προοπτική της ενίσχυσης και της δημιουργίας εταιρικών σχέσεων και συμμαχιών με άλλους διεθνείς, πολυμερείς και περιφερειακούς οργανισμούς και, ειδικότερα, την πρόταση να καθιερωθούν επίσημες πλατφόρμες συνεργασίας σε όλα τα επίπεδα. Οι πλατφόρμες αυτές θα πρέπει να περιλαμβάνουν τη δημιουργία κατάλληλων φόρουμ για την ανταλλαγή εμπειριών, βέλτιστων πρακτικών και την ενίσχυση της αλληλεπίδρασης μεταξύ των σχετικών επαγγελματιών, συμπεριλαμβανομένων των συμβούλων σε θέματα φύλου και των σημείων επαφής ΓΕΑ, καθώς και την υποστήριξη των υφιστάμενων δικτύων διαμεσολαβητριών για την αποτελεσματική και βιώσιμη εφαρμογή της στρατηγικής προσέγγισης της ΕΕ για θέματα ΓΕΑ.
11. Το Συμβούλιο χαιρετίζει τη διαδικασία χωρίς αποκλεισμούς που ακολουθείται για την εκπόνηση και την κατάρτιση της στρατηγικής προσέγγισης της ΕΕ για θέματα ΓΕΑ μέσω του διαλόγου με τις υπηρεσίες της Επιτροπής, τα κράτη μέλη της ΕΕ, τους συμβούλους για θέματα ισότητας των φύλων των αποστολών και επιχειρήσεων της Κοινής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ), τους εταίρους της κοινωνίας των πολιτών, τους εκπροσώπους της ακαδημαϊκής κοινότητας και άλλους πολυμερείς και περιφερειακούς εταίρους. Μια τέτοια προσέγγιση χωρίς αποκλεισμούς θα πρέπει να παραμείνει η συνήθης πρακτική εργασίας και για τις μελλοντικές διαδικασίες εκπόνησης.
12. Το Συμβούλιο υπογραμμίζει τη σημασία της στενής εμπλοκής και της συνεργασίας με τρίτες χώρες, με εταίρους και με την κοινωνία των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων των τοπικών, περιφερειακών και διεθνών οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, των ακτιβιστών βάσης και των οργανώσεων για τα δικαιώματα των γυναικών, σε όλα τα στάδια εφαρμογής της στρατηγικής προσέγγισης της ΕΕ για θέματα ΓΕΑ και καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου πολιτικής, από τον σχεδιασμό έως την αξιολόγηση. Η συνεργασία αυτή θα πρέπει να πραγματοποιείται κατά τρόπο αντικειμενικό και χωρίς αποκλεισμούς.
13. Το Συμβούλιο καλεί την Ύπατη Εκπρόσωπο να υποβάλει έκθεση σχετικά με τις δραστηριότητες και την πρόοδο της άτυπης ειδικής ομάδας της ΕΕ για τις γυναίκες, την ειρήνη και την ασφάλεια και σχετικά με τους πλέον αποτελεσματικούς τρόπους και συγκεκριμένα μέτρα για την επίτευξη των πρωταρχικών στόχων της ΕΕ σχετικά με την ισότητα των φύλων, τη χειραφέτηση των γυναικών και την πλήρη εφαρμογή του θεματολογίου ΓΕΑ.

ΕΥΕΔ, Νοέμβριος 2018

**Στρατηγική προσέγγιση της ΕΕ για τις γυναίκες, την ειρήνη και την ασφάλεια
2018**

Συνοπτική παρουσίαση

Η στρατηγική προσέγγιση της ΕΕ για τις γυναίκες, την ειρήνη και την ασφάλεια (ΓΕΑ) εκπονήθηκε κατόπιν αιτήματος των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και συντονίζεται από την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης (ΕΥΕΔ), σε διαβούλευση με όλους τους σχετικούς ενδιαφερομένους στο θεσμικό επίπεδο της ΕΕ. Εκφράζει την πάγια δέσμευση της ΕΕ και τις προσπάθειές της για την αποτελεσματική εφαρμογή της απόφασης 1325 του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών για τις γυναίκες, την ειρήνη και την ασφάλεια (ΓΕΑ), καθώς και των επακόλουθων αποφάσεών του για την ισότητα των φύλων και τη χειραφέτηση των γυναικών. Η στρατηγική προσέγγιση της ΕΕ ενσωματώνει εμπειρογνωμοσύνη, βέλτιστες πρακτικές και διδάγματα από το σύνολο του τομέα και έχει σχεδιαστεί έτσι ώστε να προαγάγει όλα τα ενδιάμεσα στάδια της πορείας προς ουσιαστικότερες και πιο ολιστικές δράσεις για την ενίσχυση και την εφαρμογή του θεματολογίου ΓΕΑ, τόσο εσωτερικά όσο και στο σύνολο των εξωτερικών σχέσεων της ΕΕ. Επίσης, δείχνει πώς το ΓΕΑ ενισχύεται από όλα τα πλαίσια πολιτικής της ΕΕ που αφορούν την ισότητα των φύλων.

Η ισότητα των φύλων είναι μια αρχή που διαχέεται στις ενέργειες όλων των θεσμικών οργάνων της ΕΕ σε όλες τις εσωτερικές και εξωτερικές τους δραστηριότητες και ενσωματώνεται σε όλα τα στάδια των ενωσιακών πολιτικών, στρατηγικών, σχεδίων δράσης και σχεδίων σχετικά με την ανάπτυξη, την ανθρωπιστική βοήθεια, την εκπαίδευση, τη μετανάστευση κ.λπ.

Η στρατηγική προσέγγιση της ΕΕ αναγνωρίζει την ισότητα των φύλων και τη χειραφέτηση των γυναικών ως προϋπόθεση για την αντιμετώπιση του κύκλου της σύγκρουσης (πρόληψη, διαχείριση και επίλυση): αναλύει και παρέχει παραδείγματα ενωσιακών δραστηριοτήτων και καθορίζει επίσης τα μέσα για την πλέον αποτελεσματική εφαρμογή του θεματολογίου ΓΕΑ.

Η στρατηγική προσέγγιση της ΕΕ παρέχει μια στέρεη βάση για την κατάκτηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών –θεμελιώδης αξία της Ευρωπαϊκής Ένωσης– με τη συμμετοχή, τη χειραφέτηση, την προστασία και τη στήριξη των γυναικών και των κοριτσιών για την επίτευξη της ειρήνης και της ασφάλειας.

Η στρατηγική προσέγγιση της ΕΕ τονίζει τη σημασία του ηγετικού ρόλου και της αυτενέργειας των γυναικών σε όλους τους τομείς πολιτικής και προγραμματισμού που σχετίζονται με την ειρήνη και την ασφάλεια. Έχει ως στόχο να διασφαλίσει ότι αναγνωρίζεται σε γυναίκες και κορίτσια με διαφορετικές και ποικίλες καταβολές το δικαίωμα να συμμετέχουν ισότιμα και ουσιαστικά στην πρόληψη και την επίλυση των συγκρούσεων και στην πρόληψη περιστατικών βίας στο πλαίσιο συγκρούσεων, συμπεριλαμβανομένων όλων των μορφών σεξουαλικής και έμφυλης βίας. Επιπλέον, η στρατηγική προσέγγιση της ΕΕ επιδιώκει την ενεργή συμμετοχή των ανδρών και των αγοριών ως θετικών παραγόντων αλλαγής, ανταποκρινόμενη στην ανάγκη να αμφισβητηθούν και να μεταλλαχθούν τα έμφυλα στερεότυπα και οι μηχανισμοί κοινωνικού αποκλεισμού.

Το πρώτο μέρος του εγγράφου καθορίζει τις βασικές αρχές της στρατηγικής προσέγγισης της ΕΕ για το θεματολόγιο ΓΕΑ. Τονίζει την καθολικότητα του ΓΕΑ και τον δεσμευτικό χαρακτήρα του· το θεματολόγιο πρέπει να εφαρμόζεται από όλους τους φορείς της ΕΕ και όλα τα κράτη μέλη, και στο σύνολο των σχέσεων με χώρες εκτός ΕΕ. Επίσης, ορίζει τις βασικές συνιστώσες της ενσωμάτωσης της διάστασης του φύλου, της συμμετοχής, της πρόληψης, της προστασίας και της αρωγής και ανάκαμψης. Η καίρια σημασία της ανάλυσης ως προς το φύλο και της ενσωμάτωσης της διάστασης του φύλου υπογραμμίζονται με έμφαση, το ίδιο και η ενίσχυση των κανονιστικών πλαισίων της ΕΕ που αφορούν την πλήρη ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών.

Το δεύτερο μέρος εντοπίζει συγκεκριμένους τομείς στους οποίους απαιτείται ενισχυμένη εφαρμογή του θεματολογίου ΓΕΑ, όπως –μεταξύ άλλων– η ενίσχυση της ανάληψης ίδιας ευθύνης σε τοπικό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, η δημιουργία ικανοτήτων και η εκπαίδευση, καθώς και οι διαδικασίες παρακολούθησης, αξιολόγησης και υποβολής εκθέσεων.

Οι ακόλουθες πτυχές της στρατηγικής προσέγγισης της ΕΕ είναι καθοριστικής σημασίας:

- Η έμφαση στις ηγετικές ικανότητες, στα δικαιώματα και στην αυτενέργεια των γυναικών σε όλους τους τομείς πολιτικής και προγραμματισμού που σχετίζονται με την ειρήνη και την ασφάλεια, αναγνωρίζοντας τον ρόλο που διαδραματίζουν οι γυναίκες, οι άνδρες, τα κορίτσια και τα αγόρια με διαφορετικές και ποικίλες καταβολές στην προώθηση της ειρήνης και της ισότητας των φύλων και στην πρόληψη και επίλυση βίαιων συγκρούσεων, καθώς και στην πρόληψη όλων των μορφών βίας, συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής και της έμφυλης βίας. Αυτό ισχύει για τις διαδικασίες ειρήνευσης και λήψης αποφάσεων σε όλα τα μέσα εξωτερικής δράσης της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των αποστολών και των επιχειρήσεων ΚΠΑΑ, καθώς και σε όλους τους τομείς πολιτικής.
- Η δέσμευση να αναλύονται και να αντιμετωπίζονται τα έμφυλης χροιάς βαθύτερα αίτια των συγκρούσεων και των ανισοτήτων μεταξύ των φύλων, εντός και εκτός της ΕΕ, κατά τον αρχικό σχεδιασμό όλων των εξωτερικών δράσεων της ΕΕ.
- Η πλήρης στήριξη (πολιτική και οικονομική) σε τοπικές, εθνικές και διεθνείς οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, όπως ομάδες γυναικών και ακτιβιστές βάσης, που συμβάλλουν στην οικοδόμηση της ειρήνης, αμφισβητούν τα βίαια έμφυλα στερεότυπα και αποτρέπουν τη σεξουαλική και την έμφυλη βία, θα αποτελέσει αποφασιστικό παράγοντα για την επιτυχία της ΕΕ σε αυτόν τον τομέα. Σε αυτό το πλαίσιο εντάσσεται η συνεργασία της ΕΕ με οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών στις οποίες οι γυναίκες κατέχουν ηγετικές θέσεις, καθορίζουν τη διαμόρφωση των πολιτικών, προάγουν την ανάληψη ίδιας ευθύνης και συμβάλλουν στην ανάπτυξη εθνικών ικανοτήτων.
- Η δέσμευση για τη συστηματική ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου, βάσει ανάλυσης ως προς το φύλο, σε όλους τους τομείς και τις δραστηριότητες στον τομέα της ειρήνης και της ασφάλειας, μεταξύ άλλων σε όλους τους πολιτικούς και διπλωματικούς διαλόγους, στους διαλόγους για τα ανθρώπινα δικαιώματα, σε όλες τις σχετικές διαδικασίες διαμόρφωσης και χάραξης πολιτικής, σε διαδικασίες έρευνας, στην ανάλυση και εκτίμηση, στον σχεδιασμό και στην υλοποίηση, καθώς και στην παρακολούθηση, αξιολόγηση και υποβολή εκθέσεων.

- Η ισότητα των φύλων ως κύριος στόχος για όλες τις εξωτερικές δράσεις της ΕΕ, μεταξύ άλλων, ενδεικτικά, στην ανάπτυξη, την πρόληψη και την αντιμετώπιση του βίαιου εξτρεισμού, στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας και στη μετανάστευση.
- Η συστηματική ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου σε όλες τις επεμβάσεις/μηχανισμούς της ΕΕ για την πρόληψη των συγκρούσεων και την οικοδόμηση της ειρήνης, καθώς και στις απαιτήσεις της ΕΕ έναντι των εταίρων υλοποίησης. Η διασφάλιση ότι λαμβάνονται υπόψη όλες οι δυνητικά διαφορετικές καταστάσεις, εμπειρίες και ανάγκες των γυναικών και των ανδρών, των κοριτσιών και των αγοριών με διαφορετικά υπόβαθρα καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου του έργου.

Με τον τρόπο αυτό, η στρατηγική προσέγγιση της ΕΕ θέτει το θεματολόγιο ΓΕΑ στο επίκεντρο όλων των εκφάνσεων της εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας της ΕΕ, ως ένα αναντικατάστατο εργαλείο για να εξασφαλιστεί ότι τα δικαιώματα, η αυτενέργεια και η προστασία των γυναικών και των κοριτσιών διασφαλίζονται και προασπίζονται ανά πάσα στιγμή, και να επιβεβαιωθεί ότι οι γυναίκες κάθε ηλικίας διαδραματίζουν ουσιαστικό και ισότιμο ρόλο στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων σε όλα τα στάδια της πρόληψης των συγκρούσεων, της αποκατάστασης και της οικοδόμησης της ειρήνης και της αποκατάστασης μετά από συγκρούσεις.

Εισαγωγή

1. Η ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών αποτελεί μία από τις θεμελιώδεις αρχές της ΕΕ σύμφωνα με τις Συνθήκες της ΕΕ και τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ¹, ο οποίος απαγορεύει ρητά τις διακρίσεις. Το σχέδιο δράσης της ΕΕ για θέματα φύλου (GAP II²) για το διάστημα 2016-2020, δηλώνει ότι η ΕΕ οφείλει να προωθή την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών σε όλες τις δραστηριότητές της και να διασφαλίζει την τήρηση αυτής της απαίτησης σε όλους τους τομείς πολιτικής. Η πλατφόρμα δράσης του Πεκίνου (BPfA, 1995³) ορίζει ότι η ισόρροπη εκπροσώπηση των φύλων και η ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου είναι ζωτικής σημασίας για την επίτευξη της ισότητας των φύλων. Η σύμβαση για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών (CEDAW⁴) αποτελεί τη βάση για την πραγμάτωση της ισότητας μεταξύ γυναικών και ανδρών, διασφαλίζοντας ότι οι γυναίκες διαθέτουν ίση πρόσβαση και ίσες ευκαιρίες στον πολιτικό και δημόσιο βίο, καθώς και στην εκπαίδευση, στην υγεία και στην απασχόληση. Η πολιτική της ΕΕ για την παγκόσμια, περιφερειακή και εθνική εφαρμογή του θεματολογίου για τις γυναίκες, την ειρήνη και την ασφάλεια (ΓΕΑ⁵) συνάδει πλήρως με τις αξίες και τις υποχρεώσεις που ορίζονται στις εν λόγω πράξεις.

¹ Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2012/C 326/02), (ΕΕ C 326/391 της 26.10.2012).

² Ισότητα των φύλων και χειραφέτηση των γυναικών: Μεταμορφώνοντας τις ζωές των κοριτσιών και των γυναικών μέσα από τις εξωτερικές σχέσεις της ΕΕ 2016-2020, (SWD (2015) 182 final), 21 Σεπτεμβρίου 2015 (το σχέδιο δράσης της ΕΕ για θέματα φύλου για την περίοδο 2016-2020 (GAP II)). Το GAP II ορίζει τις απαιτήσεις σχετικά με την εφαρμογή των δεσμεύσεων της ΕΕ όσον αφορά την ισότητα των φύλων και τη χειραφέτηση των γυναικών στις χώρες εταίρους και σε όλες τις εξωτερικές σχέσεις της ΕΕ. Καλύπτει τις δραστηριότητες της Επιτροπής και της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης (EYED) που αφορούν χώρες εταίρους, ιδίως σε αναπτυσσόμενες χώρες, στις χώρες διεύρυνσης και γειτονίας, περιλαμβανομένων επισφαλών ή μετασυγκρουσιακών καταστάσεων και καταστάσεων έκτακτης ανάγκης, καθώς και τις δράσεις που αναλαμβάνονται από τα κράτη μέλη της ΕΕ. https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/150921_final_swd_gap.pdf

³ Τέταρτη παγκόσμια διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για τις Γυναίκες: Δράση για την ισότητα, την ανάπτυξη και την ειρήνη το 1995. Διακήρυξη της διάσκεψης: Διακήρυξη και Πλατφόρμα Δράσης του Πεκίνου.

⁴ Απόφαση 34/180 των Ηνωμένων Εθνών, που εγκρίθηκε το 1979 από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών.

⁵ Σύμφωνα με την άτυπη ειδική ομάδα της ΕΕ για τις γυναίκες, την ειρήνη και την ασφάλεια, όποτε γίνεται αναφορά στις εργασίες για το θεματολόγιο ΓΕΑ συμπεριλαμβάνονται οι ακόλουθες αποφάσεις του ΣΑΗΕ: ΣΑΗΕ 1325 (2000), 1820 (2009), 1888 (2009), 1889 (2010), 1960 (2011), 2106 (2013), 2122 (2013), 2242 (2015), 2272 (2016) και 2331 (2016).

2. Η συνολική στρατηγική για την εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας της ΕΕ («συνολική στρατηγική»⁶) επιβεβαιώνει ότι η ΕΕ αναγνωρίζει και θα προωθεί τον ρόλο των γυναικών σε ειρηνευτικές προσπάθειες, συμπεριλαμβανομένης της ανάγκης για ανάληψη ηγετικού ρόλου από τις γυναίκες, από την εφαρμογή των αποφάσεων του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ σχετικά με το ΓΕΑ έως τη βελτίωση της ισόρροπης εκπροσώπησης των φύλων στο εσωτερικό της ΕΕ. Η συνολική στρατηγική έχει επίσης ως στόχο να αυξηθεί η συμμετοχή των γυναικών στη χάραξη εξωτερικής πολιτικής. Επιπλέον, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο έχει συμφωνήσει ότι το ΓΕΑ, καθώς επίσης η ισότητα των φύλων και η χειραφέτηση των γυναικών, θα πρέπει να εξακολουθήσουν να ενσωματώνονται σε όλους τους τομείς πολιτικής κατά την εφαρμογή της συνολικής στρατηγικής. Σε αυτό περιλαμβάνονται οι τομείς της ασφάλειας και της άμυνας, οι επενδύσεις στην ανθεκτικότητα των κρατών και των κοινωνιών και η ανάπτυξη ολοκληρωμένης προσέγγισης έναντι των συγκρούσεων και των κρίσεων⁷.

⁶ Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Μια συνολική στρατηγική για την εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφαλείας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (10715/16), 28.6.2016.

⁷ Η ολοκληρωμένη προσέγγιση πρωτοπαρουσιάστηκε στη συνολική στρατηγική της ΕΕ. ΕΥΕΔ (Ιούνιος 2016). Κοινό όραμα, κοινές δράσεις. Μία ισχυρότερη Ευρώπη: Μια συνολική στρατηγική για την εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφαλείας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

3. Στην ευρωπαϊκή κοινή αντίληψη για την ανάπτυξη⁸, η ΕΕ και τα κράτη μέλη της αναγνωρίζουν ότι οι γυναίκες και τα κορίτσια αποτελούν βασικούς μοχλούς ανάπτυξης και αλλαγής, συμπεριλαμβανομένων των ρόλων τους στην οικοδόμηση της ειρήνης, την επίλυση των συγκρούσεων και την ανθρωπιστική ανταπόκριση. Ομοίως, η ευρωπαϊκή κοινή αντίληψη για την ανθρωπιστική βοήθεια⁹ υπογραμμίζει τη σημασία της ενσωμάτωσης των έμφυλων θεωρήσεων στην ανθρωπιστική βοήθεια, και αναγνωρίζει ότι η ενεργή συμμετοχή των γυναικών στην ανθρωπιστική βοήθεια είναι ουσιαστικής σημασίας, και ότι η ΕΕ δεσμεύεται να προωθήσει τη συμμετοχή αυτή. Η κοινή αντίληψη για την ανθρωπιστική βοήθεια υπογραμμίζει επίσης ότι οι στρατηγικές προστασίας κατά της σεξουαλικής κακοποίησης και της έμφυλης βίας πρέπει να ενσωματώνονται σε όλες τις πτυχές της ανθρωπιστικής βοήθειας. Επιπλέον η ευρωπαϊκή κοινή αντίληψη για την ανάπτυξη¹⁰, δεσμεύει την ΕΕ και τα κράτη μέλη της να εξετάσουν όλες τις πτυχές της πρόληψης και της αντιμετώπισης της σεξουαλικής και της έμφυλης βίας σε συγκρουσιακές και μετασυγκρουσιακές καταστάσεις και να υποστηρίξουν τις γυναίκες ως θετικούς παράγοντες πρόληψης και επίλυσης των συγκρούσεων, αρωγής και ανάκαμψης καθώς και οικοδόμησης βιώσιμης ειρήνης. Τέλος, η κοινή αντίληψη για την ανάπτυξη δηλώνει ρητά ότι η ΕΕ και τα κράτη μέλη της θα διασφαλίσουν ότι η διάσταση του φύλου ενσωματώνεται συστηματικά σε όλες τις πολιτικές. Αυτό θα συμβάλει στην επίτευξη των στόχων της Ατζέντας του 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη¹¹ και των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης (ΣΒΑ), μεταξύ των οποίων του ΣΒΑ 5 για την ισότητα των φύλων και του ΣΒΑ 16 για ειρηνικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνίες. Με βάση όλες αυτές τις δεσμεύσεις, η ΕΕ θα επιταχύνει τις προσπάθειές της για την επίτευξη της ισότητας των φύλων και της χειραφέτησης των γυναικών, για παράδειγμα, εξασφαλίζοντας και καλλιεργώντας τη σημαίνουσα και ενεργό επιρροή των γυναικών και των οργανώσεών τους στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων.

⁸ Η νέα ευρωπαϊκή συναίνεση για την ανάπτυξη – ο κόσμος μας, η αξιοπρέπειά μας, το μέλλον μας. Κοινή δήλωση του Συμβουλίου και των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών, συνερχομένων στο πλαίσιο του Συμβουλίου, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και της Επιτροπής (ΕΕ C 210, της 30.6.2017, σ. 1) (Ευρωπαϊκή κοινή αντίληψη για την ανάπτυξη). Η ευρωπαϊκή κοινή αντίληψη για την ανάπτυξη ανάγει την ισότητα των φύλων και τη χειραφέτηση των γυναικών σε ζωτικής σημασίας οριζόντιο ζήτημα της αναπτυξιακής συνεργασίας της ΕΕ. Η Ατζέντα του 2030 έθεσε ρητά την ισότητα των φύλων στον πυρήνα των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης (ΣΒΑ), όχι μόνο μέσω των δύο επιμέρους στόχων ΣΒΑ 5 για την ισότητα των φύλων και ΣΒΑ 16 για τις ειρηνικές κοινωνίες, αλλά και ως οριζόντιο στοιχείο καίριο για την επίτευξη και των 17 ΣΒΑ.

https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/european-consensus-on-development-final-20170626_en.pdf

⁹ Κοινή δήλωση του Συμβουλίου και των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών, συνερχομένων στα πλαίσια του Συμβουλίου, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής: Η ευρωπαϊκή κοινή αντίληψη για την ανθρωπιστική βοήθεια (2008/C 25/01), 30.1.2008.

¹⁰ Βλέπε υποσημείωση 8.

¹¹ Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών, «Να αλλάξουμε τον κόσμο μας: η Ατζέντα του 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη», 21 Οκτωβρίου 2015, A/RES/70/1.

Κατανόηση του θεματολογίου «Γυναίκες, Ειρήνη και Ασφάλεια» (ΓΕΑ)

4. Η νέα στρατηγική προσέγγιση της ΕΕ για θέματα ΓΕΑ (στο εξής, «η στρατηγική προσέγγιση») ορίζει τις βασικές αρχές και προτεραιότητες της πολιτικής της ΕΕ για το θεματολόγιο ΓΕΑ, τους γενικούς της στόχους, τους κοινούς ορισμούς και την κοινή προσέγγιση της ΕΕ για την εφαρμογή της. Με τον τρόπο αυτό διασφαλίζεται η συνοχή μεταξύ και εντός των διαφόρων μέσων εξωτερικής δράσης της ΕΕ καθώς και η συνέχεια της εξωτερικής δράσης όπως η πρόληψη συγκρούσεων, η διαχείριση κρίσεων και η μετασυγκρουσιακή ανασυγκρότηση και ανάπτυξη. Επιπλέον, η στρατηγική προσέγγιση παρέχει καθοδήγηση σχετικά με το πώς μπορεί να διασφαλιστεί ότι η εξωτερική δράση της ΕΕ σέβεται πλήρως το ολοκληρωμένο πλαίσιο πολιτικής της ΕΕ όσον αφορά την ισότητα των φύλων, τη χειραφέτηση των γυναικών και τα θέματα ΓΕΑ. Συμπεριλαμβάνει όλους τους σχετικούς ενωσιακούς φορείς στην εφαρμογή της: τον Ύπατο Εκπρόσωπο/Αντιπρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, με τη συνδρομή της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης (EYED) (συμπεριλαμβανομένων των αντιπροσωπιών της ΕΕ)· τις αρμόδιες υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής· τις αποστολές και επιχειρήσεις της Κοινής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ)· και τους ειδικούς εντεταλμένους της ΕΕ. Επιπλέον, όλοι οι φορείς με τους οποίους η ΕΕ διατηρεί σχέσεις, όπως ανάδοχοι, οργανώσεις χρηματοδοτούμενες από την ΕΕ και εταίροι υλοποίησης, οφείλουν να σέβονται τη στρατηγική προσέγγιση στον μέγιστο δυνατό βαθμό.

5. Το θεματολόγιο ΓΕΑ, που περιλαμβάνει την ΑΣΑΗΕ 1325 (2000) και τις επακόλουθες αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών¹², διευρύνει το πεδίο εφαρμογής της παραδοσιακής πολιτικής ασφαλείας, αναδεικνύοντας τη σημασία της διάστασης του φύλου στην ειρήνη και την ασφάλεια. Ως εκ τούτου, εκφράζει και καταλύει μια σημαντική αλλαγή παραδείγματος στον τρόπο με τον οποίο επιδιώκονται και συντηρούνται τα αποτελέσματα στον τομέα της ασφάλεια και της ειρήνης. Επικεντρώνεται όχι μόνον στην προστασία των γυναικών και των κοριτσιών από τη βία στο πλαίσιο συγκρούσεων αλλά και στο δικαίωμα των γυναικών να συμμετέχουν στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Το θεματολόγιο ΓΕΑ τονίζει ότι η ισότητα των φύλων εντάσσεται οργανικά στα θέματα ειρήνης και ασφάλειας, και ότι οι έμφυλες θεωρήσεις αποτελούν αναπόσπαστο στοιχείο της ειρήνης και της ασφάλειας. Επιπλέον, αναφέρει ότι η αντιμετώπιση των βαθύτερων αιτιών της βίας που σχετίζονται με το φύλο είναι κρίσιμης σημασίας για την πρόληψη των συγκρούσεων.
6. Το θεματολόγιο ΓΕΑ επιδιώκει να καλύψει όλες τις πτυχές της σχέσης μεταξύ του φύλου και των συγκρούσεων, αλλά η συνάφειά του δεν περιορίζεται σε καταστάσεις σύγκρουσης. Έχει ως στόχο να διασφαλίσει ότι τα δικαιώματα, η αυτενέργεια¹³ και η προστασία των γυναικών και των κοριτσιών γίνονται σεβαστά και προασπίζονται πριν, κατά και μετά από τις συγκρούσεις, και ότι αναγνωρίζεται ουσιαστικός και ισότιμος ρόλος κατά τη λήψη αποφάσεων για τις γυναίκες όλων των ηλικιών, σε όλα τα στάδια της αποκατάστασης και της οικοδόμησης της ειρήνης. Ως εκ τούτου, το θεματολόγιο ΓΕΑ κατέχει κεντρική θέση στο πλήρες φάσμα της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας της ΕΕ¹⁴.

¹² Όποτε γίνεται αναφορά στις εργασίες για το θεματολόγιο ΓΕΑ στο πλαίσιο της εφαρμογής της νέας στρατηγικής προσέγγισης της ΕΕ για τα θέματα ΓΕΑ, συμπεριλαμβάνονται οι ακόλουθες αποφάσεις του ΣΑΗΕ: ΣΑΗΕ 1325 (2000), 1820 (2009), 1888 (2009), 1889 (2010), 1960 (2011), 2106 (2013), 2122 (2013), 2242 (2015), 2272 (2016) και 2331 (2016).

¹³ Η Παγκόσμια Τράπεζα ορίζει ως αυτενέργεια την ικανότητα ενός ατόμου (ή μιας ομάδας ατόμων) να προβαίνουν σε αποτελεσματικές επιλογές και να μετατρέπουν τις επιλογές αυτές στα επιθυμητά αποτελέσματα. Η αυτενέργεια μπορεί να εννοηθεί ως η διαδικασία μέσω της οποίας οι γυναίκες και οι άνδρες χρησιμοποιούν τα μέσα που έχουν στη διάθεσή τους για να αξιοποιήσουν τις οικονομικές ευκαιρίες ώστε να επιτύχουν τα επιθυμητά αποτελέσματα.

Promoting women's agency,

<http://siteresources.worldbank.org/INTWDR2012/Resources/7778105-1299699968583/7786210-1315936222006/chapter-4.pdf>

¹⁴ Μεταξύ άλλων, ενδεικτικά: έγκαιρη προειδοποίηση, πρόληψη συγκρούσεων, διαμεσολάβηση, επίλυση συγκρούσεων και συμφιλίωση, αντιμετώπιση κρίσεων και σταθεροποίηση, οικοδόμηση κράτους/μεταρρύθμιση του τομέα της ασφάλειας, αφοπλισμός, μη διάδοση και έλεγχος των όπλων, διατήρηση, αποκατάσταση και οικοδόμηση της ειρήνης, πρόληψη και αντιμετώπιση του βίαιου εξτρεμισμού και της τρομοκρατίας, ανθρωπιστική και αναπτυξιακή βοήθεια και πολιτική δέσμευση σε σχέση με καταστάσεις σύγκρουσης και αστάθειας.

7. Το θεματολόγιο ΓΕΑ έχει καθολική ισχύ και, ως εκ τούτου, πρέπει να εφαρμόζεται από όλους τους φορείς της ΕΕ και όλα τα κράτη μέλη, αλλά και στο πλαίσιο των επαφών με τρίτες χώρες. Η δέσμευση αυτή θα πρέπει να γίνεται σεβαστή και να επιδιώκεται με συνέπεια μεταξύ άλλων και στο πλαίσιο της διμερούς συνεργασίας καθώς και σε διεθνή φόρα. Η ρητή αποδοχή τόσο της εσωτερικής και της εξωτερικής διάστασης του θεματολογίου ΓΕΑ είναι απαραίτητη για τη συνοχή μεταξύ της εσωτερικής και της εξωτερικής πολιτικής της ΕΕ και, ως εκ τούτου, για αξιόπιστη και αποτελεσματική εξωτερική δράση της ΕΕ. Το θεματολόγιο ΓΕΑ θα υλοποιηθεί με την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου σε όλες τις αναλύσεις για την ειρήνη και την ασφάλεια και στις επακόλουθες ενέργειες, και με την ανάληψη συγκεκριμένων δράσεων για τη στήριξη της ισότητας των φύλων και της χειραφέτησης των γυναικών και των κοριτσιών.
8. Το θεματολόγιο ΓΕΑ απαιτεί συστηματική ενσωμάτωση των έμφυλων θεωρήσεων σε θέματα που σχετίζονται με την ειρήνη και την ασφάλεια. Θέτει επί τάπητος τη σημασία της ουσιαστικής και ισότιμης συμμετοχής των γυναικών σε όλες τις μορφές της πρόληψης των συγκρούσεων, και όχι μόνον σε αυτές που έχουν άμεση σχέση με τις γυναίκες ή το φύλο. Αυτό περιλαμβάνει την επίλυση συγκρούσεων, τη διαμεσολάβηση, την οικοδόμηση και τη διατήρηση της ειρήνης, την ανθρωπιστική ανταπόκριση και την ανασυγκρότηση μετά από συγκρούσεις, συμπεριλαμβανομένης της αποστράτευσης, του αφοπλισμού και της επανένταξης, και, τέλος, τη μεταρρύθμιση του τομέα της ασφάλειας. Το θεματολόγιο ΓΕΑ τονίζει επίσης την ανάγκη για την πρόληψη της σεξουαλικής και της έμφυλης βίας και την προστασία των γυναικών και των κοριτσιών από αυτές τις μορφές βίας. Θεωρεί ότι οι πράξεις σεξουαλικής βίας μπορούν να συνιστούν έγκλημα πολέμου, έγκλημα κατά της ανθρωπότητας ή πράξη γενοκτονίας (σύμφωνα με το Καταστατικό της Ρώμης του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου¹⁵). Σε αυτό το πνεύμα, το θεματολόγιο ΓΕΑ επικεντρώνεται στα δικαιώματα των θυμάτων για προσφυγή στη δικαιοσύνη και σε ένδικο μέσα σε υποθέσεις σεξουαλικής και έμφυλης βίας και τονίζει ότι πρέπει να δοθεί τέλος στην ατιμωρησία για αυτά τα εγκλήματα. Επιπλέον, παρέχει σε κάθε πρόσωπο που έχει υποφέρει λόγω σεξουαλικής βίας, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών που γεννήθηκαν από βιασμούς, το δικαίωμα πρόσβασης σε πλήρη υγειονομική περίθαλψη και υπηρεσίες υγείας. Περιλαμβάνεται η πρόσβαση σε υπηρεσίες αναπαραγωγικής υγείας, στη δικαιοσύνη και σε επανορθώσεις, καθώς και το δικαίωμα στην ασφάλεια και το δικαίωμα να μην ξαναπέφτουν θύματα, να μην απορρίπτονται και να μην εξοστρακίζονται.

¹⁵ Καταστατικό της Ρώμης του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου. Το Καταστατικό εγκρίθηκε στις 17 Ιουλίου 1998 από την διπλωματική διάσκεψη επιτετραμένων των Ηνωμένων Εθνών για την ίδρυση ενός διεθνούς ποινικού δικαστηρίου. Τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιουλίου 2002.

9. Αν και η σφαιρική προσέγγιση της ΕΕ όσον αφορά την εφαρμογή των ΑΣΑΗΕ 1325 και 182016 έχει οδηγήσει σε επιτυχίες και σε αυξημένη έμφαση εκ μέρους της ΕΕ στην ισότητα των φύλων κατά τις προσπάθειές της για πρόληψη και επίλυση των συγκρούσεων και διαχείριση των κρίσεων, απομένουν ακόμη να γίνουν πολλά: η ανάληψη ισχυρής δέσμευσης στα πλέον υψηλά κλιμάκια της ΕΕ, η ουσιαστική συμμετοχή των γυναικών στις εν λόγω διαδικασίες και η συστηματική ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου σε όλους τους τομείς πολιτικής. Για παράδειγμα, ο στόχος όλα τα κράτη μέλη να διαθέτουν εθνικό σχέδιο δράσης (ΕΣΔ), που να καλύπτει τόσο την εσωτερική όσο και την εξωτερική διάσταση του θεματολογίου ΓΕΑ, για το οποίο πρέπει να διαθέτουν ειδικό κονδύλι του προϋπολογισμού, και να διασφαλίζει τον κοινοβουλευτικό έλεγχο, δεν έχει ακόμη υλοποιηθεί. Επιπλέον, βασικοί τομείς πολιτικής για την εξωτερική δράση, μεταξύ άλλων η πρόληψη και καταπολέμηση του βίαιου εξτρεμισμού (PCVE), η καταπολέμηση της τρομοκρατίας (CT) και γενικά ζητήματα που αφορούν τη μετανάστευση, παραμένουν τομείς προτεραιότητας για ενισχυμένη δράση.
10. Οι ρόλοι πολλών γυναικών, και ιδιαίτερα νεαρών γυναικών, στην κοινωνία παραμένουν περιορισμένοι. Η ασφάλεια και η προστασία των γυναικών παραμένουν μεν βασικοί στόχοι, ωστόσο η αποκλειστική εστίαση στην προστασία δυνητικά ενισχύει την εικόνα των γυναικών μόνον ως παθητικών θυμάτων συγκρούσεων και παραβλέπει τις βαθύτερες αιτίες της βίας που σχετίζονται με το φύλο. Ενώ είναι σημαντικό να αναγνωριστούν και να εξεταστούν οι διαφοροποιημένες εμπειρίες των γυναικών και των κοριτσιών όσον αφορά τις συγκρούσεις, συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής και έμφυλης βίας, είναι επιτακτική ανάγκη να στηριχθεί το έργο που προσφέρουν στην οικοδόμηση της ειρήνης, και να διασφαλιστεί η συμμετοχή τους ως ενεργητικών φορέων και παραγόντων ειρήνης. Ωστόσο, αυτό δεν σημαίνει ότι οι γυναίκες θα πρέπει να θεωρούνται αυτομάτως ειρηνιστικοί, καθώς αναλαμβάνουν διάφορους ρόλους στις συγκρούσεις, μεταξύ αυτών και του στρατιώτη, ή ασκούν οι ίδιες βία. Απαιτείται μια διαφοροποιημένη προσέγγιση των συγκρούσεων.

¹⁶ Σφαιρική προσέγγιση της εφαρμογής από την ΕΕ των αποφάσεων 1325 και 1820 του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών για τις γυναίκες, την ειρήνη και την ασφάλεια (15671/1/08 REV 1), 1η Δεκεμβρίου 2008 (η σφαιρική προσέγγιση της εφαρμογής από την ΕΕ των ΑΣΑΗΕ 1325 και 1820 για θέματα ΓΕΑ).

11. Μολονότι η τελική ευθύνη για την εφαρμογή του θεματολογίου ΓΕΑ ανήκει στα κράτη μέλη της ΕΕ, όλοι οι φορείς της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των αντιπροσωπιών, διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο, σύμφωνα με την στρατηγική προσέγγιση της ΕΕ για θέματα ΓΕΑ.
12. Το παρόν έγγραφο αξιοποιεί τα διδάγματα και την εμπειρία που αντλήθηκαν από τη σφαιρική προσέγγιση της εφαρμογής από την ΕΕ των ΑΣΑΗΕ 1325 και 1820 για θέματα ΓΕΑ, καθώς και τα διδάγματα που αντλήθηκαν και την πείρα που συγκεντρώθηκε από τα κράτη μέλη της ΕΕ, τους εταίρους και τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών.
13. Η ΕΕ είναι αποφασισμένη να συνεχίσει να ενεργεί ως παγκόσμιος ηγέτης σε ό,τι αφορά την πλήρη εφαρμογή του θεματολογίου ΓΕΑ. Έχει δεσμευθεί επίσης να επιδιώκει την ανάλυση των βαθύτερων αιτιών των συγκρούσεων που σχετίζονται με το φύλο και των βαθύτερων αιτιών της ανισότητας μεταξύ των φύλων, καθώς και τη διευκόλυνση και την υποστήριξη του μετασχηματισμού των κοινωνικών συμβάσεων που υποδαυλίζουν τις συγκρούσεις και τις ανισότητες μεταξύ των φύλων.

Κύριοι στόχοι και απαιτήσεις

14. Η στρατηγική προσέγγιση της ΕΕ για θέματα ΓΕΑ τονίζει τη σημασία της ανάληψης ηγετικού ρόλου από τις γυναίκες σε όλους τους τομείς της πολιτικής και του προγραμματισμού που σχετίζονται με την ειρήνη και την ασφάλεια. Εξασφαλίζει ότι γυναίκες και κορίτσια με διαφορετικά υπόβαθρα δικαιούνται να συμμετέχουν ισότιμα και ουσιαστικά στην πρόληψη και την επίλυση των συγκρούσεων, καθώς και στην πρόληψη της βίας στο πλαίσιο συγκρούσεων, συμπεριλαμβανομένων όλων των μορφών σεξουαλικής και έμφυλης βίας. Επιπλέον, η στρατηγική προσέγγιση της ΕΕ για θέματα ΓΕΑ επιδιώκει την ενεργή συμμετοχή των ανδρών και των αγοριών ως θετικών παραγόντων αλλαγής, ανταποκρινόμενη στην ανάγκη να αμφισβητηθούν και να μεταλλαχθούν τα στερεότυπα για το φύλο και οι μηχανισμοί κοινωνικού αποκλεισμού.
15. Η ΕΕ θα προωθεί και θα προστατεύει την πλήρη άσκηση όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων όλων των γυναικών και των κοριτσιών και θα διασφαλίσει τη χειραφέτηση των γυναικών και των κοριτσιών, σύμφωνα με τις αξίες και τις αρχές της. Αυτό αποτελεί εγγενές στοιχείο της ειρήνης, της ασφάλειας, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της βιώσιμης ανάπτυξης, όπως εξάλλου προκύπτει και από την Ατζέντα του 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη και από τους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης που περιέχονται σε αυτή.

16. Στο πλαίσιο αυτό θα πρέπει:

- α. Να τονίζεται ότι η ισότητα των φύλων, τα ανθρώπινα δικαιώματα και η ουσιαστική και ισότιμη συμμετοχή των γυναικών αποτελεί βασικό στόχο όλων των εξωτερικών δράσεων της ΕΕ. Αυτό περιλαμβάνει την κατανόηση και αντιμετώπιση των διαρθρωτικών ανισοτήτων στον προγραμματισμό και τη συμμετοχή ανδρών και αγοριών από κοινού με τις γυναίκες και τα κορίτσια στην εκπόνηση του προγραμματισμού, τη λήψη αποφάσεων, την υλοποίηση, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση.
- β. Να ενθαρρύνεται και να υποστηρίζεται η οικοδόμηση και η διαφύλαξη της πολιτικής βούλησης και δέσμευσης για την εφαρμογή του θεματολογίου ΓΕΑ σε χώρες εκτός της ΕΕ στις οποίες η ΕΕ και τα κράτη μέλη της έχουν παρουσία.
- γ. Να συνεχιστούν οι προσπάθειες για να γίνουν κατανοητοί οι βαθύτεροι λόγοι πίσω από τη βία και τις διακρίσεις κατά των γυναικών και για να μειωθούν όλες οι μορφές βίας και διακρίσεων εις βάρος των γυναικών και των κοριτσιών, τόσο εντός όσο και εκτός της ΕΕ, με παράλληλη έμφαση στην αυτενέργεια των γυναικών και όχι στη θυματοποίησή τους, ως ένα πρώτο βήμα για την ουσιαστική και ισότιμη αλληλεπίδραση με ευάλωτες γυναίκες.
- δ. Να προωθείται η κατάργηση όλων των επιβλαβών πρακτικών, ιδίως του ακρωτηριασμού των γυναικείων γεννητικών οργάνων που συνιστά σοβαρή παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και παραβίαση της σωματικής ακεραιότητας των γυναικών, καθώς και η κατάργηση των γάμων παιδιών και των πρόωρων και αναγκαστικών γάμων¹⁷.
- ε. Να εξασφαλίζεται επαρκής και προσβάσιμη χρηματοδότηση πρωτοβουλιών για την πρόληψη των συγκρούσεων και την οικοδόμηση της ειρήνης σε όλο τον κόσμο, μεταξύ άλλων και για τις μακροπρόθεσμες προσεγγίσεις για τον μετασχηματισμό των συγκρούσεων.

¹⁷ Παραπομπή στον Στόχο Βιώσιμης Ανάπτυξης/ΣΒΑ 5.3.

- στ. Να διασφαλίζεται η ουσιαστική και ισότιμη συμμετοχή των γυναικών στις ειρηνευτικές διαδικασίες και στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων στο πλαίσιο όλων των εξωτερικών μέσων της ΕΕ, καθώς και στις αποστολές της κοινής πολιτικής ασφάλειας και άμυνας της ΕΕ, αποφεύγοντας παράλληλα τα έμφυλα στερεότυπα όσον αφορά τους ρόλους ανδρών και γυναικών.
- ζ. Να επιτευχθεί συναντίληψη και σχεδιασμός σε επίπεδο ΕΕ για τις προτεραιότητες και τους τομείς εστίασης σε θέματα ΓΕΑ με βάση τις βασικές ευκαιρίες και προκλήσεις κατά την υλοποίηση, την ανάληψη ίδιας ευθύνης και την ηγεσία. Η στρατηγική προσέγγιση επιδιώκει τη συνοχή, τις συνέργειες και τη συμπληρωματικότητα μεταξύ όλων των δομών υλοποίησης σε επίπεδο ΕΕ και κρατών μελών, μεταξύ άλλων κατά την εφαρμογή του σχεδίου δράσης της ΕΕ για θέματα φύλου για την περίοδο 2016-2020 (GAP II¹⁸).
- η. Να παρέχεται στήριξη και διευκολύνσεις στον Κύριο Σύμβουλο της ΕΥΕΔ για θέματα φύλου και για την απόφαση 1325 του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών να συμβάλει αποτελεσματικά και να συντονίζει την υλοποίηση της στρατηγικής προσέγγισης της ΕΕ για θέματα ΓΕΑ.
- θ. Να προωθείται η δέσμευση για τη θετική αρρενωπότητα¹⁹ και να υποστηρίζονται δραστηριότητες που θέτουν υπό αμφισβήτηση τα έμφυλα στερεότυπα.
- ι. Να επιλέγεται η επένδυση σε ευαίσθητες ως προς το φύλο δραστηριότητες οικοδόμησης ειρήνης απευθυνόμενες σε νέους²⁰, τόσο νέες γυναίκες όσο και νέους άνδρες. Να προάγεται η θετική, μη βίαιη αρρενωπότητα που δεν κάνει διακρίσεις ανάμεσα στα φύλα, ως ένα αναγκαίο βήμα για την δημιουργία ειρηνικών κοινωνιών χωρίς αποκλεισμούς. Η νεαρή ηλικία αποτελεί κρίσιμο στάδιο κατά το οποίο διαμορφώνεται η εικόνα των νέων για τον εαυτό τους, και κατά το οποίο η οικογένεια, οι γηραιότεροι, οι δάσκαλοι, οι θρησκευτικοί ηγέτες και οι συνομήλικοι ασκούν μεγάλη επιρροή.

¹⁸ Καθώς επίσης τη συνέχιση του GAP II, μετά την τελική αξιολόγηση της εφαρμογής του, όπως προβλέπεται στο ίδιο το GAP II, η οποία θα αποτελέσει τη βάση για τη συνέχισή του.

¹⁹ Ο όρος «θετική αρρενωπότητα» αναφέρεται σε συμπεριφορές και πρότυπα που διευρύνουν τη στερεοτυπική εικόνα της αρρενωπότητας π.χ. σκληρός, βίαιος, ανέκφραστος. Η θετική αρρενωπότητα συμβάλλει στην αποδόμηση των έμφυλων στερεοτύπων και, ως εκ τούτου, εξαλείφει τις ανισότητες των φύλων στις κοινωνικές δομές.

²⁰ Αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών 2250 (2016) και 2419 (2018) για τις Γυναίκες, την Ειρήνη και την Ασφάλεια.

- ια. Να παρέχεται διαφανής και χωρίς αποκλεισμούς πολιτική και οικονομική στήριξη σε τοπικές οργανώσεις βάσης της κοινωνίας των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων των τοπικών ομάδων γυναικών, κινημάτων και πρωτοβουλιών με σκοπό την οικοδόμηση της ειρήνης και την αμφισβήτηση των έμφυλων προτύπων που προάγουν τη βία, κατά τρόπο προσαρμοσμένο της ανάγκες των εκπροσώπων της κοινωνίας των πολιτών και των ενδιαφερόμενων αποδεκτών.
- ιβ. Να διασφαλίζεται η ενεργή συμμετοχή των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων των οργανώσεων για τα δικαιώματα των γυναικών και των τοπικών και διεθνών ομάδων γυναικών, σε όλα τα στάδια του κύκλου πολιτικής (από τον σχεδιασμό έως την αξιολόγηση), με τρόπο ουσιαστικό και όχι απλώς διεκπεραιωτικό μόνον για τη διαβούλευση ή την εφαρμογή.
- ιγ. Να αυξηθεί η υποστήριξη για την ανάδειξη και την εξάλειψη των σχετιζόμενων με το φύλο παραγόντων που προάγουν την αστάθεια και τις βίαιες και ένοπλες συγκρούσεις. Μέχρι σήμερα, η έρευνα σχετικά με το φύλο και την οικοδόμηση της ειρήνης έχει επικεντρωθεί κατά κύριο λόγο στις συνδεόμενες με το φύλο επιπτώσεις των βίαιων συγκρούσεων· ελάχιστη προσοχή έχει δοθεί στους συνδεόμενους με το φύλο παράγοντες και στα βαθύτερα αίτια των βίαιων και ένοπλων συγκρούσεων. Ένα παράδειγμα είναι η καίρια συνειδητοποίηση του τρόπου με τον οποίο τα πρότυπα και οι ρόλοι των φύλων τροφοδοτούν τις συγκρούσεις, αλλά και η μεγαλύτερη εστίαση στην αλληλεπίδραση μεταξύ των τεμνόμενων συνιστωσών διαφορετικών ταυτοτήτων, όπως η ηλικία, η φυλή, η εθνική καταγωγή, η ιθαγένεια, η κοινωνική τάξη, ο σεξουαλικός προσανατολισμός, η ικανότητα, η θρησκεία ή οι πεποιθήσεις, το αστικό/αγροτικό περιβάλλον και το φύλο.
- ιδ. Να αντιμετωπιστούν προκλήσεις που συνδέονται με τις θεσμικές προσεγγίσεις στην ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου, όπως η απροθυμία, η έλλειψη κατανόησης και κατάρτισης και η διατήρηση του status quo.
- ιε. Να αποφεύγεται η εργαλειοποίηση των δικαιωμάτων των γυναικών αναγνωρίζοντάς τα ως αυθύπαρκτα δικαιώματα, διασφαλίζοντας παράλληλα ότι όλα τα προγράμματα αξιολογούνται με γνώμονα την ισότητα των φύλων και ότι συμβάλλουν ουσιαστικά σε αυτή.
- ιστ. Να αναγνωρίζεται ότι οι γυναίκες, οι άνδρες, τα κορίτσια και τα αγόρια διαδραματίζουν όλοι σημαντικό ρόλο στην επίτευξη ειρήνης, ασφάλειας και ισότητας των φύλων.

Αρχές της στρατηγικής προσέγγισης της ΕΕ όσον αφορά θέματα ΓΕΑ

Συνδυάζοντας εσωτερική και εξωτερική πολιτική

17. Το θεματολόγιο ΓΕΑ έχει καθολική ισχύ και, ως εκ τούτου, πρέπει να εφαρμοσθεί συστηματικά, από όλους τους φορείς και τα κράτη μέλη της ΕΕ, σε πολιτικές, προγράμματα και δράσεις τόσο για το εσωτερικό (π.χ. εσωτερικά θέματα, δικαστικά θέματα και θέματα ανθρωπίνων πόρων) όσο και για το εξωτερικό (π.χ. εξωτερικές υποθέσεις και θέματα ασφαλείας, εμπόριο και μετανάστευση).
18. Για πολλά εθνικά πλαίσια εφαρμογής του θεματολογίου ΓΕΑ στην ΕΕ, όπως εθνικά σχέδια δράσης και ισοδύναμα στρατηγικά έγγραφα, θεωρείται ότι αρμόζει μάλλον η εξωτερική εφαρμογή, ιδίως σε καταστάσεις που σχετίζονται με συγκρούσεις όπως πρόληψη συγκρούσεων, επίλυση συγκρούσεων και οικοδόμηση ειρήνης. Εκουσίως ή ακουσίως, αυτό επισκιάζει μια σημαντική πτυχή του θεματολογίου ΓΕΑ: το γεγονός ότι η συντριπτική πλειοψηφία των σχετικών ζητημάτων έχουν άμεση εφαρμογή στο εσωτερικό. Υπάρχουν πολλά πρακτικά παραδείγματα που αποτυπώνουν την εσωτερική συνάφεια του θεματολογίου ΓΕΑ, από την υποστήριξη εγχωρίων οργανώσεων και κινημάτων γυναικών -μεταξύ άλλων, ενώσεων γυναικών προσφύγων και μεταναστών και υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων- ως το σημείο να τους δοθεί η δυνατότητα να εμπλακούν ενεργά στο θεματολόγιο ΓΕΑ²¹. Άλλα παραδείγματα είναι η ένταξη της διάστασης του φύλου σε συστήματα και δομές έγκαιρης προειδοποίησης για την ενίσχυση του συνδέσμου μεταξύ του θεματολογίου ΓΕΑ και, για παράδειγμα, των θεματολογίων για την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας και του βίαιου εξτρεμισμού και των εταιρικών σχέσεων με εγχώριους παράγοντες της κοινωνίας των πολιτών, τον ιδιωτικό τομέα και την πανεπιστημιακή κοινότητα. Επιπλέον, τα εθνικά σχέδια δράσης βασίζονται στις εσωτερικές δεσμεύσεις των κρατών μελών για την εφαρμογή της ισότητας των φύλων σύμφωνα με τις σχετικές πολιτικές της ΕΕ, για παράδειγμα την πολιτική για την ισότητα των φύλων στις εθνικές δυνάμεις ασφαλείας (αστυνομία, στρατό κλπ.).
19. Η ΕΕ θα διασφαλίσει ότι η προστασία προσφύγων, εσωτερικά εκτοπισθέντων, ανιθαγενών και αιτούντων άσυλο ανταποκρίνεται στις διαφορετικές λόγω φύλου ανάγκες προστασίας γυναικών, ανδρών, κοριτσιών και αγοριών.

²¹ Για παράδειγμα, σε θέματα χρηματοδότησης, σε ουσιαστικές διαβουλεύσεις και με συμμετοχή στην παρακολούθηση της εφαρμογής.

Εφαρμογή ολιστικής προσέγγισης

20. Η κοινή ευρωπαϊκή αντίληψη βασίζεται στην αναγνώριση του γεγονότος ότι οι γυναίκες και οι άνδρες αναλαμβάνουν πολλούς διαφορετικούς ρόλους στις κοινότητές τους και σε καιρό ειρήνης και σε καιρό συγκρούσεων.
21. Η ισότητα των φύλων, η ειρήνη, η ασφάλεια, η ανάπτυξη και τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι στενά συνδεδεμένα. Αυτό σημαίνει ότι η ΕΕ πρέπει να συνεχίσει να θέτει σε προτεραιότητα την πρόληψη των συγκρούσεων ως έναν από τους πολλούς τρόπους πρόληψης των συνεπειών που έχουν οι βίαιες συγκρούσεις σε γυναίκες, άνδρες, αγόρια και κορίτσια, συνεπειών που σχετίζονται με τις συγκρούσεις και που είναι καταστροφικές από άποψη ασφαλείας και από οικονομική, περιβαλλοντική και κοινωνική άποψη. Η πρόληψη της βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών, μεταξύ άλλων ενδεικτικά της σεξουαλικής και έμφυλης βίας, είναι από μόνη της σημαντική. Συνιστά όμως και κρίσιμο στοιχείο της πρόληψης συγκρούσεων, διότι η κατανόηση των βαθύτερων αιτίων αυτής της βίας παρέχει μια βάση τεκμηρίωσης χάρη στην οποία μπορούμε να συμβάλουμε τόσο στα δικαιώματα και στη χειραφέτηση των γυναικών όσο και στην πρόληψη συγκρούσεων.

22. Προφανώς είναι αναγκαίο να προστατευθούν οι γυναίκες σε καταστάσεις συγκρούσεων και να προωθηθεί η συμμετοχή τους σε κάθε πτυχή της ειρήνης και ασφάλειας, μεταξύ άλλων στην οικοδόμηση της ειρήνης. Πέραν αυτού, όμως, είναι επίσης αναγκαίο να διασφαλίσουμε ότι οι δράσεις αυτές υποστηρίζονται από έναν ευρύτερο προβληματισμό για την αναπτυξιακή πολιτική, όπως είναι η προώθηση των δικαιωμάτων των γυναικών, η οικονομική ασφάλεια και η πρόσβαση σε υγειονομικές υπηρεσίες, μεταξύ άλλων το δικαίωμα πρόσβασης σε υπηρεσίες αναπαραγωγικής υγείας και σε εκπαίδευση. Αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία υπό το πρίσμα των αρνητικών επιπτώσεων που έχουν μακροπρόθεσμα οι βίαιες συγκρούσεις στην ανάπτυξη μιας χώρας ή περιοχής και της ανάγκης να συνιστά η ανθρώπινη ασφάλεια μια βασική προϋπόθεση του προγραμματισμού για την επίτευξη μακροχρόνιας ειρήνης και ανάπτυξης²². Όλα τα πλαίσια πολιτικής της ΕΕ²³ σχετικά με την ισότητα των φύλων και τη χειραφέτηση των γυναικών συνδέονται με το θεματολόγιο ΓΕΑ. Ως εκ τούτου, το θεματολόγιο θα πρέπει να καθοδηγεί τον τρόπο με τον οποίο η προσπάθεια για την αντιμετώπιση των ζητημάτων αυτών οργανώνεται, υλοποιείται και παρακολουθείται.
23. Η ισότητα των φύλων αποτελεί κεντρικό στόχο για κάθε εξωτερική δράση της ΕΕ, όπως οι δράσεις για την ανάπτυξη, την πρόληψη και αντιμετώπιση του βίαιου εξτρεμισμού, την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας και τη μετανάστευση. Έτσι διασφαλίζεται ότι οι γυναίκες και τα κορίτσια σε ασταθή περιβάλλοντα που πλήττονται από συγκρούσεις μπορούν να συμμετέχουν πλήρως στην πολιτική, οικονομική και κοινωνική ζωή των κοινωνιών τους, καθώς και στις δραστηριότητες των κοινωνιών αυτών που σχετίζονται με την ασφάλεια. Πρόκειται για προϋπόθεση της βιώσιμης ανάπτυξης και της ειρήνης.
24. Η ΕΕ θα συμμετάσχει στην ενεργή συμμετοχή, χειραφέτηση, προστασία και υποστήριξη των γυναικών και των κοριτσιών που ζουν σε καταστάσεις συγκρούσεων, μεταξύ άλλων μέσω συνεργασίας για μακροπρόθεσμη ανάπτυξη, με σκοπό την επίτευξη ισότητας μεταξύ των φύλων. Αναγνωρίζει ότι η ισότητα των φύλων συνιστά εγγενές στοιχείο της ειρήνης, της ασφάλειας, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της βιώσιμης ανάπτυξης, μεταξύ άλλων λαμβάνοντας υπόψη τους στόχους της βιώσιμης ανάπτυξης. Θα διασφαλίσει ότι το πρώτο βήμα κάθε δράσης βασίζεται στην ανάλυση ως προς το φύλο, στην έγκαιρη συνεργασία με όλους τους συμμετέχοντες και τους δικαιούχους και στην ένταξή τους στη δράση αυτή.

²² Κοινή ανακοίνωση προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο: Ανάπτυξη ικανοτήτων για τη στήριξη της ασφάλειας και της ανάπτυξης – Στήριξη στους εταίρους για την αποτροπή και τη διαχείριση των κρίσεων, (JOIN (2015) 17 final), 28.4.2015.

²³ Περιλαμβάνονται: (i) το σχέδιο δράσης της ΕΕ για θέματα φύλου (GAP II) για την περίοδο 2016-2020 (βλ. υποσημείωση 1)· (ii) το έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής «Strategic engagement for gender equality 2016-2019 [Στρατηγική δέσμευση για την ισότητα των φύλων 2016-2019]» (SWD (2015) 278 final), 3 Δεκεμβρίου 2015· (iii) η συνολική στρατηγική για την εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφάλειας της ΕΕ (βλ. υποσημείωση 3)· (iv) η νέα ευρωπαϊκή κοινή αντίληψη για την ανάπτυξη (βλ. υποσημείωση 4)· (v) η κοινή ανακοίνωση προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο: Σχέδιο δράσης της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία, με τίτλο «Τα ανθρώπινα δικαιώματα ως κύρια παράμετρος του θεματολογίου της ΕΕ» (JOIN (2015) 16 final), 28 Απριλίου 2015.

25. Η στρατηγική προσέγγιση της ΕΕ όσον αφορά τα θέματα ΓΕΑ προσδιορίζει δράσεις στους βασικούς τομείς της πρόληψης, της προστασίας, της αρωγής και της ανάκαμψης, ομαδοποιημένες σε δύο βασικούς τομείς: αφενός, την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου και, αφετέρου, τη συμμετοχή. Οι δράσεις αυτές είναι αλληλένδετες και αλληλοενισχυόμενες. Για παράδειγμα, η ουσιώδης και ισότιμη συμμετοχή γυναικών στη λήψη αποφάσεων θα συμβάλλει ώστε να διαρραγεί η παράδοση βίας και διακρίσεων σε βάρος γυναικών και κοριτσιών και αντιστρόφως.
26. Η στρατηγική προσέγγιση της ΕΕ όσον αφορά τα θέματα ΓΕΑ και η εφαρμογή της βασίζονται στα δικαιώματα. Καλύπτει όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα, προσεγγίζοντας παράλληλα την ανθρωπιστική βοήθεια βάσει των αναγκών.

Ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου

27. Όπως συμφωνήθηκε στην πλατφόρμα δράσης του Πεκίνου, η ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου συνιστά βασική στρατηγική για την επίτευξη ισότητας γυναικών και ανδρών. Σύμφωνα με το συνολικό πλαίσιο πολιτικής της ΕΕ, πρωτίστως με τη στρατηγική δέσμευση για την ισότητα των φύλων για την περίοδο 2016-2019,²⁴ και με το σχέδιο δράσης της ΕΕ για θέματα φύλου II, η ανάλυση ως προς το φύλο και η διάσταση του φύλου θα πρέπει να εντάσσονται συστηματικά σε κάθε δράση της ΕΕ με στόχο την πρόληψη των συγκρούσεων και την αντιμετώπιση των απειλών με τις οποίες έρχονται αντιμέτωποι οι πολίτες πριν, κατά και μετά από τις συγκρούσεις. Η ανάλυση ως προς το φύλο συνιστά βάση αποτελεσματικής πρόληψης των συγκρούσεων, σταθεροποίησης, οικοδόμησης της ειρήνης, ανασυγκρότησης μετά από συγκρούσεις, διακυβέρνησης και οικοδόμησης θεσμών. Επιπλέον, μια ενισχυμένη δέσμευση για ισότητα των φύλων και χειραφέτηση των γυναικών όσον αφορά τις δραστηριότητες της ΕΕ μπορεί να βελτιώσει την αποδοτικότητα και την αποτελεσματικότητά τους. Η παράληψη διενέργειας μιας ανάλυσης ως προς το φύλο και ένταξης της διάστασης του φύλου μπορεί να επιδράσει αρνητικά στον ηγετικό ρόλο της ΕΕ ως φορέα προώθησης και ως καταλύτη της ισότητας των φύλων.

²⁴ Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής: Στρατηγική δέσμευση για την ισότητα των φύλων 2016-2019 (SWD (2015) 278 final), 3 Δεκεμβρίου 2015.

Ως εκ τούτου, η ΕΕ:

- Θα διασφαλίσει ότι όλες οι δράσεις της ΕΕ όπου συμμετέχουν χώρες εκτός ΕΕ βασίζονται σε ανάλυση συγκρούσεων και σε ανάλυση ως προς το φύλο και λαμβάνουν υπόψη τις σχέσεις ισχύος μεταξύ διαφορετικών τμημάτων του πληθυσμού, μεταξύ άλλων γυναικών και ανδρών, στο πλαίσιο τόσο επίσημων όσο και ανεπίσημων κοινωνικών θεσμών.
- Θα εντάξει τη διάσταση του φύλου σε όλες τις δράσεις της ΕΕ, δηλ. θα λάβει υπόψη τις διαφορετικές ανάγκες, εμπειρίες και δικαιώματα γυναικών, ανδρών, κοριτσιών και αγοριών όλων των ηλικιών και με διαφορετικό υπόβαθρο. Έτσι θα διασφαλίσει ότι οι δράσεις της ΕΕ δεν προκαλούν πρόσθετη ζημία σε επισφαλείς καταστάσεις και συνθήκες συγκρούσεων.
- Θα προωθήσει την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου ως βασική στρατηγική, μαζί με την ισόρροπη εκπροσώπηση των φύλων, συγκεκριμένες δράσεις και διάλογο, για την επίτευξη της ισότητας των φύλων. Θα προβεί σε αυτές τις ενέργειες μέσω της ένταξης της διάστασης του φύλου σε όλα τα πλαίσια πολιτικής, μεταξύ άλλων στην κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας, στην αναπτυξιακή πολιτική, στην πολιτική για το εμπόριο, τη μετανάστευση, τη δικαιοσύνη, την εκπαίδευση, στην πρόληψη και αντιμετώπιση του βίαιου εξτρεμισμού, στην αντιμετώπιση της τρομοκρατίας, στην οικονομία και στις ανθρωπιστικές πολιτικές.
- Θα αναγνωρίσει και θα προβάλλει το γεγονός ότι η ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου και η εφαρμογή του θεματολογίου ΓΕΑ αναγνωρίζονται ως επίσημα διευθυντικά καθήκοντα και καθήκοντα ηγετικών στελεχών, με σαφείς προδιαγραφές λογοδοσίας.
- Θα προωθήσει ενεργά και θα στηρίζει την ανάπτυξη δεξιοτήτων και ικανοτήτων γυναικών και ανδρών όσον αφορά τη διενέργεια ανάλυσης ως προς το φύλο και θα εντάξει τη διάσταση του φύλου σε όλες τις φάσεις των κύκλων σχεδιασμού, προγραμματισμού και υλοποίησης.
- Θα εντάξει συστηματικά τη διάσταση του φύλου, βάσει ανάλυσης ως προς το φύλο, σε όλους τους τομείς και τις δραστηριότητες στον τομέα της ειρήνης και της ασφάλειας, μεταξύ άλλων σε όλους τους πολιτικούς και διπλωματικούς διαλόγους, στους διαλόγους για τα ανθρώπινα δικαιώματα, σε όλες τις σχετικές διαδικασίες διαμόρφωσης και χάραξης πολιτικής, σε διαδικασίες έρευνας, στην ανάλυση και εκτίμηση, στον σχεδιασμό και στην υλοποίηση, καθώς και στην παρακολούθηση, αξιολόγηση και υποβολή εκθέσεων.
- Θα αποτυπώσει συστηματικά τις διαφορετικές οπτικές ΓΕΑ κατά τον σχεδιασμό και την εφαρμογή της ολοκληρωμένης προσέγγισης της ΕΕ σε θέματα συγκρούσεων και κρίσεων.

- Θα εντάξει συστηματικά τη διάσταση του φύλου σε όλες τις πτυχές της πρόληψης συγκρούσεων και της διατήρησης της ειρήνης ώστε να ενισχυθούν ειδικές ως προς το περιεχόμενο, συμμετοχικές και χωρίς διακρίσεις προσεγγίσεις σε: ανάλυση συγκρούσεων, έγκαιρη προειδοποίηση, διαμεσολάβηση, προληπτική διπλωματία, διαχείριση κρίσεων, σταθεροποίηση και ανθρωπιστικές παρεμβάσεις, προσπάθειες ειρήνευσης, εδραίωση της ειρήνης και αναπτυξιακή συνεργασία, προώθηση και προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων καθώς και ενίσχυση της ανθεκτικότητας σε επίπεδο κοινοτήτων, κρατών και κοινωνιών. Τα παραπάνω θα πρέπει επίσης να απαιτούνται από τους εταίρους υλοποίησης.
- Θα εντάξει συστηματικά τη διάσταση του φύλου στη δράση της ΕΕ που στοχεύει να στηρίξει, σε χώρες εκτός ΕΕ, τη μεταρρύθμιση του τομέα άμυνας και ασφάλειας, τη μεταρρύθμιση της δικαιοσύνης, πρωτοβουλίες μεταβατικής δικαιοσύνης, τη μεταρρύθμιση της διακυβέρνησης, την αποστράτευση και την επανένταξη, τη σταθεροποίηση, την οικοδόμηση του κράτους, την πολιτική προστασία, την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας και την πρόληψη της ριζοσπαστικοποίησης που οδηγεί στον βίαιο εξτρεισμό και στην τρομοκρατία, τον αφοπλισμό, τη μη διάδοση και τον έλεγχο των όπλων, το εμπόριο όπλων, τη μετανάστευση, την προστασία των προσφύγων, των εσωτερικά εκτοπισθέντων και των αιτούντων άσυλο, την εμπορία ανθρώπων και το ανθρωπιστικό έργο, καθώς και την ενίσχυση της ανθρώπινης ασφάλειας.
- Θα εντάξει συστηματικά τη διάσταση του φύλου στο εμπόριο σε και με περιοχές που πλήττονται από συγκρούσεις και/ή όπου υπάρχουν σοβαρές παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για το εμπόριο φυσικών πόρων, μεταξύ άλλων ορυκτών που προέρχονται από περιοχές συγκρούσεων.
- Θα διασφαλίσει ότι αντιμετωπίζονται κατά προτεραιότητα οι ιδιαιτερότητες και οι συγκεκριμένες προτεραιότητες, ικανότητες, ανάγκες και αδυναμίες γυναικών και κοριτσιών, σε επισφαλείς και εμπόλεμες καταστάσεις και στο πλαίσιο της αναπτυξιακής συνεργασίας και ανθρωπιστικής ανταπόκρισης. Θα ενεργήσει κατ' αυτόν τον τρόπο, για παράδειγμα, διασφαλίζοντας την πρόσβαση σε ολοκληρωμένες υπηρεσίες και πληροφόρηση σε θέματα υγείας, μεταξύ άλλων σε υπηρεσίες σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας.

- Θα εντάξει συστηματικά τη διάσταση του φύλου ως κεντρικό στοιχείο κατά τον σχεδιασμό και διεξαγωγή αποστολών και επιχειρήσεων στον τομέα της κοινής πολιτικής ασφάλειας και άμυνας και κατά την ανθρωπιστική ανταπόκριση, μεταξύ άλλων στον (ανθρωπιστικό) στρατιωτικό και μη στρατιωτικό συντονισμό.
- Θα διασφαλίσει ότι όλες οι αποστολές και οι επιχειρήσεις της κοινής πολιτικής ασφάλειας και άμυνας σε επισφαλείς και εμπόλεμες καταστάσεις και σε καταστάσεις έκτακτης ανθρωπιστικής ανάγκης και επεμβάσεων πολιτικής προστασίας διαθέτουν επαρκείς ικανότητες και πόρους ώστε να εντάξουν τη διάσταση του φύλου, μέσω διαδικασιών λογοδοσίας και της ενσωμάτωσης και επαρκούς χρηματοδότησης εξειδικευμένων γνώσεων σε θέματα φύλου με τη συνδρομή συμβούλων με εξειδίκευση σε θέματα φύλου και σημείων επαφής για ζητήματα φύλου. Επιπλέον, θα διασφαλίσει ότι όλο το στρατιωτικό και πολιτικό προσωπικό που αναπτύσσει η ΕΕ είναι επαρκώς εκπαιδευμένο όσον αφορά την ισότητα των φύλων και τα θέματα ΓΕΑ από την ανάληψη των καθηκόντων του, ειδικότερα όσον αφορά τρόπους ένταξης της διάστασης του φύλου στις αρμοδιότητες και στα καθήκοντά του.
- Θα προωθήσει μια διαδικασία διαδραστικού διαλόγου και αμοιβαίας μάθησης σχετικά με την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου, μεταξύ υπεύθυνων χάραξης πολιτικής, επαγγελματιών και επιστημόνων.
- Θα εντάξει συστηματικά τη διάσταση του φύλου στην έρευνα στον τομέα της ειρήνης και ασφάλειας. Σε αυτή την προσπάθεια εντάσσεται η συστηματική συλλογή και ανάλυση δεδομένων ανά φύλο.
- Θα εντάξει συστηματικά τη διάσταση του φύλου σε όλες τις επεμβάσεις για την πρόληψη συγκρούσεων και την οικοδόμηση της ειρήνης που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ, καθώς και σε απαιτήσεις για εταίρους υλοποίησης. Θα διασφαλίσει ότι, σε όλα τα στάδια του κύκλου έργου, συνυπολογίζονται δυνητικά διαφορετικές καταστάσεις, εμπειρίες και ανάγκες γυναικών και ανδρών, κοριτσιών και αγοριών με διαφορετικό υπόβαθρο.

Συμμετοχή

28. Η ισότιμη και ουσιαστική συμμετοχή γυναικών και κοριτσιών, ανδρών και αγοριών με διαφορετικό υπόβαθρο (π.χ. οικονομικό, κοινωνικό, εθνοτικό, θρησκευτικό, γεωγραφικό) στην πολιτική, την οικονομία και την κοινωνία συνιστά αφενός από μόνη της στόχο, αλλά αποτελεί και προϋπόθεση για την ειρήνη, την ασφάλεια και τη βιώσιμη ανάπτυξη. Ως εκ τούτου η ισότητα των φύλων αποτελεί αναπόσπαστο, όχι περιφερειακό, στόχο δράσης της ΕΕ.
29. Όσον αφορά την αντιμετώπιση κοινωνικών θεμάτων, οι δράσεις της ΕΕ θα πρέπει να εμπλέκουν γυναίκες με διαφορετικό υπόβαθρο σε ένα πλήρες φάσμα πολιτικών, οικονομικών, κοινωνικών ζητημάτων και ζητημάτων σχετικών με την ασφάλεια. Συχνά αναμένεται από τις γυναίκες να μιλούν με μια φωνή, σαν να ήταν μια ομοιογενής ομάδα, αντί να εκφράζουν το ευρύ φάσμα εμπειριών, τομέων εμπειρογνωμοσύνης και απόψεων που θα περίμενε κάποιος από μια οποιαδήποτε ομάδα ανθρώπων με διαφορετικά ενδιαφέροντα, επιδιώξεις, ιδέες, αξίες, κίνητρα και ανάγκες. Αν και μπορεί να ζητηθεί η γνώμη (ορισμένων) γυναικών, είναι πάρα πολλές αυτές που αποκλείονται (ακόμη) από κάθε ουσιαστική και ισότιμη διαδικασία λήψης αποφάσεων, σε τοπικό, εθνικό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο. Στις περιπτώσεις όπου επιβεβαιωμένα έχουν ακουστεί και ληφθεί υπόψη οι απόψεις των γυναικών, αυτό, πολύ συχνά, περιορίστηκε σε ζητήματα που αποκαλούνται «γυναικεία», συχνά για την αντιμετώπιση των ζητημάτων που προκύπτουν ως επακόλουθο σεξουαλικής και έμφυλης βίας. Επιπλέον, συχνά περιορίζεται σε ορισμένες ομάδες γυναικών της ελίτ από αστικές περιοχές, σε περιορισμένες περιφέρειες.
30. Αποτελεί προτεραιότητα η ισότητα των φύλων και η χειραφέτηση των γυναικών με την υποστήριξη της ενισχυμένης συνεργασίας γυναικών στις δομές της ΕΕ για την πρόληψη συγκρούσεων και κρίσεων και σε όλα τα θεσμικά όργανα της ΕΕ. Η ισόρροπη εκπροσώπηση των φύλων στο εσωτερικό της ΕΕ θα πρέπει να αντιμετωπιστεί παράλληλα με την εφαρμογή συγκεκριμένων μέτρων για την ισότητα των φύλων και την ένταξη των έμφυλων θεωρήσεων σε όλες τις δράσεις της ΕΕ στο εξωτερικό και σε όλες τις δεσμεύσεις με την κοινωνία των πολιτών, ιδιαίτερα σε περιοχές που πλήττονται από συγκρούσεις και κρίση.

Ως εκ τούτου, η ΕΕ:

- Θα υποστηρίξει τον ηγετικό ρόλο των γυναικών και τη συμμετοχή τους σε όλα τα στάδια των ειρηνευτικών διαδικασιών μέσω τόσο της διπλωματίας όσο και της οικονομικής στήριξης. Η ΕΕ θα καταβάλει κάθε προσπάθεια ώστε περισσότερες γυναίκες να ενταχθούν και να μπορέσουν να συμμετέχουν ως διαμεσολαβητές, ως επικεφαλής διαπραγματευτές και ως πολιτικοί εκπρόσωποι, μεταξύ άλλων και εντός των ενωσιακών δομών. Αναγνωρίζοντας ότι οι ειρηνευτικές προσπάθειες των γυναικών σε τοπικό και εθνικό επίπεδο είναι καίριας σημασίας για την επίλυση συγκρούσεων, την οικοδόμηση της ειρήνης και την ανοικοδόμηση μετά την επίλυση συγκρούσεων, η ΕΕ θα υποστηρίξει τις εν λόγω πρωτοβουλίες, μεταξύ άλλων σε επίπεδο βάσης.
- Θα προωθήσει την ισότητα των φύλων και την ποικιλομορφία μέσω της πρόσληψης, της διατήρησης στις θέσεις εργασίας, του διορισμού και της υποστήριξης της επαγγελματικής εξέλιξης περισσότερων γυναικών σε όλα τα επίπεδα. Η προσπάθεια αυτή θα πρέπει να αποσκοπεί στην επίτευξη ισόρροπης εκπροσώπησης των φύλων, μεταξύ άλλων σε ανώτατο επίπεδο και σε επίπεδο λήψης αποφάσεων, σε εθνικούς, περιφερειακούς και διεθνείς θεσμούς που δραστηριοποιούνται στον τομέα της ειρήνης και της ασφάλειας.
- Θα προωθήσει την ουσιαστική και ισότιμη συμμετοχή των γυναικών που ανήκουν στο προσωπικό ασφαλείας (στρατός/αστυνομία) σε επιχειρήσεις ασφαλείας/στρατιωτικές επιχειρήσεις, μεταξύ άλλων αποστολές και επιχειρήσεις της κοινής πολιτικής ασφάλειας και άμυνας, χωρίς να ενισχύονται τα έμφυλα στερεότυπα στις προσδοκίες γυναικών και ανδρών.
- Θα προσδιορίζει και θα αίρει τα εμπόδια στην ισότιμη συμμετοχή γυναικών και ανδρών σε αντιπροσωπίες της ΕΕ σε τρίτες χώρες και σε αποστολές και επιχειρήσεις της κοινής πολιτικής ασφάλειας και άμυνας, για παράδειγμα μέσω της προώθησης χώρων εργασίας όπου τα μέλη της οικογένειας του προσωπικού μπορούν επίσης να μεταβούν και ευέλικτες ώρες εργασίας, κατά περίπτωση.
- Θα καταστήσει δυνατή και θα προωθήσει την ουσιαστική και ισότιμη συμμετοχή γυναικών με διαφορετικό υπόβαθρο θεσπίζοντας συμμετοχικούς μηχανισμούς σε όλα τα στάδια του κύκλου των έργων και των προγραμμάτων. Οι μηχανισμοί αυτοί θα εμπλουτίζουν τον σχεδιασμό, την εφαρμογή, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των πολιτικών και των λύσεων αναφορικά με την προστασία, καθώς και των παρεμβάσεων αναπτυξιακής συνεργασίας σχετικά με συγκρούσεις.

- Θα προωθήσει και θα στηρίξει το δικαίωμα των γυναικών να συμμετέχουν στις δημόσιες υποθέσεις και το δικαίωμά τους στην ελευθερία του συνέρχεσθαι ειρηνικώς, της έκφρασης και του συνεταιρίζεσθαι.
- Θα προωθήσει τη συμμετοχή, τις εταιρικές σχέσεις και τη δικτύωση με την κοινωνία των πολιτών, ιδίως τις οργανώσεις γυναικών, μεταξύ άλλων οργανώσεις και κινήματα βάσης, υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ακτιβιστές για την ειρήνη, ιθαγενείς πληθυσμούς και οικονομικούς φορείς μέσω κατάλληλων μηχανισμών διαβούλευσης. Κατ' αυτόν τον τρόπο θα διασφαλίσει τη συμμετοχή τους και θα αξιοποιήσει τις γνώσεις, τις ικανότητες και τα συγκριτικά πλεονεκτήματά τους.
- Θα παρακολουθεί και θα αντιμετωπίζει τάσεις συρρίκνωσης του χώρου της κοινωνίας των πολιτών, μεταξύ άλλων των οργανώσεων γυναικών, των ακτιβιστών και των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων²⁵. Θα λάβει συγκεκριμένα μέτρα για να τους προστατεύσει, εξασφαλίζοντας ότι θα αποφύγει κάθε ζημία κατά τη διαδικασία αυτή, αναγνωρίζοντας ότι μπορεί να γίνουν αντικείμενο διαφόρων μορφών εκφοβισμού με βάση το φύλο από κρατικούς και κοινωνικούς παράγοντες, τόσο δια ζώσης όσο και μέσω των μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Θα προωθήσει τη συμμετοχή προσώπων που καταλαμβάνουν ηγετικές θέσεις σε ομάδες ασχολούμενες με θέματα νεολαίας, θρησκείας, παράδοσης και πολιτισμού, περιλαμβάνοντας άνδρες και αγόρια, σε όλες της πτυχές εφαρμογής της στρατηγικής προσέγγισης της ΕΕ για θέματα ΓΕΑ.
- Θα προωθήσει πρωτοβουλίες για την αντιμετώπιση δομικών εμποδίων στην ουσιαστική και ισότιμη συμμετοχή των γυναικών στην πρόληψη και επίλυση συγκρούσεων και στον δημόσιο βίο μετά το πέρας της σύγκρουσης. Οι πρωτοβουλίες αυτές θα πρέπει να αντιμετωπίζουν παράγοντες (απειλές) σχετικά με βία και εκφοβισμό, ανεπαρκή ασφάλεια και ασφάλεια που χαρακτηρίζεται από προκαταλήψεις λόγω φύλου, το κράτος δικαίου, πρόσβαση σε δικαστικούς και κοινωνικοοικονομικούς παράγοντες μεταξύ άλλων την άνιση κατανομή ρόλων και ευθυνών φροντίδας με βάση το φύλο και την αδυναμία πρόσβασης στην εκπαίδευση.
- Θα προωθήσει την ισόρροπη εκπροσώπηση γυναικών και ανδρών με διαφορετικό υπόβαθρο, μεταξύ άλλων σε ανώτατο επίπεδο και σε επίπεδο λήψης αποφάσεων, στις εθνικές διπλωματικές υπηρεσίες, σε φορείς της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας, στα υπουργεία άμυνας, στις ένοπλες δυνάμεις, στο κράτος δικαίου και σε άλλους θεσμούς του τομέα της ασφάλειας, καθώς και στους θεσμούς της ΕΕ.

²⁵ Εγγύηση της προστασίας – Κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (έγγρ. 16332/2/08).

Πρόληψη

31. Οι ανισότητες και ο αποκλεισμός από την πρόσβαση στην εξουσία, σε ευκαιρίες, σε υπηρεσίες και σε ασφάλεια, δημιουργούν ευνοϊκό έδαφος ώστε η δυσανεξία ομάδων να μετατραπεί σε βία, ιδιαίτερα σε περιοχές με αδύναμες κρατικές δυνατότητες ή νομιμοποίηση ή στο πλαίσιο παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η έγκαιρη προειδοποίηση και η ανάλυση συγκρούσεων που συνεκτιμούν τη διάσταση του φύλου και δίδουν ιδιαίτερη προσοχή στα βαθύτερα αίτια της βίας που σχετίζονται με το φύλο κάνουν πιο αποτελεσματική την πρόληψη των συγκρούσεων. Η ένταξη είναι καίριας σημασίας για την πρόληψη συγκρούσεων στο εσωτερικό των θεσμών και στις αναπτυξιακές πολιτικές και για την παροχή ασφάλειας και δικαιοσύνης στους ανθρώπους. Οι προληπτικές δράσεις θα πρέπει να υιοθετούν προσεγγίσεις που να βασίζονται στα δικαιώματα (καλύπτοντας όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα), που να εστιάζουν στον άνθρωπο, να καλύπτουν το σύνολο της κοινωνίας και να περιλαμβάνουν τη συμμετοχή των πολιτών.
32. Εφόσον η συρρίκνωση του πεδίου δράσης της κοινωνίας των πολιτών μπορεί να έχει δυσανάλογα αρνητική επίπτωση στις γυναίκες και στα κορίτσια, πρέπει να αντιμετωπισθεί για να προληφθεί ο περιορισμός των δικαιωμάτων των γυναικών.

33. Οι προσπάθειες διαμεσολάβησης όπου συμμετέχουν μόνο ένοπλες ομάδες και δεν προωθείται ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων μπορεί να στέλνουν το μήνυμα ότι η βία ανταμείβεται. Πλέον του ότι προκαλεί δυσaréσκεια σε άλλους κοινωνικούς τομείς, θα μπορούσε και να ενθαρρύνει κάποιους να πάρουν τα όπλα ώστε να εξασφαλίσουν μια θέση στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων. Οι φορείς της κοινωνίας των πολιτών μπορούν να παίξουν σημαντικό ρόλο στην ενίσχυση της νομιμοποίησης της διαδικασίας ειρήνευσης και είναι δυνητικά σημαντικοί σύμμαχοι. Οι γυναίκες ηγέτες και οι ομάδες γυναικών είναι συχνά αποτελεσματικές σε ειρηνευτικές προσπάθειες σε επίπεδο κοινότητας και, ως εκ τούτου, θα πρέπει να συνδέονται στενά με τη διαδικασία διαμεσολάβησης υψηλού επιπέδου. Επιπλέον, η πρόσβαση των γυναικών σε ηγετικές θέσεις στο πλαίσιο της κοινωνίας των πολιτών μπορεί να είναι πρόκληση. Επομένως η ΕΕ θα πρέπει να στηρίζει την ουσιαστική συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών χωρίς αποκλεισμούς και των ενώσεων γυναικών στις διαδικασίες ειρήνευσης.
34. Η κλιματική αλλαγή, η απώλεια βιοποικιλότητας, η υποβάθμιση των εδαφών, η ερημοποίηση και η ξηρασία είναι παράγοντες που προκαλούν συγκρούσεις και μπορούν να επηρεάσουν ιδιαίτερα τις γυναίκες καθώς πολύ συχνά είναι δυσανάλογα ευάλωτες στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. Ως οι βασικοί παράγοντες που εξασφαλίζουν την καθημερινή επιβίωση, ως αγρότες και εκπαιδευτικοί, οι γυναίκες μπορούν να χρησιμοποιήσουν τη φωνή τους και να επηρεάσουν την επιτάχυνση μακράς πνοής λύσεων μετασχηματισμού για βιώσιμη ανάπτυξη, καθώς και να διαμορφώσουν δικαιότερες πολιτικές και κατανομή πόρων. Η χειραφέτηση των γυναικών ως βασικών μοχλών οικονομικής ανάπτυξης ενισχύει την ανθεκτικότητα της κοινωνίας.

Ως εκ τούτου, η ΕΕ:

- Θα προωθήσει την ισότητα των φύλων και τη χειραφέτηση των γυναικών συστηματικά και μακροπρόθεσμα κατά τα στάδια της αστάθειας, της σύγκρουσης, της αρωγής και της ανάκαμψης. Επιπλέον, η ΕΕ θα εξακολουθεί να επικεντρώνεται στα βαθύτερα αίτια που σχετίζονται με το φύλο καθ' όλη τη διάρκεια της εφαρμογής του θεματολογίου ΓΕΑ και θα συνεχίσει να αντιμετωπίζει την πρόληψη παράλληλα με την αντιμετώπιση.
- Θα υποστηρίζει προσπάθειες που αντιμετωπίζουν τα βαθύτερα αίτια της βίας, όπως ο αποκλεισμός, οι διακρίσεις, οι δομικές ανισότητες και η σεξουαλική και έμφυλη βία μεταξύ άλλων η βία κατά των γυναικών και των κοριτσιών.
- Θα υποστηρίζει πρωτοβουλίες της κοινωνίας των πολιτών χωρίς αποκλεισμούς σε κοινοτικό, εθνικό, περιφερειακό και παγκόσμιο επίπεδο ώστε να οικοδομείται βιώσιμη ειρήνη και να μετασχηματίζονται οι ανισότητες με βάση το φύλο. Επίσης, θα στηρίξει πρωτοβουλίες που αποσκοπούν στην αμφισβήτηση και στον μετασχηματισμό των έμφυλων κοινωνικών προτύπων και στερεοτύπων.

- Θα διασφαλίσει ότι η ανάλυση ως προς το φύλο εντάσσεται συστηματικά στο σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης της ΕΕ για τις συγκρούσεις και σε άλλες, τρέχουσες και μελλοντικές, έννοιες και προσεγγίσεις της έγκαιρης προειδοποίησης και της ανάλυσης συγκρούσεων καθώς και σε σχετικούς δείκτες.
- Θα στηρίξει και θα προωθήσει την πρόληψη της σεξουαλικής και έμφυλης βίας και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και κακοποίησης που θα μπορούσαν να συμβούν σε πλαίσιο κρίσης ή να προκύψουν από και στο πλαίσιο επιχειρήσεων ασφαλείας, στρατιωτικών, αναπτυξιακών και ανθρωπιστικών επιχειρήσεων, καθώς και σχετικές λύσεις που θέτουν το θύμα στο επίκεντρο. Θα στηρίξει και θα προωθήσει τον μετριασμό του κινδύνου στον τομέα αυτόν.
- Θα διασφαλίσει ότι υπάρχουν μηχανισμοί ένταξης που θα επιτρέψουν μεγαλύτερη συνοχή και αποτελεσματικότητα καθώς και περισσότερες συνέργειες: (i) μεταξύ των διαφόρων εμπλεκόμενων φορέων, μεταξύ άλλων κρατών, διεθνών και περιφερειακών οργανισμών και οργανισμών της κοινωνίας των πολιτών· και (ii) στα διάφορα εργαλεία και μέσα που χρησιμοποιούνται στην πρόληψη, ιδιαίτερα τη διπλωματία, μεταξύ άλλων τη διμερή και πολυμερή διαμεσολάβηση, την έγκαιρη προειδοποίηση, την οικοδόμηση της ειρήνης, την ανοικοδόμηση μετά την επίλυση συγκρούσεων, την ασφάλεια και την ανάπτυξη.
- Θα στηρίξει προληπτικές δραστηριότητες τοπικών και εθνικών παραγόντων, δραστηριότητες που συνεκτιμούν τη διάσταση του φύλου, που έχουν κινηθεί από τοπικούς παράγοντες και όπου οι τοπικοί παράγοντες παραμένουν ενεργά εμπλεκόμενοι. Θα προωθήσει διαφανείς διαδικασίες χωρίς αποκλεισμούς.
- Θα ενδυναμώσει τις κοινότητες ώστε να είναι ανθεκτικές στις βίαιες συγκρούσεις. Η ουσιαστική και ισότιμη συμμετοχή των γυναικών είναι καίριας σημασίας, αφενός, για αποτελεσματικές πολιτικές πρόληψης και την εφαρμογή τους και, αφετέρου, για τη διατήρηση της ειρήνης σε όλα τα επίπεδα. Θα πρέπει να διασφαλίζονται στον μέγιστο δυνατό βαθμό η διαφάνεια και η πρόσβαση στις πληροφορίες.
- Θα προωθήσει την ανάλυση ως προς το φύλο και τη συστηματική ένταξη των έμφυλων θεωρήσεων σε όλες τις δραστηριότητες διαμεσολάβησης και πρόληψης των συγκρούσεων.

Προστασία

35. Οι εμπειρίες και οι ενέργειες γυναικών, ανδρών, κοριτσιών και αγοριών με διαφορετικό υπόβαθρο στο πλαίσιο ένοπλων συγκρούσεων, πρόληψης, προστασίας, διατήρησης της ειρήνης, οικοδόμησης της ειρήνης και ανασυγκρότησης άλλοτε μοιάζουν και άλλοτε διαφέρουν. Η πραγματικότητα αυτή πρέπει να αναλυθεί, να αξιολογηθεί και να αντιμετωπισθεί για να διασφαλιστεί κατάλληλη και επαρκής ανταπόκριση από τους παράγοντες της ΕΕ. Όλοι, γυναίκες, άνδρες, κορίτσια και αγόρια, είναι αντιμέτωποι με τον κίνδυνο της εμπορίας ανθρώπων. Αν και οι γυναίκες και τα κορίτσια αντιμετωπίζουν μεγαλύτερο κίνδυνο να υποστούν σεξουαλική βία, να γίνουν οικιακές και σεξουαλικές δούλες πολεμιστών και να κάνουν καταναγκαστικούς γάμους, άνδρες και αγόρια μπορούν επίσης να πέσουν θύματα τέτοιων μορφών βίας. Επιπλέον, οι άντρες και τα αγόρια μπορεί να αντιμετωπίσουν και τον κίνδυνο βίαιης στρατολόγησης και στοχευμένων δολοφονιών.
36. Ωστόσο, οι γυναίκες δεν είναι θύματα μόνο του πολέμου και της βίας. Έχουν και διάφορους άλλους ρόλους, για παράδειγμα, είναι πολεμιστές, παράγοντες οικοδόμησης της ειρήνης, πολιτικοί, οικονομικοί παράγοντες και ακτιβίστριες. Η ίση συμμετοχή γυναικών και ανδρών συνιστά αφ' ενός μεν ζωτικό στόχο, αφ' ετέρου δε μέσο πρόληψης και επίλυσης συγκρούσεων, καθώς και μέσο για την προώθηση μιας νοοτροπίας που ευνοεί τη βιώσιμη ειρήνη δίχως εξαιρέσεις. Γυναίκες, άνδρες, κορίτσια και αγόρια έχουν συχνά γίνει στόχος, κάποιες φορές σε μαζική κλίμακα, σεξουαλικής και έμφυλης βίας και έχουν συχνά καταστεί αντικείμενο εκμετάλλευσης για την επίτευξη πολιτικών, οικονομικών ή στρατιωτικών σκοπών. Υπάρχουν πολλοί τρόποι με τους οποίους η βία κατά γυναικών και κοριτσιών μεταλλάσσεται και επιδεινώνεται κατά τη διάρκεια και μετά το πέρας συγκρούσεων, κατά τρόπο που αυξάνει τον κίνδυνο που διατρέχουν να βιώσουν σωματική, ψυχολογική, σεξουαλική και δομική βία τόσο μέσα στο ίδιο τους το σπίτι όσο και στη δημόσια σφαίρα. Παρά τις απαγορεύσεις που προβλέπονται από το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο, το δίκαιο ανθρωπίνων δικαιωμάτων και το ποινικό δίκαιο, τα εγκλήματα σεξουαλικής και έμφυλης βίας που διαπράττονται στο πλαίσιο ενδοκρατικών και διακρατικών συγκρούσεων παραμένουν σε μεγάλο βαθμό ανεξέλεγκτα και η ατιμωρησία γι' αυτά τα εγκλήματα πρέπει να αντιμετωπιστεί.

37. Αν και πλήττει επίσης άντρες και αγόρια, η σεξουαλική και έμφυλη βία επιδρά δυσανάλογα σε γυναίκες κάθε ηλικίας σε όλα τα στάδια της ειρήνης και των συγκρούσεων (αν και τα φαινόμενα αυτά συχνά οξύνονται κατά τη διάρκεια βίαιων συγκρούσεων). Οι γυναίκες διατρέχουν κίνδυνο να υποστούν βία τόσο στη δημόσια όσο και στην ιδιωτική τους ζωή. Το κλείσιμο χώρων της κοινωνίας των πολιτών, και ιδιαίτερα η σίγαση της φωνής των γυναικών ευρύτερα και των γυναικών και ανδρών που δεν συμμορφώνονται με τους κοινωνικούς κανόνες της κοινωνίας, μπορεί να αποτελεί ένδειξη σεξουαλικής και έμφυλης βίας. Η ρητορική μίσους, οι απειλές, οι εκστρατείες δυσφήμισης, η καταπίεση και η βία κατά των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων μπορεί να εκδηλώνεται με διαφόρους τρόπους που συνδέονται με το φύλο, την ταυτότητα φύλου, τον σεξουαλικό προσανατολισμό, την κοινωνικοοικονομική κατάσταση, την εκπαίδευση, την ηλικία, την εθνική καταγωγή, την ταξική θέση, τη θρησκεία ή τις πεποιθήσεις, μεταξύ άλλων.
38. Η πρόσβαση στο διαδίκτυο, η ταχεία εξάπλωση των τεχνολογιών της επικοινωνίας και η ευρεία διάδοση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης προσέφεραν στις γυναίκες νέες ευκαιρίες ώστε να ακουστεί η φωνή τους και να ευαισθητοποιήσουν άλλους ανθρώπους για μια σειρά ζητημάτων. Ωστόσο, όπως η τεχνολογία έχει τη δύναμη να συνδέει και να παρέχει νέες δυνατότητες στους ανθρώπους, μπορεί επίσης να ενισχύσει και να ομαλοποιήσει τους ρόλους των φύλων και τα πολιτισμικά ήθη καθώς και να ανοίξει νέους δρόμους βίας και κακοποίησης. Ο κόσμος του διαδικτύου δεν είναι απλώς ένας καθρέπτης του πραγματικού κόσμου· είναι μια «αίθουσα των κατόπτρων» όπου αντανακλώνται και μεγεθύνονται τόσο τα θετικά όσο και τα αρνητικά. Όσον αφορά τις γυναίκες και τα κορίτσια, αυτή η απεικόνιση συχνά αποτυπώνει μια νοοτροπία μισογυνισμού, περιθωριοποίησης και βίας.

Ως εκ τούτου, η ΕΕ:

- Θα συνεχίσει να προωθεί τον απόλυτο σεβασμό του διεθνούς δικαίου που ισχύει όσον αφορά τα δικαιώματα και την προστασία των γυναικών και των κοριτσιών σε συνθήκες συγκρούσεων, ιδιαίτερα ως άμαχου πληθυσμού.
- Θα συνεχίσει να εφαρμόζει: (i) τις «κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ σχετικά με τη βία κατά των γυναικών και την καταπολέμηση κάθε μορφής διακρίσεων έναντι των γυναικών»· (ii) τις «κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για την προώθηση της συμμόρφωσης προς το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο»²⁶· (iii) το έγγραφο «Εγγύηση της προστασίας – Κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων»²⁷· και (iv) τις «Κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων για την ελευθερία της έκφρασης εντός και εκτός διαδικτύου»²⁸.
- Θα προωθήσει μια συνολική προσέγγιση της πρόληψης, της υποβολής αναφορών και της επιβολής κυρώσεων για τη σεξουαλική εκμετάλλευση και κακοποίηση²⁹ και για τη σεξουαλική παρενόχληση³⁰.
- Θα προωθήσει την προστασία της σωματικής και της ψυχικής υγείας και αξιοπρέπειας γυναικών, κοριτσιών, ανδρών και αγοριών, ιδιαίτερα σε επισφαλείς και εμπόλεμες καταστάσεις, σε καταστάσεις έκτακτης ανθρωπιστικής ανάγκης και σε μετασυγκρουσιακά περιβάλλοντα, μεταξύ άλλων θέτοντας σε εφαρμογή μηχανισμούς που εφαρμόζουν και παρακολουθούν δεσμεύσεις όσον αφορά την προστασία.
- Θα εγκρίνει, θα εφαρμόσει και θα προωθήσει εσωτερικές και εξωτερικές πολιτικές μηδενικής ανοχής σε διακρίσεις, σεξουαλική εκμετάλλευση και κακοποίηση, εμπορία ανθρώπων, σεξουαλικές επιθέσεις και σεξουαλική παρενόχληση. Θα διασφαλίσει ότι η έγκριση τέτοιων πολιτικών θεωρείται επισήμως στοιχείο του ηγετικού ρόλου³¹.

²⁶ Κατευθυντήριες Γραμμές της ΕΕ για την προώθηση της συμμόρφωσης προς το Διεθνές Ανθρωπιστικό Δίκαιο (ΔΑΔ) – Τεχνική προσαρμογή (έγγρ. 16841/09).

²⁷ Εγγύηση της προστασίας – Κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (έγγρ. 16332/2/08).

²⁸ Κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων για την ελευθερία της έκφρασης εντός και εκτός διαδικτύου (έγγρ. 9647/14).

²⁹ Σύμφωνα με τα πρότυπα του ΟΗΕ (ST/SGB/2003/13) ως σεξουαλική εκμετάλλευση νοείται οποιαδήποτε πραγματική ή επιχειρούμενη κατάχρηση ευάλωτης θέσης, διαφοράς εξουσίας ή εμπιστοσύνης για σεξουαλικούς σκοπούς, μεταξύ των οποίων αναφέρεται ενδεικτικά η άντληση οικονομικού, κοινωνικού ή πολιτικού οφέλους από τη σεξουαλική εκμετάλλευση άλλου ατόμου· παράλληλα, ως σεξουαλική κακοποίηση νοείται η πραγματική ή απειλούμενη σωματική διείσδυση σεξουαλικής φύσης, είτε διά της βίας είτε υπό άνισες συνθήκες ή συνθήκες εξαναγκασμού.

³⁰ Η πολιτική που συνέταξε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την προστασία της αξιοπρέπειας των προσώπων και για την πρόληψη της ηθικής και σεξουαλικής παρενόχλησης (C(2006) 1624/3), που ισχύει και για την ΕΥΕΔ.

³¹ ST 6877 2018 INIT, Επικαιροποιημένοι γενικοί δεοντολογικοί κανόνες για τις αποστολές και επιχειρήσεις της ΚΠΑΑ.

- Θα στηρίξει γυναίκες, άνδρες, κορίτσια και αγόρια που έχουν βιώσει σεξουαλική και έμφυλη βία, καθώς και τις οικογένειές τους, ώστε να έχουν πρόσβαση στη δικαιοσύνη και σε κατάλληλες επανορθώσεις, μεταξύ άλλων πληροφόρηση και υπηρεσίες υγειονομικής φροντίδας και ψυχολογική υποστήριξη ώστε να προληφθεί ο (επανα)στιγματισμός και η (επανα)θυματοποίησή τους και να γίνει ευκολότερο να τους παρασχεθεί ασφάλεια και να επανενταχθούν.
- Θα προωθήσει προσπάθειες με στόχο το τέλος της ατιμωρησίας για εγκλήματα σεξουαλικής και έμφυλης βίας, μεταξύ άλλων σεξουαλικής βίας στο πλαίσιο συγκρούσεων. Σε αυτές περιλαμβάνονται ενδεικτικά η υποστήριξη μεταβατικών δικαστικών διαδικασιών που αφορούν το φύλο και η ανάπτυξη ικανοτήτων των υπεύθυνων για την επιβολή του νόμου και για το δικαστικό σύστημα ώστε να χειρίζονται τις υποθέσεις με ευαισθησία για τα θέματα του φύλου, όπως ορίζεται στο πλαίσιο της ΕΕ για τη μεταβατική δικαιοσύνη.³²
- Θα εφαρμόσει το «ανεπίσημο έγγραφο για τον τερματισμό της σεξουαλικής βίας κατά τη διάρκεια συγκρούσεων – Οδηγός πρακτικών δράσεων σε επίπεδο ΕΕ»³³.
- Θα δώσει ιδιαίτερη προσοχή στα ανθρώπινα δικαιώματα των παιδιών, των νέων και των ηλικιωμένων, όσων ζουν σε συνθήκες φτώχειας, όσων έχουν εμφανείς ή όχι αναπηρίες, των ανθρώπων που ανήκουν σε μειονότητες και των ιθαγενών πληθυσμών, των προσφύγων, των εσωτερικά εκτοπισθέντων και των αιτούντων άσυλο σε συνθήκες/πλαίσια τρωτότητας.

³² Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Κοινό υπηρεσιακό έγγραφο εργασίας: Το ενωσιακό πλαίσιο για την στήριξη της μεταβατικής δικαιοσύνης (SWD(2015) 158 final), 29.7.2015.

³³ Το «ανεπίσημο έγγραφο για τον τερματισμό της σεξουαλικής βίας κατά τη διάρκεια συγκρούσεων – Οδηγός πρακτικών δράσεων σε επίπεδο ΕΕ» (MD 155/14), 25.11.2014.

- Θα επιβάλει μια πολιτική μηδενικής ανοχής με γνώμονα την πρόληψη για όλες τις μορφές σεξουαλικής και έμφυλης βίας που διαπράττεται από προσωπικό της ΕΕ ή προσωπικό που αναπτύσσεται σε αποστολές και επιχειρήσεις της κοινής πολιτικής ασφάλειας και άμυνας, καθώς και από διοικητές δυνάμεων/στελέχη, ανάδοχους έργων και εταίρους. Όποτε η ΕΕ αναπτύσσει προσωπικό, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο αποστολών/επιχειρήσεων της κοινής πολιτικής ασφάλειας και άμυνας και ανθρωπιστικών παρεμβάσεων, θα διασφαλίζει ότι έχουν παρασχεθεί σαφείς οδηγίες για τον σκοπό αυτόν και ότι έχουν τεθεί σε εφαρμογή οι κατάλληλες δομές για την επιβολή της πολιτικής αυτής, μεταξύ άλλων μέσω ενός αξιόπιστου μηχανισμού υποβολής εκθέσεων, ενός μηχανισμού υποβολής παραπόνων των θυμάτων και λογοδοσίας και κυρώσεων για τους δράστες.
- Θα διασφαλίσει ότι τα παιδιά που έχουν γεννηθεί μετά από βιασμό θα έχουν το δικαίωμα να αποκτήσουν ιθαγένεια και να δεχθούν υποστήριξη. Θα καταπολεμήσει τον στιγματισμό των γυναικών που έχουν πέσει θύματα βιασμού και των παιδιών τους αναφορικά με αυτό το είδος σεξουαλικής βίας, ακόμη και πολύ καιρό μετά τη διάπραξη του εγκλήματος. Θα συνεχίσει να στηρίζει τους γονείς που μεγαλώνουν τα παιδιά αυτά.
- Θα εφαρμόσει βελτιωμένα μέτρα προστασίας για γυναίκες και κορίτσια όταν οι αναλύσεις και η αξιολόγηση δείχνουν ότι είναι απαραίτητο, για παράδειγμα για υποψήφιος πολιτικούς, υπέρμαχους των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ακτιβίστριες οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών.

- Θα αντιμετωπίσει τη σεξουαλική βία στο πλαίσιο συγκρούσεων ως μέρος ενός φάσματος έμφυλης βίας σε στενή συσχέτιση με τις επίμονες ανισότητες και τις ευρύτερες επιθέσεις κατά της ισότητας των φύλων και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών, μεταξύ άλλων ενδεικτικά της ψηφιακής βίας και της βίας στον κυβερνοχώρο.
- Θα προωθήσει ανθρωπιστικά πρότυπα και κατευθυντήριες γραμμές για θέματα βίας λόγω φύλου, για παράδειγμα τις κατευθυντήριες οδηγίες της Μόνιμης Διοργανικής Επιτροπής (IASC) αναφορικά με την έμφυλη βία³⁴ και το εγχειρίδιο της IASC από τη σκοπιά του φύλου³⁵, καθώς και το έργο της Έκκλησης για ανάληψη δράσης για την προστασία από τη σεξουαλική και την έμφυλη βία σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης³⁶.
- Να προωθήσει την εφαρμογή της Συνθήκης για το εμπόριο όπλων, δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στο άρθρο 7 παράγραφος 4³⁷ που προβλέπει υποχρέωση των κρατών να συνεκτιμούν τον κίνδυνο χρήσης όπλων ή άλλων ειδών για τη διάπραξη ή διευκόλυνση σοβαρών πράξεων έμφυλης βίας.

³⁴ Μόνιμη Διοργανική Επιτροπή (IASC): Κατευθυντήριες γραμμές για την ενσωμάτωση στην ανθρωπιστική δράση των παρεμβάσεων που σχετίζονται με τη βία λόγω φύλου. 2015. (https://gbvguidelines.org/wp/wp-content/uploads/2015/09/2015-IASC-Gender-based-Violence-Guidelines_lo-res.pdf).

³⁵ Μόνιμη Διοργανική Επιτροπή (IASC): Το εγχειρίδιο για την ανθρωπιστική δράση από τη σκοπιά του φύλου. 2017. https://ec.europa.eu/jrc/communities/sites/jrcetries/files/2018-iasc_gender_handbook_for_humanitarian_action_eng_0.pdf

³⁶ Η Έκκληση για ανάληψη δράσης για την προστασία από τη σεξουαλική και την έμφυλη βία σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης (έκκληση για ανάληψη δράσης) είναι μια πολυμερής πρωτοβουλία για τον δραστικό μετασχηματισμό του τρόπου με τον οποίο αντιμετωπίζεται η έμφυλη βία σε έκτακτη ανθρωπιστική ανάγκη. Η ΕΕ (μέσω των υπηρεσιών της Επιτροπής για την ευρωπαϊκή πολιτική προστασίας και τις επιχειρήσεις ανθρωπιστικής βοήθειας, ΓΔ ECHO) είναι ενεργός εταίρος της πρωτοβουλίας «Έκκληση για ανάληψη δράσης» από το 2013, όποτε και δημιουργήθηκε. Η ΕΕ ανέλαβε επίσης την ευθύνη να ηγηθεί της πρωτοβουλίας σε παγκόσμιο επίπεδο κατά την περίοδο 2017-2018.

³⁷ «Το συμβαλλόμενο κράτος εξαγωγής, όταν πραγματοποιεί την εν λόγω αξιολόγηση, συνεκτιμά τον κίνδυνο τα συμβατικά όπλα που καλύπτονται από το άρθρο 2, παράγραφος 1 ή τα είδη που καλύπτονται από το άρθρο 3 ή το άρθρο 4, να χρησιμοποιηθούν για την πραγματοποίηση ή τη διευκόλυνση σοβαρών πράξεων έμφυλης βίας ή σοβαρών πράξεων βίας εις βάρος γυναικών και παιδιών.»

Αρωγή και ανάκαμψη

39. Ο πυλώνας αρωγής και ανάκαμψης του θεματολογίου ΓΕΑ επικεντρώνεται στην προσπάθεια να διασφαλιστεί ότι η αρωγή, η ανάκαμψη και η ανασυγκρότηση διενεργούνται χωρίς αποκλεισμούς και συνυπολογίζουν τις συγκεκριμένες ανάγκες γυναικών και κοριτσιών. Ιδιαίτερη προσοχή δίδεται στις πιο ευαίσθητες ομάδες που συμμετέχουν σε διαδικασίες σχετικές με την οικοδόμηση της ειρήνης, όπως ο επαναπατρισμός, η επανεγκατάσταση, η αποκατάσταση, η επανένταξη και η ανασυγκρότηση μετά από συγκρούσεις. Σε αυτές περιλαμβάνονται εκτοπισθείσες γυναίκες και κορίτσια, θύματα έμφυλης βίας, ηλικιωμένοι, άνθρωποι με αναπηρίες, μειονότητες και ιθαγενείς πληθυσμοί.
40. Ο πυλώνας αρωγής και ανάκαμψης προϋποθέτει επίσης μεγαλύτερες προσπάθειες για να στηριχθεί η ενεργός συμμετοχή και δραστηριοποίηση των γυναικών σε προσπάθειες αρωγής και ανάκαμψης, μεταξύ άλλων την παροχή στις γυναίκες ισότιμης πρόσβασης σε ευκαιρίες βιοπορισμού και δικαιοσύνη. Οι γυναίκες και οι γυναικείες οργανώσεις που παρέχουν ανθρωπιστική βοήθεια είναι συχνά οι πρώτες που ανταποκρίνονται σε καταστάσεις κρίσης. Ωστόσο, ο ηγετικός ρόλος των γυναικών και οι προτεραιότητές τους συχνά αποκλείονται από τη λήψη αποφάσεων που σχετίζονται με ανθρωπιστικά και αναπτυξιακά ζητήματα, τον προγραμματισμό, τον σχεδιασμό και τους προϋπολογισμούς.
41. Η αρωγή, η ανάκαμψη και η ανασυγκρότηση μπορεί να συνιστούν μοναδική ευκαιρία μετασχηματισμού των κοινωνικών δομών που χαρακτηρίζονται από διακρίσεις και να προωθήσουν τα ανθρώπινα δικαιώματα και την ουσιαστική συμμετοχή των γυναικών.

Ως εκ τούτου, η ΕΕ:

- Θα προωθήσει τη συμμετοχή και τον ηγετικό ρόλο των γυναικών σε ανθρωπιστικές δράσεις και αναπτυξιακά προγράμματα, τόσο σε επίσημα όσο και σε άτυπα περιβάλλοντα λήψης αποφάσεων και καθορισμού προτεραιοτήτων.
- Θα προωθήσει πρωτοβουλίες που ενισχύουν τους δεσμούς σε όλες τις πολιτικές που αφορούν θέματα ΓΕΑ, αρωγής, αποκατάστασης, επανεγκατάστασης, ανασυγκρότησης και βιώσιμης ανάπτυξης, μεταξύ άλλων στήριξη για την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου στην ανθρωπιστική και αναπτυξιακή βοήθεια. Σε αυτό εντάσσεται η ισότιμη και ασφαλής πρόσβαση γυναικών και κοριτσιών στην αναπτυξιακή βοήθεια και περιλαμβάνει ολοκληρωμένη πληροφόρηση σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας και υπηρεσίες υγειονομικής φροντίδας.

- Θα διασφαλίσει ότι κάθε άνθρωπος που έχει υποφέρει από σεξουαλική ή έμφυλη βία έχει δικαίωμα και πρόσβαση σε συνολική πληροφόρηση και υπηρεσίες υγειονομικής φροντίδας, σε δικαιοσύνη και σε επανορθώσεις. Θα διασφαλίσει ότι τα θύματα δεν επαναθυματοποιούνται, δεν απορρίπτονται και δεν εξοστρακίζονται.
- Θα διασφαλίσει ότι όλες οι οργανώσεις που λαμβάνουν χρηματοδότηση και στήριξη από την ΕΕ συμμορφώνονται προς τις πολιτικές της ΕΕ για την ισότητα των φύλων, μεταξύ άλλων σε μια προσέγγιση με βάση τα δικαιώματα και σε ελάχιστα πρότυπα και κατευθυντήριες γραμμές όσον αφορά την έμφυλη βία.
- Θα στηρίξει πρωτοβουλίες ψυχοκοινωνικού χαρακτήρα για όλους τους επιζώντες βίαιων συγκρούσεων ανεξάρτητα από τον ρόλο τους: γυναίκες, κορίτσια, άνδρες, αγόρια και ηλικιωμένους.
- Θα στηρίξει την αρωγή, την ανάκαμψη και την αποκατάσταση γυναικών και κοριτσιών που έχουν πληγεί από συγκρούσεις, και εντός της ΕΕ. Αυτό σημαίνει ότι μεταξύ άλλων θα εξασφαλίσει ότι η νομοθεσία, οι πολιτικές και οι διαδικασίες αναφορικά με το άσυλο αναγνωρίζουν και εγγυώνται πως όλες οι γυναίκες, τα κορίτσια και όλα τα θύματα έμφυλης βίας επωφελούνται από ίσα δικαιώματα και πρότυπα στο πλαίσιο των διαδικασιών.
- Θα συνεχίσει να προωθεί συστήματα δικαιοσύνης σε χώρες εκτός ΕΕ όπου η ΕΕ αναλαμβάνει δράση στήριξης, σύμφωνα με τα καλύτερα πρότυπα. Κατ' αυτόν τον τρόπο θα ενισχύσει τα εθνικά ποινικά δικαστήρια σύμφωνα με την αρχή της συμπληρωματικότητας με το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο, για παράδειγμα ευαισθητοποιημένους ως προς το φύλο μηχανισμούς και διαδικασίες μεταβατικής δικαιοσύνης.
- Θα διασφαλίσει, μέσω επαρκούς χρηματοδότησης, ότι οι γυναίκες βρίσκονται στο επίκεντρο του έργου ανθρωπιστικής ανταπόκρισης, αρωγής και ανάκαμψης και της αναπτυξιακής βοήθειας και προγραμματισμού. Πρέπει να περιλαμβάνονται στον σχεδιασμό, στον προγραμματισμό και στην εφαρμογή δραστηριοτήτων αρωγής, ανάκαμψης και ανασυγκρότησης και να ζητείται η γνώμη τους όσον αφορά τις ανάγκες στην αρχή κάθε έκτακτης περίπτωσης.

- Θα διασφαλίσει ότι η ανάπτυξη και εφαρμογή πολιτικής αξιοποιεί τις εμπειρίες βάσης όσον αφορά τη διευκόλυνση ουσιαστικών αλλαγών και την πρόοδο που έχει επιτευχθεί κατά τη φάση της αρωγής και ανάκαμψης. Θα διασφαλίσει ότι μια κοινωνία των πολιτών χωρίς αποκλεισμούς και οι ενώσεις γυναικών συμμετέχουν ουσιαστικά και ισότιμα σε όλα τα στάδια του κύκλου, μεταξύ άλλων στις διασκέψεις δωρητών³⁸, συνδράμοντας στην οικοδόμηση εταιρικών σχέσεων.
- Θα διασφαλίσει ότι η ετοιμότητα έναντι κρίσεων και μετά από καταστροφές και ο σχεδιασμός και η δράση αποκατάστασης μετά από συγκρούσεις, μεταξύ άλλων η κατάρτιση κυβερνητικών αξιωματούχων και οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, βασίζονται σε μια συμμετοχική προσέγγιση χωρίς διακρίσεις ως προς το φύλο, λαμβάνοντας δεόντως υπόψη τον αντίκτυπο που έχουν οι αξιολογήσεις κινδύνων ως προς το φύλο (δείκτης κινδύνου ως προς το φύλο³⁹).

Κανονιστικό πλαίσιο σχετικά με την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών

42. Η ισότητα μεταξύ γυναικών και αντρών συνιστά θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα, κοινή αξία της ΕΕ εμπεδωμένη στα πλαίσια πολιτικής της ΕΕ και απαραίτητη προϋπόθεση για την επίτευξη των στόχων της εξάλειψης της φτώχειας, της ενίσχυσης της ανάπτυξης, της απασχόλησης και της κοινωνικής συνοχής, καθώς και της προαγωγής της ειρήνης και της ασφάλειας. Εντάσσεται επίσης σε διεθνείς υποχρεώσεις και δεσμεύσεις, όπως η Σύμβαση για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών, η πλατφόρμα δράσης του Πεκίνου, η Ατζέντα του 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη και η ευρωπαϊκή κοινή αντίληψη για την ανάπτυξη. Οι στόχοι της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας της ΕΕ διαμορφώνουν τις αρχές που καθοδηγούν το έργο σε αυτόν τον τομέα.

³⁸ Στο στάδιο ανασυγκρότησης, υπάρχει η δυνατότητα να προωθηθεί περαιτέρω η ισότητα των φύλων με προσφυγή σε μια προσέγγιση βάσει δικαιωμάτων, για παράδειγμα σχετικά με την οικονομική ανάπτυξη, την πρόσβαση στη γη και σε φυσικούς πόρους.

³⁹ Υπηρεσία μέσων εξωτερικής πολιτικής – Μηχανισμός συμβολής στη σταθερότητα και την ειρήνη. Εγχειρίδιο δεικτών για τον μηχανισμό συμβολής στη σταθερότητα και την ειρήνη – IcSP. https://ec.europa.eu/fpi/key-documents_en

Ως εκ τούτου, η ΕΕ:

- Θα εξακολουθήσει να παρακολουθεί τη συνέχεια που δίδεται στην πλατφόρμα δράσης του Πεκίνου και ιδίως τον κρίσιμο τομέα σχετικά με τις γυναίκες και τις ένοπλες συγκρούσεις.
- Θα εξακολουθήσει να προωθεί την επικύρωση και την εφαρμογή βασικών πράξεων του ΟΗΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και των προαιρετικών τους πρωτοκόλλων, ιδίως της Σύμβασης για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών (CEDAW) και του προαιρετικού της πρωτοκόλλου, και να ενισχύει τη σχέση μεταξύ της CEDAW και του θεματολογίου ΓΕΑ μέσω των γενικών συστάσεων (ΓΣ) 30 και 35.
- Θα εξακολουθήσει να υποστηρίζει σθεναρά το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο (ΔΠΔ), ειδικά στον τομέα της σεξουαλικής και της έμφυλης βίας στο πλαίσιο συγκρούσεων, με στόχο την ενίσχυση της λογοδοσίας και την καταπολέμηση της ατιμωρησίας. Το ΔΠΔ είναι παγκοσμίως το πρώτο και μοναδικό μόνιμο διεθνές ποινικό δικαστήριο για την έρευνα και τη δίωξη των πλέον σοβαρών εγκλημάτων.
- Θα εξακολουθήσει να υποστηρίζει το έργο που επιτελούν ο Μηχανισμός για τα Διεθνή Ποινικά Δικαστήρια και άλλα διεθνή δικαστήρια.
- Θα εξακολουθήσει να εφαρμόζει την πολιτική της που ορίζεται στις «Κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για την προώθηση της συμμόρφωσης προς το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο», δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στον σεβασμό της απαγόρευσης του βιασμού και άλλων μορφών σεξουαλικής βίας.
- Θα εξακολουθήσει να εφαρμόζει το θεματολόγιο για τη νεολαία, την ειρήνη και την ασφάλεια, όπως ορίζεται στις αποφάσεις 2250 και 2419 του ΣΑΗΕ. Σε αυτό το πλαίσιο θα εξεταστούν οι (επίμονες) ανισότητες που θέτουν τις νέες γυναίκες και τους νέους άνδρες σε ιδιαίτερο κίνδυνο, και θα δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην αύξηση της εκπροσώπησης των νέων γυναικών χωρίς αποκλεισμούς στην πρόληψη και την επίλυση συγκρούσεων.

Ενίσχυση της ανάληψης ευθύνης σε τοπικό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο

43. Μια ειρηνευτική διαδικασία χωρίς αποκλεισμούς είναι πιο πιθανό να εντοπίσει και να αντιμετωπίσει τα βαθύτερα αίτια των συγκρούσεων και να διασφαλίσει ότι λαμβάνονται υπόψη οι ανάγκες των τμημάτων του πληθυσμού που έχουν πληγεί. Ως εκ τούτου, η ενίσχυση της ανάληψης ευθύνης σε τοπικό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο σε συνδυασμό με τη διαβούλευση και τη συνεργασία με τοπικούς ενδιαφερόμενους φορείς, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνίας των πολιτών, είναι ζωτικής σημασίας. Με τη συμμετοχικότητα αυξάνονται επίσης η νομιμότητα μιας ειρηνευτικής συμφωνίας και της εφαρμογής της καθώς και η σχετική ανάληψη ευθύνης σε εθνικό επίπεδο. Επιπλέον, μειώνεται η πιθανότητα να υπάρχουν αποκλεισμένοι φορείς που υπονομεύουν τη διαδικασία. Μια διαδικασία χωρίς αποκλεισμούς δεν συνεπάγεται ότι όλοι οι ενδιαφερόμενοι φορείς συμμετέχουν άμεσα στις επίσημες διαπραγματεύσεις, αλλά μπορεί να διευκολύνει την αλληλεπίδραση μεταξύ των αντιμαχόμενων μερών και άλλων ενδιαφερόμενων φορέων καθώς και να δημιουργήσει μηχανισμούς ώστε να περιλαμβάνονται στη διαδικασία όλες οι προοπτικές. Για να διασφαλιστεί ότι στη διαδικασία συμμετέχουν με ουσιαστικό τρόπο γυναίκες που εργάζονται για την οικοδόμηση της ειρήνης και οργανώσεις γυναικών, μπορεί να κριθούν αναγκαίοι ειδικοί μηχανισμοί.

Ως εκ τούτου, η ΕΕ:

- Θα υποστηρίξει την ανάπτυξη ικανοτήτων και την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ εταίρων και τρίτων χωρών, συμπεριλαμβανομένων εθνικών μηχανισμών και οργάνων για θέματα φύλου.
- Θα πραγματοποιήσει διαβουλεύσεις με οργανώσεις γυναικών, γυναίκες που εργάζονται για την οικοδόμηση της ειρήνης και υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θα υποστηρίξει την ένταξή τους και, κατά περίπτωση, τον ηγετικό τους ρόλο σε επίσημες και άτυπες ειρηνευτικές διαδικασίες.
- Θα διασφαλίσει ότι η ΕΕ συνεργάζεται με ουσιαστικό και δίκαιο τρόπο με οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών χωρίς αποκλεισμούς, δηλαδή οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών στις οποίες οι γυναίκες διαδραματίζουν ηγετικούς ρόλους, συμβάλλουν στη στρατηγική και ακούγονται και εκπροσωπούνται όσον αφορά τα ποικίλα ζητήματα που αντιμετωπίζει η κοινωνία.
- Θα παράσχει υποστήριξη σε διεθνείς και περιφερειακούς μη κυβερνητικούς οργανισμούς που προάγουν την ανάληψη ευθύνης και την ένταξη σε τοπικό επίπεδο και συμβάλλουν στην ανάπτυξη εθνικών ικανοτήτων.

Ενίσχυση της συνεργασίας και του διαλόγου με άλλους φορείς

44. Η συνεργασία με διεθνείς φορείς έχει καθοριστική σημασία για την αποτελεσματική εφαρμογή του θεματολογίου ΓΕΑ και την αποφυγή της επικάλυψης των προσπαθειών και του ανταγωνισμού για πόρους. Η συνεργασία είναι επίσης αναγκαία για την κοινή αξιοποίηση αναλύσεων, διδαγμάτων και πόρων, καθώς και για τη διασφάλιση της συνοχής μεταξύ των αποτελεσμάτων των προγραμμάτων και της ανάπτυξης πολιτικής σε παγκόσμιο, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο. Ο διάλογος μεταξύ των διαφόρων φορέων είναι σημαντικό να διεξάγεται σε όλα τα επίπεδα (τοπικό, εθνικό, περιφερειακό και διεθνές), καθώς και μεταξύ τους, και να περιλαμβάνει την κοινωνία των πολιτών. Είναι επίσης σημαντικό οι διεθνείς οργανισμοί να μην ανταγωνίζονται τις τοπικές οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, όταν οι εν λόγω οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών μπορούν να εξασφαλίσουν παρόμοια συμβολή σε πολιτικές ή προγράμματα (όπως η εκπόνηση μελετών).

Ως εκ τούτου, η ΕΕ:

- Θα προωθήσει τις εταιρικές σχέσεις χωρίς αποκλεισμούς και τη βελτιωμένη ανταλλαγή εμπειριών, διδαγμάτων και βέλτιστων πρακτικών μεταξύ όλων των ενδιαφερομένων όσον αφορά κάθε πτυχή της εφαρμογής του θεματολογίου ΓΕΑ. Σε αυτό το πλαίσιο θα προσδιοριστούν κοινά συμφέροντα, λαμβανομένων ιδιαιτέρως υπόψη των προκλήσεων και των ευκαιριών που ανακύπτουν.
- Θα εξακολουθήσει να συνεργάζεται με σχετικούς διεθνείς και περιφερειακούς οργανισμούς, ιδίως τον ΟΗΕ αλλά και άλλους, όπως ο Οργανισμός Βορειοατλαντικού Συμφώνου (ΝΑΤΟ), ο Οργανισμός για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη (ΟΑΣΕ), ο Σύνδεσμος κρατών της Νοτιοανατολικής Ασίας (ASEAN), ο Οργανισμός Αμερικανικών Κρατών (ΟΑΚ), η G20, η G7, η Αφρικανική Ένωση (ΑΕ), η Διεθνής Επιτροπή του Ερυθρού Σταυρού και η Ένωση για τη Μεσόγειο (ΕγΜ). Θα εξακολουθήσει επίσης να συνεργάζεται με άλλους περιφερειακούς οργανισμούς που επιδιώκουν την πρόοδο των εργασιών με στόχο την ισότητα των φύλων, την ειρήνη και την ασφάλεια, αξιοποιώντας υπάρχουσες πρωτοβουλίες και εμπειρίες, προκειμένου να δημιουργηθούν συνέργειες σε καταστάσεις όπου η ΕΕ και ο ΟΗΕ ή άλλοι διεθνείς οργανισμοί διαδραματίζουν σημαντικούς ρόλους.

- Θα προωθήσει και θα υποστηρίξει την πρωτοβουλία των εθνικών σημείων επαφής ΓΕΑ, τα οποία λειτουργούν ως διαπεριφερειακό φόρουμ και παρέχουν χώρο για την ανταλλαγή εμπειριών και βέλτιστων πρακτικών με σκοπό την προώθηση της εφαρμογής των αποφάσεων του Συμβουλίου Ασφαλείας για θέματα ΓΕΑ και τη βελτίωση του συντονισμού των προγραμμάτων χρηματοδότησης και παροχής βοήθειας.
- Θα προωθήσει και θα υποστηρίξει την πρωτοβουλία σχετικά με την περιφερειακή επιτάχυνση της απόφασης 1325 του ΣΑΗΕ, η οποία αποσκοπεί πρωτίστως σε ανταλλαγές τεχνικού επιπέδου μεταξύ συμβούλων σε θέματα φύλου και άλλων επαγγελματιών στο πλαίσιο πολυμερών και περιφερειακών οργανισμών. Σκοπός της είναι να δημιουργηθεί φόρουμ το οποίο θα βελτιώσει την εφαρμογή του θεματολογίου ΓΕΑ και να προαχθούν οι συνέργειες μεταξύ των συμμετεχόντων από την ΕΕ, τον ΟΗΕ, το ΝΑΤΟ, την ΑΕ και τον ΟΑΣΕ.
- Θα προωθήσει και θα ενθαρρύνει πρακτικές χωρίς αποκλεισμούς που αποσκοπούν στη βελτίωση της συνοχής, του συντονισμού και της αποτελεσματικότητας.
- Θα προωθήσει τον διάλογο μεταξύ οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και της ΕΕ, τον συντονισμό του οποίου θα εξασφαλίζει η ΕΥΕΔ. Σε τρίτες χώρες, ο συντονισμός αυτός θα εξασφαλίζεται από τις αντιπροσωπίες της ΕΕ.

Υποστηρικτικά μέτρα

Πολιτική στήριξη για την αποτελεσματική εφαρμογή του θεματολογίου ΓΕΑ

45. Για την αποτελεσματική εφαρμογή του θεματολογίου ΓΕΑ απαιτείται η υιοθέτηση ολιστικής προσέγγισης. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό οι προσεγγίσεις αποκλεισμού και εκείνες που βασίζονται σε στεγανά να μετατραπούν σε ολοκληρωμένους τρόπους συμμετοχής και εργασίας χωρίς αποκλεισμούς. Εξακολουθεί να υπάρχει περιορισμένη κατανόηση και ενίοτε περιορισμένη αποδοχή της θέσης αυτής. Ως εκ τούτου, για την εφαρμογή του θεματολογίου ΓΕΑ απαιτείται η μεγαλύτερη δυνατή υποστήριξη σε επίπεδο πολιτικής ηγεσίας και δέσμευσης.

Ως εκ τούτου, η ΕΕ:

- Θα προωθήσει την εφαρμογή του θεματολογίου ΓΕΑ σε όλα τα πλαίσια, συμπεριλαμβανομένων των πολυμερών φόρουμ και της διμερούς συνεργασίας, μέσω πολιτικού διαλόγου και διαλόγου για τα ανθρώπινα δικαιώματα, εταιρικών σχέσεων, διακηρύξεων, πολυμερών ανταλλαγών, ανακοινώσεων και κοινών δηλώσεων με χώρες εταίρους.
- Θα διασφαλίσει τη συνέχιση της αποτελεσματικής εφαρμογής του θεματολογίου ΓΕΑ εντός της ΕΕ εφαρμόζοντας και παρακολουθώντας τη στρατηγική προσέγγιση της ΕΕ για θέματα ΓΕΑ, τη στρατηγική δέσμευση για την ισότητα των φύλων και το σχέδιο δράσης της ΕΕ για θέματα φύλου II.
- Θα προωθήσει και θα υποστηρίξει την εφαρμογή του θεματολογίου ΓΕΑ μέσω της εντολής του Κύριου Συμβούλου της ΕΥΕΔ για θέματα φύλου και για την απόφαση 1325 του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών.
- Θα ενσωματώσει μια συνεκτική προσέγγιση της διάστασης του φύλου και των θεμάτων ΓΕΑ στην κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας της ΕΕ, και θα την προωθήσει.
- Θα προωθήσει την κατανόηση και τη δημιουργική σκέψη σχετικά με το θεματολόγιο ΓΕΑ, μεταξύ άλλων στην ευρύτερη δημόσια σφαίρα.
- Θα διασφαλίσει ότι το θεματολόγιο ΓΕΑ αποτελεί βασικό θέμα πολιτικής και διπλωματικής δέσμευσης σχετικά με τις αναδυόμενες προκλήσεις και τις καταστάσεις κρίσης, αστάθειας, συγκρούσεων και τις μετασυγκρουσιακές καταστάσεις, λαμβάνοντας υπόψη την προτεραιότητα της προληπτικής διπλωματίας σε σχέση με κάθε τέτοια κατάσταση.
- Θα προωθήσει μια ενισχυμένη και χωρίς αποκλεισμούς συνεργασία σχετικά με την εφαρμογή του θεματολογίου ΓΕΑ με όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς, συμπεριλαμβανομένων των εθνικών κυβερνήσεων, των νομοθετικών οργάνων, των εθνικών οργανισμών για τα ανθρώπινα δικαιώματα, των φορέων ισότητας των φύλων, των τοπικών αρχών, των φορέων της κοινωνίας των πολιτών, των μη κρατικών φορέων, του ιδιωτικού τομέα, των φορέων ανάπτυξης, των ανθρωπιστικών φορέων και των διεθνών και περιφερειακών οργανώσεων.

- Θα προωθήσει την εφαρμογή διεθνών προτύπων στήριξης της διαμεσολάβησης με συνεκτίμηση της διάστασης του φύλου. Θα εξακολουθήσει να εκλαμβάνει τις ειρηνευτικές διαδικασίες ως ευκαιρίες για την προώθηση της χειραφέτησης των γυναικών, της ισότητας των φύλων, της ενσωμάτωσης της διάστασης του φύλου, της ουσιαστικής και ισότιμης συμμετοχής των γυναικών και του σεβασμού των δικαιωμάτων των γυναικών στις διαπραγματεύσεις και τις επακόλουθες ειρηνευτικές συμφωνίες.
- Θα διασφαλίσει ότι όλοι όσοι συμμετέχουν στη διαμεσολάβηση της ΕΕ λαμβάνουν υπόψη τα ζητήματα αυτά κατά τις προκαταρκτικές διαπραγματεύσεις και τις διαπραγματεύσεις για την ειρήνη και επιδιώκουν να διασφαλίσουν την ενσωμάτωσή τους και την εξέτασή τους κατά προτεραιότητα κατά τη μεταγενέστερη φάση οικοδόμησης της ειρήνης και ανασυγκρότησης μετά τις συγκρούσεις, μεταξύ άλλων μέσω των θέσεων εμπειρογνομόνων σε θέματα φύλου, που διαθέτουν επαρκείς πόρους, σε όλες τις παρεμβάσεις διαμεσολάβησης της ΕΕ.
- Θα διασφαλίσει ότι όλες οι αποστολές της ΕΕ σε επισφαλείς και εμπόλεμες καταστάσεις και καταστάσεις έκτακτης ανθρωπιστικής ανάγκης περιλαμβάνουν επαρκή ικανότητα για την εφαρμογή του θεματολογίου ΓΕΑ, μεταξύ άλλων μέσω της συμμετοχής εμπειρογνομόνων και συμβούλων σε θέματα φύλου, που διαθέτουν επαρκείς πόρους, σε όλες τις αποστολές και επιχειρήσεις κοινής ασφάλειας και άμυνας, των αντιπροσωπιών της ΕΕ και των Ειδικών Εντεταλμένων της ΕΕ. Θα διασφαλίσει ότι όλο το στρατιωτικό και μη στρατιωτικό προσωπικό των αποστολών της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένου του προσωπικού που κατέχει ανώτερες θέσεις, έχει καταρτιστεί επαρκώς σε θέματα ισότητας των φύλων και ΓΕΑ και ειδικότερα όσον αφορά τον τρόπο ενσωμάτωσης της διάστασης του φύλου στις αντίστοιχες δραστηριότητές του.

Χρηματοδότηση και διάθεση πόρων

46. Η χρηματοδότηση είναι αναγκαία για να καταστούν δυνατές η ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου, η ισόρροπη εκπροσώπηση των φύλων και άλλες ειδικές δράσεις για την επίτευξη της ισότητας των φύλων. Υπό αυτό το πρίσμα και με βάση διάφορες αξιολογήσεις και εκθέσεις⁴⁰, η ελλιπής ή/και περιορισμένη χρηματοδότηση σε παγκόσμια κλίμακα εξακολουθεί να αποτελεί βασικό εμπόδιο για την αποτελεσματική εφαρμογή του θεματολογίου ΓΕΑ. Τόσο στην ΕΕ όσο και παγκοσμίως, η χρηματοδότηση είναι αναγκαία για σχέδια/προγράμματα που έχουν ως κύριο στόχο την ισότητα των φύλων και τα θέματα ΓΕΑ, καθώς και για την ενσωμάτωση των πτυχών και της διάστασης του φύλου σε άλλα σχέδια/προγράμματα. Η έλλειψη πόρων, συμπεριλαμβανομένης της εσωτερικής ανάπτυξης ικανοτήτων, για εργασίες σχετικά με την ισότητα των φύλων και την εφαρμογή του θεματολογίου ΓΕΑ εξακολουθεί να αποτελεί βασική πρόκληση και, ως εκ τούτου, πρέπει να αντιμετωπιστεί. Επιπλέον, είναι αναγκαίο ένα ευνοϊκό μακροοικονομικό περιβάλλον για την αντιμετώπιση των βαθύτερων αιτίων της ανισότητας των φύλων.

⁴⁰ Goldberg, D. B. (2015). «Civil Society Organisation (CSO) Survey for the global study on women, peace and security: CSO perspectives on UNSCR 1325 implementation 15 years after adoption. The Global Network of women peacebuilders.» <http://peacewomen.org/sites/default/files/CSO%20Survey%20Report%20FINAL.pdf>
Coomaraswamy, R., & UN Women. (2015). «Preventing conflict, transforming justice, securing the peace: a global study on the implementation of United Nations Security Council resolution 1325.» (<http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/UNW-GLOBAL-STUDY-1325-2015.pdf>)
Πρόγραμμα Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών. (χωρίς ημερομηνία). Ενημερωτικό δελτίο για το καταπιστευματικό ταμείο — παγκόσμιο μέσο επιτάχυνσης. (<http://mptf.undp.org/factsheet/fund/GAI00>).

47. Η ουσιαστική και διαρκής πρόοδος προϋποθέτει μια προσέγγιση με βάση τα δικαιώματα προκειμένου να διασφαλίζεται ότι οι γυναίκες όχι μόνο αποκτούν δεξιότητες και προσόντα, αλλά επιλέγουν και ελέγχουν τις ευκαιρίες και τους πόρους και είναι σε θέση να διαμορφώνουν τη διαδικασία λήψης οικονομικών αποφάσεων σε όλα τα επίπεδα. Ειδική προσοχή θα δοθεί στους ρόλους και τις θέσεις των γυναικών στο πλαίσιο της επίσημης και της άτυπης οικονομίας. Το έργο της εφαρμογής του θεματολογίου ΓΕΑ, μεταξύ άλλων σε χώρες με συγκρούσεις και σε χώρες μετά από συγκρούσεις, χαρακτηρίζεται επί μακρόν από ανεπάρκεια πόρων. Η άμεση, αξιόπιστη και προβλέψιμη χρηματοδότηση που εξασφαλίζεται μέσω ευέλικτων επιδοτήσεων ή μακροπρόθεσμης χρηματοδότησης μπορεί να συμβάλει στη δημιουργία των συνθηκών που θα επιτρέψουν στα κινήματα βάσης και τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών να εφαρμόσουν το θεματολόγιο ΓΕΑ.

Ως εκ τούτου, η ΕΕ:

- Θα μεριμνήσει ώστε να περιληφθούν η ισότητα των φύλων και το θεματολόγιο ΓΕΑ σε ισχύοντα μέσα χρηματοδότησης της εξωτερικής δράσης της ΕΕ.
- Θα θέσει ως προϋπόθεση να προβλέπεται προϋπολογισμός για εμπειρογνώμονες ή/και συμβούλους σε θέματα φύλου σε όλες τις επιχειρήσεις και αποστολές ΚΠΑΑ καθώς και στις αντιπροσωπίες της ΕΕ.
- Θα εξασφαλίσει επαρκή, βιώσιμη και προβλέψιμη χρηματοδότηση μέσω του προγραμματισμού και της ενσωμάτωσης σε μη προγραμματισμένες δράσεις με σκοπό την εφαρμογή του θεματολογίου ΓΕΑ.
- Αναγνωρίζοντας την προσέγγιση με βάση τις ανάγκες που έχει καθιερωθεί στα κράτη μέλη της ΕΕ και στα μέσα χρηματοδότησης της εξωτερικής δράσης της ΕΕ, θα δώσει προτεραιότητα όταν είναι δυνατό σε (άμεσες) επιδοτήσεις δράσης για σχέδια ισότητας των φύλων και ΓΕΑ που υλοποιούνται από τοπικές οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, ιδίως από οργανώσεις γυναικών.
- Θα ενθαρρύνει την πρακτική της ανάλυσης ως προς το φύλο ως προϋπόθεση για τη χρηματοδότηση της εξωτερικής δράσης της ΕΕ.
- Θα ενθαρρύνει την παροχή ειδικής χρηματοδότησης για την εξωτερική και ανεξάρτητη αξιολόγηση της στρατηγικής προσέγγισης της ΕΕ για θέματα ΓΕΑ. Θα ενθαρρύνει επίσης τη συνεκτίμηση της διάστασης του φύλου κατά τις αξιολογήσεις κάθε εξωτερικής δράσης και πολιτικής της ΕΕ.
- Θα διασφαλίσει ότι οι διοικητικοί περιορισμοί για την πρόσβαση των τοπικών οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών στη χρηματοδότηση είναι ελάχιστοι, εντός των ορίων του δημοσιονομικού κανονισμού της ΕΕ.

- Θα προωθήσει την παροχή ειδικής χρηματοδότησης για την έρευνα σε θέματα ΓΕΑ.
- Θα αξιολογεί, θα παρακολουθεί και, κατά περίπτωση, θα αντισταθμίζει τα αντιτρομοκρατικά μέτρα της ΕΕ, των κρατών μελών της ΕΕ και των εταίρων της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των νόμων για τη χρηματοδότηση της καταπολέμησης της τρομοκρατίας, ώστε να μην θίγουν, περιορίζουν ή επηρεάζουν τα δικαιώματα των γυναικών.
- Θα διασφαλίσει την εφαρμογή του προγράμματος δράσης της Αντίς Αμπέμπα της τρίτης διεθνούς διάσκεψης για τη χρηματοδότηση της ανάπτυξης (πρόγραμμα δράσης της Αντίς Αμπέμπα).

Ανάπτυξη ικανοτήτων και κατάρτιση

48. Η αποτελεσματική εφαρμογή του θεματολογίου ΓΕΑ εξαρτάται από την ευαισθητοποίηση και τις γνώσεις, τις δεξιότητες, τις ικανότητες και τους πόρους των γυναικών και των ανδρών σε όλα τα επίπεδα των διαδικασιών λήψης αποφάσεων. Δεδομένων της πολυπλοκότητας του σημερινού περιβάλλοντος ασφάλειας και της επέκτασης του θεματολογίου ΓΕΑ, η εφαρμογή του θεματολογίου ΓΕΑ συνολικά στηρίζεται στην ανάπτυξη ικανοτήτων και τη βελτίωση της κατάρτισης και της εκπαίδευσης προς μια βιώσιμη ειρήνη, ασφάλεια και ισότητα των φύλων.
49. Η στοχευμένη κατάρτιση αποτελεί βασική συνιστώσα της εφαρμογής του θεματολογίου ΓΕΑ. Η νέα πολιτική της ΕΕ για την κατάρτιση⁴¹ στο πλαίσιο της ΚΠΑΑ, που εγκρίθηκε στις 15 Μαρτίου 2017, καθιερώνει την παροχή υποχρεωτικής και τυποποιημένης κατάρτισης πριν από την αποστολή ως προϋπόθεση για την αποστολή τόσο αποσπασμένου όσο και επί συμβάσει προσωπικού. Ενώ η κατάρτιση πριν από την αποστολή παρέχεται ήδη στο προσωπικό που συμμετέχει σε αποστολές και επιχειρήσεις ΚΠΑΑ, δεν είναι ακόμη υποχρεωτική για όλους. Άλλα είδη παρέμβασης (για παράδειγμα η στήριξη της διαμεσολάβησης) εξακολουθούν να μην περιλαμβάνουν τέτοια διαρθρωμένη και υποχρεωτική προσέγγιση της κατάρτισης. Σύμφωνα με αυτήν τη νέα πολιτική κατάρτισης, κάθε κατάρτιση στο πλαίσιο της ΚΠΑΑ θα πρέπει να απηχεί τις βασικές αρχές της ΕΕ, μεταξύ των οποίων η ισότητα των φύλων και οι στόχοι ΓΕΑ. Επιπλέον, στοιχεία που σχετίζονται με το φύλο θα εξακολουθήσουν να ενσωματώνονται πιο συστηματικά σε εσωτερικές εκπαιδευτικές δράσεις και σεμινάρια στο πλαίσιο της ΚΠΑΑ.

⁴¹ Πολιτική της ΕΕ για την κατάρτιση στο πλαίσιο της ΚΠΑΑ (5197/2/17 REV 2), 15 Μαρτίου 2017.

Ως εκ τούτου, η ΕΕ:

- Θα εξακολουθήσει να βελτιώνει τις γνώσεις της για ζητήματα που σχετίζονται με το θεματολόγιο ΓΕΑ μέσω εντατικοποιημένης και ενοποιημένης κατάρτισης σε όλα τα επίπεδα, συμπεριλαμβανομένου του επιπέδου της ανώτερης διοίκησης. Θα ζητήσει από τα κράτη μέλη να προσφέρουν συναφή μαθήματα κατάρτισης στο πλαίσιο του ετήσιου προγράμματος κατάρτισης της ΕΕ με σκοπό την κατάρτιση των υπηκόων τους, και θα τα ενθαρρύνει να παρέχουν πρόσβαση στα μαθήματα αυτά σε συμμετέχοντες από άλλα κράτη μέλη, όταν είναι δυνατό.
- Θα διασφαλίσει ότι η Ευρωπαϊκή Ακαδημία Ασφάλειας και Άμυνας (ΕΑΑΑ) εξακολουθεί να σημειώνει πρόοδο όσον αφορά την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου σε όλες τις δραστηριότητες κατάρτισης που προσφέρει, συμπεριλαμβανομένων όλων των υφιστάμενων μαθημάτων και εκπαιδευτικών δράσεων και εκείνων που παρέχονται σε τοπικό επίπεδο στα κράτη μέλη.
- Θα διασφαλίσει ότι η διάσταση του φύλου ενσωματώνεται σε όλες τις δραστηριότητες διαχείρισης κρίσεων σε επιχειρήσεις και αποστολές ΚΠΑΑ και ανθρωπιστική και αναπτυξιακή εξωτερική δράση.
- Θα διασφαλίσει ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η ΕΥΕΔ περιλαμβάνουν τακτικά τα θέματα ΓΕΑ σε υφιστάμενα και μελλοντικά μαθήματα κατάρτισης σε θέματα φύλου που πραγματοποιούνται στην ΕΥΕΔ, την Επιτροπή, τις αντιπροσωπίες της ΕΕ και τις δομές ΚΠΑΑ. Η εν λόγω κατάρτιση θα πρέπει να περιλαμβάνει τρόπους με τους οποίους μπορεί να ενσωματωθεί στην πράξη η διάσταση του φύλου στις καθημερινές εργασίες.
- Θα διασφαλίσει την ενσωμάτωση συνιστώσας/ενότητας ΓΕΑ στα επιγραμμικά μαθήματα κατάρτισης και τη συστηματική ένταξη συνιστώσας του φύλου στα μαθήματα κατάρτισης που αφορούν όλους τους σχετικούς τομείς, όπως ο αφοπλισμός, η αποστράτευση και η επανένταξη, η μεταρρύθμιση του τομέα ασφάλειας και η παρατήρηση εκλογών.
- Θα προαγάγει την κατάρτιση όλων των φορέων διαμεσολάβησης της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων όσων λαμβάνουν οικονομική ή τεχνική υποστήριξη από την ΕΕ, σχετικά με τον τρόπο διενέργειας και χρήσης αναλύσεων ως προς το φύλο και ενσωμάτωσης της διάστασης του φύλου στη στήριξη της διαμεσολάβησης.
- Θα παράσχει στο προσωπικό της κατάρτιση σχετικά με την ισότητα των φύλων και τον τρόπο μετατροπής των συγκρουσιακών έμφυλων προτύπων και ρόλων ως προϊόντων κοινωνικοποίησης, και θα υποστηρίξει την παροχή κατάρτισης σε κρατικούς και μη κρατικούς εταίρους.

- Θα διασφαλίσει ότι η κατάρτιση σχεδιάζεται με βάση τις ανάγκες που έχουν οι αποδέκτες και ότι η πλαισίωση ή η καθοδήγηση χρησιμοποιείται κατά περίπτωση, ιδίως για όσους βρίσκονται σε ανώτερες ή διευθυντικές θέσεις.
- Θα ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να δώσουν προτεραιότητα στην ανάπτυξη ικανοτήτων και την κατάρτιση στο πλαίσιο των εθνικών σχεδίων δράσης τους και σε δραστηριότητες στήριξης τρίτων χωρών.
- Θα ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να δώσουν προτεραιότητα και να επενδύσουν στην ανάπτυξη εργαλείων κατάρτισης, όπως η κατάρτιση με χρήση υπολογιστή (διαδικτυακά, μέσω σειράς ψηφιακών αρχείων ήχου (podcast)) και άλλα προγράμματα κατάρτισης. Οι εν λόγω ενότητες κατάρτισης που αναπτύσσονται για τις αντιπροσωπίες της ΕΕ και τις αποστολές και επιχειρήσεις ΚΠΑΑ θα μπορούσαν επίσης να αξιοποιηθούν από κοινού με εταίρους και τρίτες χώρες.

Ανταλλαγή πληροφοριών και βέλτιστων πρακτικών

50. Η άτυπη ειδική ομάδα της ΕΕ για θέματα ΓΕΑ έχει αποδειχθεί ότι αποτελεί χρήσιμο φόρουμ ανταλλαγής και εταιρικής σχέσης μεταξύ των θεσμικών οργάνων της ΕΕ, των κρατών μελών και της κοινωνίας των πολιτών⁴².
51. Η ειδική ομάδα συνεδριάζει τέσσερις φορές ετησίως, δύο φορές σε στρατηγικό επίπεδο υπό την κοινή προεδρία της ΕΥΕΔ και της εκ περιτροπής Προεδρίας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και δύο φορές σε τεχνικό/επιχειρησιακό επίπεδο.
52. Οι αντιπροσωπίες της ΕΕ θα πρέπει να διοργανώνουν φόρουμ για την ανταλλαγή πληροφοριών και ορθών πρακτικών στις χώρες τους και σε περιφερειακό επίπεδο με σκοπό να έρχονται σε επαφή οι αντιπροσωπίες της ΕΕ, οι αποστολές ΚΠΑΑ και τα κράτη μέλη της ΕΕ με την κοινωνία των πολιτών για να παρέχεται αξιόπιστη συμβολή με βάση το ευρύτερο πλαίσιο.
53. Η ΕΕ έχει ως στόχο να δημιουργήσει εταιρικές σχέσεις και συμμαχίες με άλλους διεθνείς και περιφερειακούς οργανισμούς, και ιδίως διαρθρωμένες και επίσημες πλατφόρμες συνεργασίας σε όλα τα επίπεδα, από το πολιτικό έως το επιχειρησιακό. Για να είναι βιώσιμες και αποτελεσματικές, οι προσεγγίσεις από την κορυφή προς τη βάση πρέπει να συνοδεύονται από μέτρα που έχουν σχεδιαστεί και εφαρμοστεί σε όλα τα επίπεδα.

⁴² Συμπεριλαμβανομένης της ακαδημαϊκής κοινότητας.

Ως εκ τούτου, η ΕΕ:

- Θα υποστηρίξει τη δημιουργία φόρουμ⁴³ για την ανταλλαγή εμπειριών και βέλτιστων πρακτικών και την προώθηση της καινοτομίας μεταξύ επαγγελματιών (συμβούλων σε θέματα φύλου και σημείων επαφής για θέματα φύλου) σε διαφορετικά επίπεδα, καθώς η διασφάλιση της ενημέρωσης των επιλογών πολιτικής με βάση τις εμπειρίες, γνώσεις και ιδέες των επαγγελματιών θα είναι καθοριστική για την αποτελεσματική και βιώσιμη εφαρμογή της νέας στρατηγικής προσέγγισης της ΕΕ για θέματα ΓΕΑ. Αυτό θα εφαρμόζεται εντός της ΕΕ, μεταξύ οργανώσεων και εντός και μεταξύ ήδη καθιερωμένων και λειτουργικών δικτύων, όπως τα ήδη καθιερωμένα δίκτυα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.
- Θα δείξει τον δρόμο για την εφαρμογή της νέας στρατηγικής προσέγγισης της ΕΕ για θέματα ΓΕΑ χωρίς αποκλεισμούς και θα διασφαλίσει ότι περιλαμβάνει την ευρύτερη δυνατή συμμετοχή διαφόρων ενδιαφερόμενων φορέων.
- Θα υποστηρίξει υφιστάμενα και νέα συμμετοχικά δίκτυα σημείων επαφής και εμπειρογνομόνων που αποσκοπούν στη βελτίωση της ισότητας των φύλων και της χειραφέτησης των γυναικών και την εφαρμογή του θεματολογίου ΓΕΑ.

Ηγεσία και λογοδοσία

54. Η ηγεσία και η επαρκής διάθεση πόρων σε όλα τα επίπεδα είναι κρίσιμης σημασίας για την αποτελεσματική εφαρμογή του θεματολογίου ΓΕΑ. Για τον σκοπό αυτό, απαιτείται καλή κατανόηση της ισότητας των φύλων και των θεμάτων ΓΕΑ ώστε η ηγεσία να μπορεί να συνεκτιμά τη διάσταση του φύλου. Σύμφωνα με το γενικό πλαίσιο πολιτικής της ΕΕ για την ισότητα των φύλων, τη χειραφέτηση των γυναικών και τα θέματα ΓΕΑ, υπεύθυνα για την εφαρμογή του θεματολογίου ΓΕΑ είναι τα κράτη μέλη. Σχετικά όργανα και οργανισμοί της ΕΕ διαδραματίζουν επίσης σημαντικό ρόλο στην προώθηση και την εφαρμογή του θεματολογίου ΓΕΑ.

⁴³ Ένα σχετικό παράδειγμα είναι η συνεργασία με την περιφερειακή επιτάχυνση της απόφασης 1325, ήτοι με τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών, την ΕΕ, το ΝΑΤΟ, την Αφρικανική Ένωση και τον Οργανισμό για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη (ΟΑΣΕ).

Ως εκ τούτου, η ΕΕ:

- Θα διασφαλίσει ότι τα διευθυντικά στελέχη προωθούν ενεργά την ισότητα των φύλων και τα θέματα ΓΕΑ εντός των υπηρεσιών τους, εντάσσοντας την παράμετρο αυτή στην περιγραφή καθηκόντων για όλες τις ηγετικές θέσεις και εξασφαλίζοντας ότι τα στοιχεία αυτά αποτελούν μέρος της αξιολόγησης των διευθυντικών στελεχών. Σε αυτό το πλαίσιο περιλαμβάνονται οι εντολές των επικεφαλής αντιπροσωπιών, των Ειδικών Εντεταλμένων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των αρχηγών/διοικητών των αποστολών και επιχειρήσεων της ΚΠΑΑ.
- Θα διασφαλίσει ότι τα άτομα που απασχολούνται ή τοποθετούνται στο πλαίσιο αποστολών από την ΕΕ σε ηγετικές θέσεις έχουν λάβει κατάρτιση ανώτερου επιπέδου σε θέματα ισότητας των φύλων και ΓΕΑ πριν από την αποστολή τους. Θα διασφαλίσει επίσης ότι οι ηγέτες και τα διευθυντικά στελέχη είναι καλά ενημερωμένοι για το πολύπλευρο έργο των συμβούλων και των σημείων επαφής για θέματα φύλου.
- Θα διασφαλίσει ότι όλοι οι εργαζόμενοι, ανάδοχοι και εταίροι υλοποίησης που απασχολούνται από την ΕΕ προωθούν την αποτελεσματική εφαρμογή του θεματολογίου ΓΕΑ. Θα διασφαλίσει επίσης ότι την κύρια ευθύνη φέρουν οι ηγετικές και διευθυντικές βαθμίδες και ότι προωθούνται οι μηχανισμοί λογοδοσίας.
- Θα διασφαλίσει ότι οι περιγραφές καθηκόντων, οι όροι αναφοράς και οι απαιτήσεις για προσκλήσεις υποβολής προσφορών και συμβάσεις περιλαμβάνουν κατά κανόνα την απαίτηση να λαμβάνονται υπόψη τα θέματα ισότητας των φύλων και ΓΕΑ σε όλους τους τομείς εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της απαίτησης να λαμβάνεται ειδική κατάρτιση, εφόσον κρίνεται αναγκαίο.

Υποστηρικτικά καθήκοντα

55. Το έργο των συμβούλων και των σημείων/υπευθύνων επαφής σε θέματα φύλου έχει καίρια σημασία για τη μετουσίωση των πολιτικών της ΕΕ για την ισότητα των φύλων, τη χειραφέτηση των γυναικών και τα θέματα ΓΕΑ σε ανάλυση, σχεδιασμό, διεξαγωγή και αξιολόγηση. Τα άτομα που κατέχουν αυτές τις θέσεις θα πρέπει, επομένως, να τοποθετούνται στρατηγικά, με άμεση πρόσβαση στην ανώτερη διοίκηση και σε στρατηγικά έγγραφα και διαδικασίες. Οι σύμβουλοι σε θέματα φύλου και τα σημεία επαφής για θέματα φύλου διαδραματίζουν επίσης σημαντικό ρόλο στη διευκόλυνση της ενσωμάτωσης της διάστασης του φύλου στις καθημερινές εργασίες και λειτουργίες. Στις μη στρατιωτικές αποστολές ΚΠΑΑ έχουν αναπτυχθεί με επιτυχία δομές σημείων επαφής για θέματα φύλου με σκοπό να λειτουργούν ως επέκταση του συμβούλου σε θέματα φύλου, διασφαλίζοντας ευρύτερη απήχηση των προσπαθειών για την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου.

56. Στις αντιπροσωπίες της ΕΕ, οι υπεύθυνοι επαφής για θέματα φύλου είναι βασικοί φορείς αρμόδιοι για την παροχή συμβουλών και τον συντονισμό όλων των προσπαθειών και δράσεων που σχετίζονται με την ισότητα των φύλων και τη χειραφέτηση των γυναικών. Είναι αρμόδιοι για τη διευκόλυνση και την υποστήριξη της εφαρμογής του σχεδίου δράσης της ΕΕ για θέματα φύλου II (GAPII). Το δίκτυο των υπευθύνων επαφής για θέματα φύλου συνεδριάζει ετησίως στις Βρυξέλλες. Ο κύριος στόχος αυτής της εκδήλωσης είναι: i) να γίνεται απολογισμός των υφιστάμενων γνώσεων και εμπειριών· ii) να διευκολύνεται η μάθηση· και iii) να συζητείται η πρόοδος σχετικά με το GAPII, ιδίως σε σχέση με τον στόχο της «αλλαγής της θεσμικής νοοτροπίας» και την υποβολή εκθέσεων.

Ως εκ τούτου, η ΕΕ:

- Θα διασφαλίσει ότι οι σύμβουλοι και τα σημεία επαφής για θέματα φύλου κατέχουν στρατηγικές θέσεις και διαθέτουν επαρκείς πόρους.
- Θα εξακολουθήσει να ενισχύει τα καθήκοντα και την ικανότητα σε σχέση με τη δυνατότητα παροχής συμβουλών σε θέματα φύλου στην ΕΕ, κατά προτίμηση από κοινού με όλους τους σημερινούς πολυμερείς και περιφερειακούς εταίρους και μέσω ανταλλαγών με εξειδικευμένους επαγγελματίες της κοινωνίας των πολιτών και πανεπιστημιακούς.
- Θα ενθαρρύνει την ισόρροπη εκπροσώπηση των φύλων μεταξύ των συμβούλων σε θέματα φύλου και των σημείων επαφής για θέματα φύλου προτρέποντας περισσότερους άνδρες να αναλάβουν τις θέσεις αυτές.
- Θα συστηματοποιήσει τη χρήση των σημείων επαφής για θέματα φύλου και θα δημιουργήσει δίκτυο σημείων επαφής με ισόρροπη εκπροσώπηση των φύλων το οποίο θα απαρτίζεται από μέλη εθνικού και διεθνούς προσωπικού.
- Θα διασφαλίσει ότι όταν διορίζονται/επιλέγονται σημεία επαφής για θέματα φύλου, η αρμοδιότητα αυτή αποτελεί μέρος της περιγραφής των καθηκόντων τους και ακολουθώ της ετήσιας αξιολόγησής τους. Το έργο αυτό είναι εξίσου σημαντικό με οποιοδήποτε άλλο έργο και αυτό πρέπει να αντικατοπτρίζεται αναλόγως στις ετήσιες αξιολογήσεις επιδόσεων.
- Θα ενθαρρύνει την ευρύτερη χρήση δομών σημείων επαφής για θέματα φύλου ως μέσο για τη διευκόλυνση και την προώθηση της ενσωμάτωσης της διάστασης του φύλου στις καθημερινές εργασίες, αξιοποιώντας ορθές πρακτικές ιδίως από τις μη στρατιωτικές αποστολές ΚΠΑΑ.

- Θα διευκολύνει περαιτέρω την ανταλλαγή ιδεών και τη διασύνδεση μεταξύ συμβούλων, σημείων επαφής και υπευθύνων σε θέματα φύλου της ΕΕ, για παράδειγμα μέσω φυσικών ή εικονικών συνεδριάσεων και της περαιτέρω χρήσης υφιστάμενων επιγραμμικών πλατφορμών, όπως η εικονική πλατφόρμα «Μαζί» του ευρωπαϊκού δικτύου σημείων επαφής για θέματα φύλου.
- Θα ενθαρρύνει την ανταλλαγή ορθών πρακτικών και διδαγμάτων μεταξύ συμβούλων και σημείων/υπευθύνων επαφής.
- Θα ενθαρρύνει την πολυμορφία μεταξύ των συμβούλων σε θέματα φύλου και των σημείων/υπευθύνων επαφής για θέματα φύλου, ιδίως με την απασχόληση περισσότερων ανδρών.

Διαδικασίες παρακολούθησης, αξιολόγησης και υποβολής εκθέσεων

57. Η ΕΕ διαθέτει ένα εύρωστο σύστημα παρακολούθησης, αξιολόγησης και υποβολής εκθέσεων, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο του σχεδίου δράσης της ΕΕ για θέματα φύλου για την περίοδο 2016-2020 (GAP II) και της στρατηγικής δέσμευσης της ΕΕ για την ισότητα των φύλων. Οι ενισχυμένες διαδικασίες παρακολούθησης, αξιολόγησης και υποβολής εκθέσεων για θέματα ΓΕΑ έχουν ως στόχο να βελτιωθεί περαιτέρω η συνολική παρακολούθηση της εφαρμογής του θεματολογίου ΓΕΑ, μεταξύ άλλων μέσω του εξορθολογισμού και του συγχρονισμού με σχετικές παράλληλες διαδικασίες υποβολής εκθέσεων. Στόχος του συστήματος υποβολής εκθέσεων για θέματα ΓΕΑ είναι να δίδεται προσοχή όχι μόνο στο *τι* πρέπει να γίνεται, αλλά και στο *πώς* πρέπει να γίνεται αυτό.
58. Επιδιώκεται η βελτίωση του τρέχοντος συστήματος παρακολούθησης, αξιολόγησης και υποβολής εκθέσεων τόσο ως προς την ουσία όσο και ως προς τη διαδικασία. Ο στόχος είναι να δημιουργηθούν οι συνθήκες για τη μεγιστοποίηση των ποσοτικών και ποιοτικών αναλύσεων και εκτιμήσεων, και παράλληλα την ελαχιστοποίηση της διατάραξης των παρόχων δεδομένων και της πολυπλοκότητας για τους επεξεργαστές δεδομένων. Επιπλέον, η ΕΕ έχει ως στόχο να δημιουργήσει μια διαδικασία παρακολούθησης βάσει δεικτών, που θα βασίζεται πιο συγκεκριμένα σε δείκτες προόδου. Όσον αφορά το ζήτημα της συμμετοχής στο πλαίσιο του θεματολογίου ΓΕΑ, απαιτείται αυξημένη προσοχή στην ποιότητα της ένταξης των γυναικών πέραν του αριθμού των γυναικών που συμμετέχουν. Με αυτόν τον τρόπο θα μπορέσει να αναπτυχθεί μια πιο διεξοδική ανάλυση της ουσιαστικής και ισότιμης συμμετοχής των γυναικών και της πραγματικής επιρροής τους στις διαδικασίες και τις θέσεις λήψης αποφάσεων.

59. Για την αποτελεσματική, χωρίς αποκλεισμούς και διαφανή παρακολούθηση και αξιολόγηση των θεμάτων ΓΕΑ απαιτούνται ανταλλαγές και εταιρικές σχέσεις μεταξύ των θεσμικών οργάνων της ΕΕ, των κρατών μελών και της κοινωνίας των πολιτών. Θα πρέπει να δημιουργηθούν αποτελεσματικοί, συμμετοχικοί και διαφανείς μηχανισμοί και διαδικασίες.

Ως εκ τούτου, η ΕΕ:

- Θα εξακολουθήσει να αναπτύσσει και να χρησιμοποιεί δείκτες για τις δράσεις της με σκοπό την εφαρμογή της στρατηγικής προσέγγισης για θέματα ΓΕΑ. Θα συστηματοποιήσει τα δεδομένα ανά φύλο σε όλες τις εξωτερικές πολιτικές της ΕΕ και θα διασφαλίσει ότι η ανάλυση των επιπτώσεων υπερβαίνει την περιγραφή/αναφορά γενικών δεδομένων για την ανισότητα των φύλων, παρέχοντας σε βάθος (περιπτωσιολογικές) μελέτες που διεξάγονται από ανεξάρτητους φορείς της κοινωνίας των πολιτών ή πανεπιστημιακούς, βασικές μελέτες και τακτικές ανταλλαγές με εκπροσώπους της ΕΕ (συμπεριλαμβανομένων της τοπικής κοινωνίας των πολιτών και ιδίως οργανώσεων γυναικών).
- Θα συλλέξει δείκτες που αφορούν τα θέματα ΓΕΑ από άλλα πλαίσια (πλατφόρμα δράσης του Πεκίνου, εθνικά σχέδια δράσης των κρατών μελών, σχέδιο δράσης της ΕΕ για θέματα φύλου II, κ.λπ.) και θα τους ενσωματώσει στο μέτρο του δυνατού στο πλαίσιο δεικτών ΓΕΑ, ώστε να μην ζητούνται τα ίδια δεδομένα σε διαφορετικές διαδικασίες υποβολής εκθέσεων (αυτό θα διευκολύνει την υποβολή εκθέσεων).
- Θα επιδιώξει να βελτιωθούν περαιτέρω η αποτελεσματικότητα, η εναρμόνιση και ο εξορθολογισμός της υποβολής εκθέσεων της ΕΕ συνολικά όσον αφορά την ισότητα των φύλων, τη χειραφέτηση των γυναικών και τα θέματα ΓΕΑ.
- Θα παράσχει παραμέτρους, συστήματα και κατευθυντήριες γραμμές στα κράτη μέλη ώστε οι διαδικασίες παρακολούθησης και αξιολόγησης να μπορούν να συγκεντρωθούν σε περιφερειακό επίπεδο, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη ότι κάθε κράτος μέλος έχει ιδιαίτερες ανάγκες και προτεραιότητες.
- Θα προωθήσει την αποτελεσματική συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών χωρίς αποκλεισμούς, συμπεριλαμβανομένων εγχώριων ομάδων για τα δικαιώματα των γυναικών και εμπειρογνομόνων σε θέματα φύλου, στις διαδικασίες παρακολούθησης και αξιολόγησης.

Εθνικά σχέδια δράσης

60. Τα εθνικά σχέδια δράσης διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στον εξορθολογισμό της εφαρμογής του θεματολογίου ΓΕΑ, πρωτίστως σε εθνικό επίπεδο.

Ως εκ τούτου, η ΕΕ:

- Θα προωθήσει μια προσέγγιση που αφορά το σύνολο της δημόσιας διοίκησης για την ανάπτυξη και την εφαρμογή των εθνικών σχεδίων δράσης. Αυτό θα βοηθήσει τα κράτη μέλη στις προσπάθειές τους να δώσουν προτεραιότητα σε μια στρατηγική που αφορά το σύνολο της δημόσιας διοίκησης και να παραμείνουν προσηλωμένα στην ενθάρρυνση όλων των χωρών εντός και εκτός της ΕΕ να αναπτύξουν και να εφαρμόσουν εθνικά σχέδια δράσης με βάση αυτήν την αρχή.
- Θα διασφαλίσει ότι υπάρχουν επαρκείς πόροι για την υποστήριξη των εθνικών σχεδίων δράσης ώστε να μπορούν να εφαρμοστούν με αποτελεσματικό τρόπο.
- Θα προωθήσει συμμετοχικούς μηχανισμούς στο πλαίσιο της ανάπτυξης εθνικών σχεδίων δράσης προκειμένου να εξασφαλιστούν σε τοπικό επίπεδο η ανάληψη ευθύνης και η συμμετοχικότητά τους, καθώς και πόροι.
- Θα προωθήσει τη θεσμοθέτηση κοινοβουλευτικής παρακολούθησης της εφαρμογής των εθνικών σχεδίων δράσης. Θα προωθήσει τη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών στην παρακολούθηση και την αξιολόγηση.
- Θα ενθαρρύνει τα κράτη μέλη της ΕΕ να προσφέρουν αμοιβαία στήριξη για την ανάπτυξη και την εφαρμογή των εθνικών σχεδίων δράσης τους.
- Θα εξακολουθήσει να υποστηρίζει και να προωθεί την αποτελεσματική εφαρμογή των εθνικών σχεδίων δράσης σε χώρες όπου οι εξωτερικές δράσεις της ΕΕ εκτελούνται με την υποστήριξη του Κύριου Συμβούλου της ΕΥΕΔ για θέματα φύλου και για την απόφαση 1325 του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών.
- Θα διασφαλίσει ότι οι διατάξεις αυτής της στρατηγικής της ΕΕ για θέματα ΓΕΑ περιλαμβάνονται σε μελλοντικά εθνικά σχέδια δράσης των κρατών μελών της ΕΕ και τρίτων χωρών.

Παράρτημα Ι: Γυναίκες, ειρήνη και ασφάλεια (ΓΕΑ) στις εξωτερικές πολιτικές της ΕΕ

ΓΕΑ στην Κοινή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας

61. Η σημασία της ισότητας των φύλων και της ενσωμάτωσης της διάστασης του φύλου στο πλαίσιο της κοινής πολιτικής ασφάλειας και άμυνας (ΚΠΑΑ) σε όλα τα επίπεδα έχει επιβεβαιωθεί επανειλημμένα από το Συμβούλιο από το 2006⁴⁴. Μετά την έγκριση της «Σφαιρικής προσέγγισης της εφαρμογής από την ΕΕ των αποφάσεων 1325 και 1820 του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών για τις ΓΕΑ⁴⁵», έχει αναπτυχθεί και συνεχώς επικαιροποιείται⁴⁶ μια πολιτική για τις ΓΕΑ που αφορά ειδικά την ΚΠΑΑ με στόχο να διασφαλίζονται η ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου και η εφαρμογή των αποφάσεων του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών σχετικά με τις ΓΕΑ από την έγκαιρη ανάλυση και τον σχεδιασμό έως τη διεξαγωγή των αποστολών και επιχειρήσεων ΚΠΑΑ, συμπεριλαμβανομένων της παρακολούθησης και της αξιολόγησής τους.
62. Το 2016 εκπονήθηκε μια βασική μελέτη ως άσκηση απολογισμού σχετικά με την ενσωμάτωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της διάστασης του φύλου στην ΚΠΑΑ. Εκτός από τον καθορισμό των σημείων αναφοράς, η έκθεση⁴⁷ σχετικά με τη βασική μελέτη τονίζει επίσης την πρόοδο που έχει σημειωθεί και παρουσιάζει παραδείγματα ορθών πρακτικών.

⁴⁴ Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την προαγωγή της ισότητας των φύλων και της συνεκτίμησης της διάστασης του φύλου στη διαχείριση κρίσεων. 2760^η σύνοδος του Συμβουλίου Γενικών Υποθέσεων στις Βρυξέλλες, 13 Νοεμβρίου 2006.

⁴⁵ Σφαιρική προσέγγιση της εφαρμογής από την ΕΕ των αποφάσεων 1325 και 1820 του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών για τις γυναίκες, την ειρήνη και την ασφάλεια (15671/1/08 REV 1), 1.12.2008.

⁴⁶ Τελευταία επικαιροποίηση το 2012: Εφαρμογή των αποφάσεων του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών για τις γυναίκες, την ειρήνη και την ασφάλεια στο πλαίσιο των αποστολών και επιχειρήσεων της ΚΠΑΑ (έγγρ. 5799/12/12).

⁴⁷ Αυτή ήταν η πρώτη φορά που μια βασική μελέτη σχετικά με την ενσωμάτωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της διάστασης του φύλου πραγματοποιήθηκε για την ΚΠΑΑ. Η μελέτη, στην οποία προσδιορίστηκαν 21 σημεία αναφοράς με σκοπό να εκτιμηθεί ο βαθμός στον οποίο τα ανθρώπινα δικαιώματα και η ισότητα των φύλων είχαν ενσωματωθεί στην ΚΠΑΑ, αποτελείται από δύο μέρη: i) περιπτωσιολογικές μελέτες σχεδιασμού και αντικτύπου που εκπονήθηκαν για επτά αποστολές της ΚΠΑΑ· και ii) πέντε ερωτηματολόγια προς τις ακόλουθες υπηρεσίες ΚΠΑΑ: τη Διεύθυνση Διαχείρισης Κρίσεων και Σχεδιασμού (CMPD), τη Μη Στρατιωτική Δυνατότητα Σχεδιασμού και Διεξαγωγής Επιχειρήσεων (CPCC), το Στρατιωτικό Επιτελείο (EUMS) και την Ευρωπαϊκή Ακαδημία Ασφάλειας και Άμυνας (ESDC), και προς όλες τις αποστολές ΚΠΑΑ.

63. Οι αποστολές και οι επιχειρήσεις ΚΠΑΑ αύξησαν σταδιακά την ικανότητά τους για την παροχή συμβουλών σε θέματα φύλου με σκοπό να αυξηθεί η ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου και να επιταχυνθεί η εφαρμογή της πολιτικής της ΕΕ για θέματα ΓΕΑ. Κατά τον χρόνο έγκρισης της στρατηγικής προσέγγισης της ΕΕ για θέματα ΓΕΑ [ήτοι τον Δεκέμβριο του 2018], όλες οι μη στρατιωτικές αποστολές ΚΠΑΑ διαθέτουν συμβούλους σε θέματα φύλου με μονή ή διπλή ιδιότητα⁴⁸. Όλες οι στρατιωτικές αποστολές της ΕΕ και μία από τις τρεις στρατιωτικές επιχειρήσεις ΚΠΑΑ διαθέτουν ειδικές θέσεις συμβούλων πλήρους απασχόλησης σε θέματα φύλου και έναν σύμβουλο σε θέματα φύλου με διπλή ιδιότητα στη Στρατιωτική Δυνατότητα Σχεδιασμού και Διεξαγωγής Επιχειρήσεων (MPCC) /στο Στρατιωτικό Επιτελείο της ΕΕ (EUMS). Ωστόσο, καμία από αυτές τις θέσεις δεν έχει πληρωθεί ακόμη, γεγονός που θέτει σε κίνδυνο την ικανότητα της ΕΕ να επιτύχει αποτελεσματική εφαρμογή.
64. Ο κύριος ρόλος των συμβούλων σε θέματα φύλου στις αποστολές και επιχειρήσεις ΚΠΑΑ είναι η παροχή συμβουλών στην ανώτερη διοίκηση για αναλύσεις ως προς το φύλο και την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου κατά την εφαρμογή της εντολής της αποστολής. Οι αρμοδιότητες του συμβούλου σε θέματα φύλου μπορούν να ποικίλλουν ανάλογα με το μέγεθος και τη δομή της αποστολής και τη φύση της εντολής. Ωστόσο, λαμβάνονται πάντα υπόψη τόσο εσωτερικές όσο και εξωτερικές πτυχές. **Σε εξωτερικό επίπεδο**, οι σύμβουλοι σε θέματα φύλου συνεργάζονται άμεσα ή έμμεσα (π.χ. μέσω σχετικών εμπειρογνομόνων και καθοδηγητών) με τοπικούς ομολόγους τους από το κράτος υποδοχής, για παράδειγμα για την κατάρτιση νομοθεσίας ή την ανάπτυξη ικανοτήτων των τοπικών φορέων. **Σε εσωτερικό επίπεδο**, οι σύμβουλοι σε θέματα φύλου συνεργάζονται στενά με τα διευθυντικά στελέχη αποστολών/επιχειρήσεων και άλλες οντότητες της αποστολής στον τομέα των δυνατοτήτων στρατηγικού και επιχειρησιακού σχεδιασμού και διεξαγωγής επιχειρήσεων. Συνολικά, οι σύμβουλοι σε θέματα φύλου λειτουργούν ως παράγοντες διευκόλυνσης και ως καταλύτες: προσδιορίζουν, υποστηρίζουν και συμβουλεύουν. Ωστόσο, δεν έχουν την τελική ευθύνη για τις εργασίες σχετικά με την ισότητα των φύλων και τη συστημική ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου στην εκάστοτε αποστολή/επιχείρηση, δεδομένου ότι αυτό αποτελεί ευθύνη του Αρχηγού Αποστολής ή Διοικητή.

⁴⁸ Η διπλή ιδιότητα είναι όρος που χρησιμοποιείται για την αναφορά σε υπάλληλο που επιτελεί δύο ρόλους.

65. Στις μη στρατιωτικές αποστολές ΚΠΑΑ, οι δομές σημείων επαφής για θέματα φύλου αποτελούν κοινό εργαλείο που χρησιμοποιείται για να καταστεί δυνατή η ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου στην εκπλήρωση της εντολής της αποστολής. Τα σημεία επαφής για θέματα φύλου έχουν αρμοδιότητες που αφορούν την ισότητα των φύλων και τα θέματα ΓΕΑ συμπληρωματικά προς τα κύρια καθήκοντά τους. Τα σημεία επαφής για θέματα φύλου ενεργούν ως σημείο επαφής και ως γέφυρα μεταξύ του συμβούλου σε θέματα φύλου και των διαφόρων οντοτήτων της αποστολής. Όπως και στην περίπτωση των συμβούλων σε θέματα φύλου, ο ρόλος του σημείου επαφής για θέματα φύλου εξαρτάται από την εντολή της αποστολής και από τη λειτουργία και τα καθήκοντά του στο πλαίσιο της αποστολής.
66. Για την περαιτέρω γεφύρωση του χάσματος μεταξύ πολιτικής και πρακτικής, αναπτύχθηκε και εγκαινιάστηκε το 2018 για τις μη στρατιωτικές αποστολές ΚΠΑΑ⁴⁹ μια σειρά επιχειρησιακών κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου. Οι κατευθυντήριες γραμμές αποσκοπούν: i) στη διευκόλυνση της συστηματικής ενσωμάτωσης της διάστασης του φύλου και στην έγκριση πολιτικών για την ισότητα των φύλων, συμπεριλαμβανομένης της εφαρμογής της πολιτικής της ΕΕ για θέματα ΓΕΑ· και ii) στην προώθηση μιας πιο ομοιόμορφης προσέγγισης όσον αφορά την ισότητα των φύλων, τη χειραφέτηση των γυναικών και το θεματολόγιο ΓΕΑ στις αποστολές.

⁴⁹ Ο διοικητής των μη στρατιωτικών επιχειρήσεων εξέδωσε επιχειρησιακές κατευθυντήριες γραμμές για τα διευθυντικά στελέχη και το προσωπικό των αποστολών σχετικά με την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου (έγγρ. ΕΥΕΔ (2018) 747).

Πολιτική προστασία και ανθρωπιστική βοήθεια

67. Η ΕΕ έχει εγκρίνει μια προσέγγιση της ανθρωπιστικής βοήθειας με βάση το φύλο, η οποία αναγνωρίζει το φύλο ως κριτήριο ποιότητας που βοηθάει ώστε η ανθρωπιστική βοήθεια να φθάνει στα πλέον ευάλωτα άτομα και να ανταποκρίνεται αποτελεσματικά στις ειδικές ανάγκες των γυναικών, των κοριτσιών, των αγοριών, των ανδρών και των ηλικιωμένων γυναικών και ανδρών. Το έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής με θέμα «Η διάσταση του φύλου στην ανθρωπιστική βοήθεια: Διαφορετικές ανάγκες, προσαρμοσμένη βοήθεια⁵⁰», περιγράφει την προσέγγιση της ΕΕ για τα θέματα φύλου και την έμφυλη βία στην ανθρωπιστική βοήθεια. Το έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής αναφέρεται στο πλαίσιο ΓΕΑ και στη σφαιρική προσέγγιση της εφαρμογής από την ΕΕ των αποφάσεων 1325 και 1820 του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών για τις ΓΕΑ, καθώς και στους 17 δείκτες που ενέκρινε το Συμβούλιο. Η πολιτική περιλαμβάνει ένα κεφάλαιο για τη σεξουαλική και έμφυλη βία και η ΕΕ υποστηρίζει στοχευμένες δράσεις για την εξάλειψη αυτού του είδους βίας.
68. Για την υποστήριξη της εφαρμογής των πολιτικών και της συνοχής μεταξύ τους, η ΕΕ έχει θεσπίσει έναν «δείκτη φύλου-ηλικίας», ο οποίος εφαρμόζεται σε όλα τα χρηματοδοτούμενα από την ΕΕ προγράμματα ανθρωπιστικής βοήθειας από τον Ιανουάριο του 2014. Ο δείκτης φύλου-ηλικίας αποτελεί ένα εργαλείο λογοδοσίας που χρησιμοποιεί τέσσερα κριτήρια ποιότητας με τα οποία μετράται κατά πόσο κάθε χρηματοδοτούμενη από την ΕΕ ανθρωπιστική δράση ενσωματώνει τη διάσταση του φύλου και της ηλικίας στο στάδιο της πρότασης, της παρακολούθησης και της τελικής έκθεσης.
69. Το πλαίσιο ΓΕΑ έχει επομένως μεγάλη σημασία για το ανθρωπιστικό έργο της ΕΕ, ιδίως όσον αφορά την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου και την προστασία από τη σεξουαλική και έμφυλη βία σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης.

⁵⁰ Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής με θέμα «Η διάσταση του φύλου στην ανθρωπιστική βοήθεια: Διαφορετικές ανάγκες, προσαρμοσμένη βοήθεια», Βρυξέλλες, 22.7.2013 SWD (2013) 290 final.

Διεθνής Συνεργασία και Ανάπτυξη

70. Δεδομένου ότι η συμμετοχή και η φωνή των κοριτσιών και των γυναικών σε όλα τα επίπεδα της κοινωνίας είναι ζωτικής σημασίας για την επίτευξη δίκαιων κοινωνιών χωρίς αποκλεισμούς, η Γενική Διεύθυνση Διεθνούς Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΓΔ DEVCO) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής θα συνεχίσει να εντείνει τις προσπάθειές της στο πλαίσιο της εφαρμογής του GAP II, του σχεδίου δράσης της ΕΕ για θέματα φύλου για την περίοδο 2016-2020, προκειμένου να συμβάλλει με μετρήσιμο τρόπο στην ενίσχυση της αυτενέργειας, της φωνής και της συμμετοχής των κοριτσιών και των γυναικών στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή, μεταξύ άλλων σε καταστάσεις συγκρούσεων και μετασυγκρουσιακές καταστάσεις.
71. Το GAP II παρέχει το πλαίσιο για μέτρα προσανατολισμένα στα αποτελέσματα και συντονισμένη δράση. Παγώνει το πλαίσιο, το σκεπτικό και τις προτεραιότητες μιας ανανεωμένης προσέγγισης που επιβεβαιώνει και μετουσιώνει την πολιτική και τις πολιτικές δεσμεύσεις της ΕΕ όσον αφορά την ισότητα των φύλων σε μια πιο ουσιαστική παράδοση απτών αποτελεσμάτων για τα κορίτσια και τις γυναίκες, προωθώντας παράλληλα αποτελεσματικότερο συντονισμό, υλοποίηση και παρακολούθηση των δραστηριοτήτων της ΕΕ στον εν λόγω τομέα. Περιλαμβάνει ειδικούς στόχους σχετικά με την ενίσχυση της αυτενέργειας και της εκπροσώπησης των γυναικών, καθώς και για την εξάλειψη κάθε μορφής διακρίσεων και βίας που υφίστανται οι γυναίκες σε όλες τις περιπτώσεις.
72. Σύμφωνα με την έκθεση⁵¹ σχετικά με την εφαρμογή του GAP II για το 2017, ο στόχος που επελέγη περισσότερο από τις αντιπροσωπίες της ΕΕ σε αναπτυσσόμενες χώρες εταίρους ήταν «κορίτσια και γυναίκες απαλλαγμένες από κάθε μορφή βίας» τόσο στη δημόσια όσο και στην ιδιωτική σφαίρα.

⁵¹ Ετήσια έκθεση εφαρμογής για το 2017: Σχέδιο δράσης της ΕΕ για θέματα φύλου II, Ισότητα των φύλων και χειραφέτηση των γυναικών: Μεταμορφώνοντας τις ζωές των κοριτσιών και των γυναικών μέσα από τις εξωτερικές σχέσεις της ΕΕ 2016-2020 (SWD (2018) 451 final), 15.10.2018.

73. Ο στόχος αυτός περιλαμβάνει ειδικό δείκτη σχετικά με την «Προστασία όλων των γυναικών και ανδρών κάθε ηλικίας από τη σεξουαλική και έμφυλη βία σε καταστάσεις κρίσης μέσω επιχειρήσεων με την υποστήριξη της ΕΕ», με την υπόδειξη καταλόγου δεικτών για τη μέτρηση του αντίκτυπου των δραστηριοτήτων που υλοποιεί η ΕΕ. Οι εν λόγω δείκτες αφορούν ενδεικτικά: i) τον αριθμό των χωρών εταίρων της ΕΕ που αναφέρουν μείωση των κρουσμάτων σεξουαλικής βίας ως πολεμικού όπλου· ii) τον αριθμό των ατόμων που επωφελούνται άμεσα από προγράμματα με την υποστήριξη της ΕΕ, τα οποία αποσκοπούν ειδικά στη στήριξη των αμάχων κατά την οικοδόμηση της ειρήνης μετά από συγκρούσεις ή/και την πρόληψη των συγκρούσεων· και iii) το ποσοστό των αποστολών διατήρησης και οικοδόμησης της ειρήνης που έχουν συγκεκριμένες προβλέψεις για τη βελτίωση της ασφάλειας και της κατάστασης των κοριτσιών και των γυναικών κάθε ηλικίας.
74. Υπό τη συγκεκριμένη θεματική προτεραιότητα, το 2017 αναφέρθηκαν 34 νέες πρωτοβουλίες για την ενίσχυση της εκπροσώπησης και της πολιτικής φωνής των γυναικών, αν και λίγες επικεντρώθηκαν στην ειρήνη και την ασφάλεια. Οι περισσότερες αφορούσαν τη συμμετοχή των γυναικών σε διαδικασίες πολιτικής και διακυβέρνησης και εκλογικές διαδικασίες, καθώς και τις οργανώσεις των γυναικών και την ενδυνάμωση των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Δικαιοσύνη, καταναλωτές και ισότητα των φύλων

75. Δεδομένου ότι η ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών είναι μία από τις θεμελιώδεις αξίες της ΕΕ, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι αποφασισμένη να προάγει την ισότητα των φύλων στα κράτη μέλη και σε όλον τον κόσμο, σύμφωνα με τον στόχο βιώσιμης ανάπτυξης (ΣΒΑ) 5 για την ισότητα των φύλων. Το έργο της Επιτροπής, όπως προκύπτει από τη στρατηγική της δέσμευση για την ισότητα των φύλων⁵², επικεντρώνεται στους ακόλουθους πέντε τομείς προτεραιότητας: i) αύξηση της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας και της ισότητας γυναικών και ανδρών στην οικονομική ανεξαρτησία· ii) μείωση του χάσματος στους μισθούς, τις αποδοχές και τις συντάξεις λόγω φύλου και, συνεπώς, καταπολέμηση της φτώχειας των γυναικών· iii) προώθηση της ισότητας μεταξύ γυναικών και ανδρών στη λήψη αποφάσεων· iv) καταπολέμηση της έμφυλης βίας και προστασία και στήριξη των θυμάτων· και v) προώθηση της ισότητας των φύλων και των δικαιωμάτων των γυναικών παγκοσμίως.
76. Επί του παρόντος, στην ΕΕ η συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας είναι κατά περίπου 10 ποσοστιαίες μονάδες χαμηλότερη από εκείνη των ανδρών. Επιπλέον, ο μισθός τους είναι κατά μέσο όρο χαμηλότερος κατά 16 % και προάγονται λιγότερο συχνά σε εποπτικές και διευθυντικές θέσεις. Πιο συγκεκριμένα, λιγότερο από το 6 % των γυναικών κατέχουν θέση διευθύνοντος συμβούλου σε μια από τις μεγάλες εισηγμένες εταιρείες στην ΕΕ. Η οικονομική χειραφέτηση των γυναικών είναι ένα σημαντικό βήμα προς την ισότητα των φύλων. Αυτό τονίστηκε επίσης στο πλαίσιο του πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων που εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τον περασμένο Νοέμβριο⁵³. Η έμφυλη βία εξακολουθεί να αποτελεί διαδεδομένο πρόβλημα στην ΕΕ, με μία στις τρεις γυναίκες να πέφτει θύμα σωματικής ή σεξουαλικής βίας, ή και των δύο⁵⁴.

⁵² Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής: Στρατηγική δέσμευση για την ισότητα των φύλων 2016-2019 (SWD (2015) 278 final), 3.12.2015.

⁵³ Γενική Διεύθυνση Δικαιοσύνης και Καταναλωτών (Ευρωπαϊκή Επιτροπή). (Απρίλιος 2018). Έκθεση για την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών στην ΕΕ.

⁵⁴ Η έμφυλη βία εξακολουθεί να αποτελεί διαδεδομένο πρόβλημα στην ΕΕ, με μία στις τρεις γυναίκες να πέφτει θύμα σωματικής ή σεξουαλικής βίας, ή και των δύο. Πηγή: Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (Μάρτιος 2014). Βία κατά των γυναικών: έρευνα σε επίπεδο ΕΕ. Έκθεση με τα κύρια αποτελέσματα.

77. Η Επιτροπή χρησιμοποιεί όλα τα μέσα που έχει στη διάθεσή της για την επίτευξη των προτεραιοτήτων που καθορίζονται στη στρατηγική της δέσμευση. Εν προκειμένω περιλαμβάνονται: i) η παρακολούθηση της ισχύουσας νομοθεσίας, μεταξύ άλλων όσον αφορά τις μισθολογικές διακρίσεις, την πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες, η απαγόρευση της σεξουαλικής παρενόχλησης στην εργασία, η προστασία των εγκύων εργαζομένων, μεταξύ άλλων από την απόλυση, τα ελάχιστα πρότυπα για τα δικαιώματα των θυμάτων, και οι ευρωπαϊκές εντολές προστασίας· ii) η πρόταση νέας νομοθεσίας, για παράδειγμα σχετικά με τη θέσπιση αμειβόμενης άδειας πατρότητας, γονικής άδειας και άδειας φροντίδας για όλους τους εργαζομένους, συμπεριλαμβανομένων των μη μεταβιβάσιμων περιόδων γονικής άδειας για τους πατέρες και τις μητέρες, καθώς και με σκοπό τη βελτίωση της διαφάνειας της επιλογής μελών του διοικητικού συμβουλίου στις μεγαλύτερες εισηγμένες εταιρείες· και iii) η προσχώρηση στη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας (Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης⁵⁵).
78. Επίσης, η Επιτροπή εφαρμόζει και υλοποιεί ποικίλες πολιτικές, όπως: i) το σχέδιο δράσης για την αντιμετώπιση του μισθολογικού χάσματος μεταξύ των φύλων⁵⁶, το οποίο περιλαμβάνει ένα ευρύ και συνεκτικό σύνολο με περισσότερες από 20 συγκεκριμένες δράσεις που θα πρέπει να υλοποιηθούν κατά την περίοδο 2018-2019· και ii) η παρακολούθηση των κρατών μελών μέσω της ετήσιας διαδικασίας οικονομικής εποπτείας του «Ευρωπαϊκού Εξαμήνου». Η Επιτροπή χρηματοδοτεί πρωτοβουλίες της κοινωνίας των πολιτών καθώς και σχέδια των εθνικών αρχών μέσω του προγράμματός της «REC» (δικαιώματα, ισότητα και ιθαγένεια), και από κοινού με την EUROSTAT και το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων/EIGE συμβάλλει στη συλλογή ποιοτικών και συγκρίσιμων δεδομένων σχετικά με την ισότητα των φύλων από όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ.

⁵⁵ Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας, ΣΣΣΕ αριθ. 210, 11.5.2011.

⁵⁶ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή: Σχέδιο δράσης της ΕΕ 2017-2019. Αντιμετώπιση του μισθολογικού χάσματος μεταξύ των φύλων (COM(2017) 678 final), 20.11.2017.

Γειτονία και διαπραγματεύσεις για τη διεύρυνση

79. Στην επανεξέταση της ευρωπαϊκής πολιτικής γειτονίας του 2015⁵⁷ αναφέρεται συγκεκριμένα ότι θα καταβληθούν περαιτέρω προσπάθειες για την ενσωμάτωση και την ενίσχυση της εφαρμογής της απόφασης 1325 του ΣΑΗΕ για τις γυναίκες, την ειρήνη και την ασφάλεια, των επακόλουθων ψηφισμάτων και της διάστασης του φύλου στον σχεδιασμό, την εφαρμογή και την επανεξέταση της Κοινής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας. Επιπλέον, τα 20 παραδοτέα για το 2020 που εγκρίθηκαν το 2017 από τα κράτη μέλη της ΕΕ και τις έξι ανατολικοευρωπαϊκές χώρες εταίρους της Ανατολικής Εταιρικής Σχέσης (ΑΕΣ) αναφέρουν ότι η ισότητα των φύλων αποτελεί οριζόντιο θέμα. Το ζήτημα αποτελεί επίσης αντικείμενο διαφόρων μεμονωμένων στόχων που αφορούν την ενίσχυση της συνεργασίας στον τομέα της ασφάλειας, ιδίως με σκοπό την υποστήριξη της επίλυσης συγκρούσεων και της πρόληψης κρίσεων.
80. Στην ανακοίνωση του 2016 για την πολιτική διεύρυνσης⁵⁸ της ΕΕ υπογραμμίζεται ότι «απαιτείται περαιτέρω έργο, προκειμένου να διασφαλιστεί η ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών, ιδίως στην αγορά εργασίας και για την αντιμετώπιση της βίας λόγω φύλου». Όλες οι χώρες της διεύρυνσης εκτός από μία έχουν επικυρώσει τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης, η οποία έχει ειδικό άρθρο σχετικά με τις καταστάσεις ένοπλης σύγκρουσης καθώς και εν καιρώ ειρήνης (άρθρο 2.3). Απαιτούνται περισσότερες προσπάθειες από τις χώρες της ΑΕΣ που δεν έχουν ακόμη επικυρώσει τη σύμβαση.
81. Το θεματολόγιο ΓΕΑ και το GAP II αποτελούν αμφότερα συναφή πλαίσια πολιτικής για την εξάλειψη κάθε μορφής διακρίσεων και βίας που υφίστανται οι γυναίκες και τα κορίτσια. Για την αντιμετώπιση ανεπίλυτων συγκρούσεων και της υποβάθμισης της κατάστασης της ασφάλειας σε ορισμένα μέρη της περιοχής γειτονίας, εφαρμόζονται διάφορες δράσεις. Οι δράσεις αυτές έχουν ως στόχο: i) την αύξηση της συμμετοχής των γυναικών σε πρωτοβουλίες οικοδόμησης της ειρήνης· ii) την ενίσχυση της ικανότητας των τοπικών ενδιαφερόμενων φορέων σε διαδικασίες πρόληψης των συγκρούσεων σε τοπικό επίπεδο· και iii) την ενίσχυση της εσωτερικής εμπειρογνομοσύνης στον τομέα της ασφάλειας με σκοπό τον καθορισμό ολοκληρωμένης προσέγγισης για την πρόληψη του βίαιου εξτρεισμού.

⁵⁷ Κοινή ανακοίνωση προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών. Επανεξέταση της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτονίας (JOIN (2015) 50 final), 18.11.2015.

⁵⁸ Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: Ανακοίνωση του 2016 για την πολιτική διεύρυνσης της ΕΕ COM(2016) 715 final), 9.11.2016.

Μέσα εξωτερικής πολιτικής

82. Ο κανονισμός για τη θέσπιση του μηχανισμού συμβολής στη σταθερότητα και την ειρήνη (IcSP⁵⁹) προσδιορίζει την ισότητα των φύλων και τη χειραφέτηση των γυναικών ως οριζόντιο θέμα που πρέπει να συμπεριληφθεί, όπου είναι δυνατό, σε όλες τις δράσεις καθώς και στον προγραμματισμό. Η αιτιολογική σκέψη 7 του κανονισμού κάνει ειδική μνεία στις αποφάσεις 1325 και 1820 του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών για τις ΓΕΑ, υπογραμμίζοντας την ανάγκη να καταπολεμηθεί η βία κατά των γυναικών σε καταστάσεις συγκρούσεων και να προωθηθεί η συμμετοχή των γυναικών στην εγκαθίδρυση της ειρήνης.
83. Το άρθρο 3 του κανονισμού⁶⁰, το οποίο καλύπτει την αντιμετώπιση καταστάσεων κρίσης ή αναδυόμενης κρίσης με σκοπό την πρόληψη συγκρούσεων, περιλαμβάνει ειδικές διατάξεις για την υποστήριξη της εφαρμογής της απόφασης 1325 του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών για τις ΓΕΑ. Στόχος των διατάξεων αυτών είναι: i) να διασφαλιστεί η επαρκής κάλυψη των ειδικών αναγκών των γυναικών σε καταστάσεις κρίσης και συγκρούσεων· ii) να διασφαλιστεί ότι η κατάσταση των γυναικών μαχητών λαμβάνεται υπόψη σε δράσεις που αφορούν την αποστράτευση και την επανένταξη πρώην μαχητών και των οικογενειών τους· και iii) να ενισχυθούν ο ρόλος των γυναικών στην ανάπτυξη της κοινωνίας των πολιτών και η συμμετοχή τους στις πολιτικές διαδικασίες και στη μη στρατιωτική εποπτεία του συστήματος ασφάλειας.

⁵⁹ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 230/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Μαρτίου 2014, για τη θέσπιση μηχανισμού συμβολής στη σταθερότητα και την ειρήνη. (ΕΕ L 77 της 15.3.2014, σ. 1).

⁶⁰ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 230/2014

84. Η προσθήκη της ανάπτυξης ικανοτήτων για τη στήριξη της ασφάλειας και της ανάπτυξης⁶¹ (CBSD), ως νέου είδους βοήθειας προς τον IcSP, παρέχει τη δυνατότητα στην ΕΕ να στηρίζει πιο αποτελεσματικά τις χώρες εταίρους στην ανάπτυξη της ικανότητάς τους να προλαμβάνουν και να διαχειρίζονται κρίσεις με τις δικές τους δυνάμεις. Η τροποποίηση του κανονισμού για τη θέσπιση του IcSP καθιστά δυνατή την παροχή βοήθειας σε στρατιωτικούς φορείς για την εκτέλεση καθηκόντων που αφορούν την ανάπτυξη και την ασφάλεια για την ανάπτυξη, σε εξαιρετικές και σαφώς καθορισμένες περιστάσεις: όταν μη στρατιωτικοί φορείς δεν είναι σε θέση να εκτελέσουν τα καθήκοντα αυτά, όταν απειλείται η ύπαρξη λειτουργικών κρατικών θεσμών ή η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, και όταν υπάρχει συναίνεση μεταξύ της ενδιαφερόμενης χώρας εταίρου και της ΕΕ ότι οι στρατιωτικοί φορείς έχουν καθοριστική σημασία για τη διατήρηση, τη δημιουργία ή την επαναδημιουργία των απαραίτητων προϋποθέσεων για τη βιώσιμη ανάπτυξη, μεταξύ άλλων σε περιόδους κρίσης και σε επισφαλή ή αποσταθεροποιημένα πλαίσια και καταστάσεις. Στο πλαίσιο της ανάπτυξης ικανοτήτων για τη στήριξη της ασφάλειας και της ανάπτυξης, οι δράσεις λαμβάνουν υπόψη τις διακριτές ανάγκες των γυναικών σε ειδικές καταστάσεις κρίσης και συγκρούσεων.

⁶¹ Κοινή ανακοίνωση προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο: Ανάπτυξη ικανοτήτων για τη στήριξη της ασφάλειας και της ανάπτυξης – Στήριξη στους εταίρους για την αποτροπή και τη διαχείριση των κρίσεων, (JOIN (2015) 17 final), 28.4.2015.

Παράρτημα II: Γλωσσάριο

Στο γλωσσάριο αυτό καθορίζεται πώς χρησιμοποιούνται ορισμένοι συνήθεις όροι στο παρόν έγγραφο.

Διττή προσέγγιση

Από το 1996 η Επιτροπή είναι προσηλωμένη σε μια «διττή προσέγγιση» με σκοπό την επίτευξη της ισότητας των φύλων. Η προσέγγιση αυτή αφορά την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου σε όλες τις πολιτικές και παράλληλα την εφαρμογή ειδικών μέτρων για την εξάλειψη, την πρόληψη ή την αποκατάσταση των ανισοτήτων μεταξύ των φύλων. Οι δύο προσεγγίσεις συμβαδίζουν και δεν μπορεί να αντικαταστήσει η μία την άλλη⁶².

Ειδικές δράσεις

Μέτρα που απευθύνονται σε συγκεκριμένη ομάδα και αποσκοπούν στην εξάλειψη και την πρόληψη των διακρίσεων ή στην αντιστάθμιση των μειονεκτημάτων που οφείλονται σε υπάρχουσες στάσεις, συμπεριφορές και δομές. Δράσεις που έχουν ως στόχο να ευνοήσουν την πρόσβαση των μελών ορισμένων κατηγοριών ατόμων, στη συγκεκριμένη περίπτωση των γυναικών, σε δικαιώματα που είναι κατοχυρωμένα, στον ίδιο βαθμό με την πρόσβαση των μελών άλλων κατηγοριών, στη συγκεκριμένη περίπτωση των ανδρών⁶³.

Φύλο

Ο όρος φύλο αναφέρεται στα κοινωνικά χαρακτηριστικά και τις ευκαιρίες που συνδέονται με τον άνδρα και τη γυναίκα, και στις σχέσεις μεταξύ γυναικών και ανδρών, και κοριτσιών και αγοριών, καθώς και στις σχέσεις τόσο μεταξύ γυναικών όσο και μεταξύ ανδρών. Αυτά τα χαρακτηριστικά, οι ευκαιρίες και οι σχέσεις δημιουργούνται από την κοινωνία και μαθαίνονται μέσα από τις διαδικασίες κοινωνικοποίησης. Διαμορφώνονται με βάση το πλαίσιο/τον χρόνο και μπορούν να μεταβληθούν. Το φύλο καθορίζει όσα αναμένονται, επιτρέπονται και εκτιμώνται σε μια γυναίκα ή σε έναν άνδρα σε ένα δεδομένο πλαίσιο.

⁶² <https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/what-is-gender-mainstreaming>.

⁶³ http://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/concepts-and-definitions#Specific_actionmeasure

Το φύλο δεν αποτελεί συνώνυμο του βιολογικού φύλου. Το βιολογικό φύλο αφορά τις βιολογικές διαφορές μεταξύ ανδρών και γυναικών. Οι διαφορές αυτές είναι καθολικές και διαχρονικές. Δεν ποικίλλουν ούτε με βάση τον χώρο (διαφορετικές χώρες) ούτε με βάση τον χρόνο (διαφορετικές περιόδους⁶⁴).

Στις περισσότερες κοινωνίες υπάρχουν διαφορές και ανισότητες μεταξύ γυναικών και ανδρών ως προς την ανάθεση ευθυνών, την ανάληψη δραστηριοτήτων, την πρόσβαση σε πόρους και τον έλεγχό τους, καθώς και τις ευκαιρίες λήψης αποφάσεων. Το φύλο είναι μέρος του ευρύτερου κοινωνικοπολιτισμικού πλαισίου. Άλλα σημαντικά κριτήρια κοινωνικοπολιτισμικής ανάλυσης είναι η τάξη, η φυλή, το επίπεδο φτώχειας, η εθνοτική ομάδα, η θρησκεία και η ηλικία. Οι ρόλοι και οι σχέσεις των φύλων συχνά αλλάζουν κατά τη διάρκεια ενόπλων συγκρούσεων και μετά από αυτές. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι το φύλο δεν αφορά μόνο τις γυναίκες, αλλά και τις κοινωνικά αποδεκτές διαφορές των καταστάσεων μεταξύ γυναικών και ανδρών, που μπορούν να οδηγήσουν σε διαφορές όσον αφορά την πρόσβαση στην εξουσία, την υγεία, τη γνώση, κ.λπ. Η διάσταση του φύλου αφορά επομένως και τον ρόλο των ανδρών.

Ισότητα των φύλων

Ο όρος αφορά τα ίσα δικαιώματα και τις ίσες ευθύνες και ευκαιρίες για τις γυναίκες και τους άνδρες, τα κορίτσια και τα αγόρια. Ισότητα δεν σημαίνει ότι οι γυναίκες και οι άνδρες θα γίνουν το ίδιο, αλλά ότι τα δικαιώματα, οι ευθύνες και οι ευκαιρίες των γυναικών και των ανδρών δεν θα εξαρτώνται από το αν γεννιέται κανείς άνδρας ή γυναίκα. Η ισότητα των φύλων συνεπάγεται ότι τα συμφέροντα, οι ανάγκες και οι προτεραιότητες τόσο των γυναικών όσο και των ανδρών λαμβάνονται υπόψη, ενώ αναγνωρίζεται η πολυμορφία των διαφόρων ομάδων γυναικών και ανδρών. Η ισότητα των φύλων δεν είναι γυναικείο ζήτημα και θα πρέπει να αφορά και να ενδιαφέρει στο έπακρο τόσο τους άνδρες όσο και τις γυναίκες. Η ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών εκλαμβάνεται τόσο ως ζήτημα ανθρωπίνων δικαιωμάτων όσο και ως προϋπόθεση και δείκτης βιώσιμης ανθρωποκεντρικής ανάπτυξης⁶⁵.

⁶⁴ <http://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/concepts-and-definitions>

⁶⁵ <http://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/concepts-and-definitions>

Ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου

Η ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου είναι η (ανα)διοργάνωση, η βελτίωση, η ανάπτυξη και η αξιολόγηση διεργασιών πολιτικής με σκοπό να ενσωματωθεί η διάσταση της ισότητας των φύλων σε όλες τις πολιτικές, σε όλα τα επίπεδα και σε όλα τα στάδια, από τους φορείς που κατά κανόνα συμμετέχουν στις διαδικασίες χάραξης πολιτικής⁶⁶. Η ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου είναι η διαδικασία εκτίμησης των επιπτώσεων κάθε σχεδιαζόμενης δράσης στις γυναίκες και τους άνδρες, είτε πρόκειται για νομοθεσία είτε για πολιτικές και προγράμματα, σε όλους τους τομείς και σε όλα τα επίπεδα. Είναι ένας τρόπος να καταστούν οι ανησυχίες και οι εμπειρίες των γυναικών και των ανδρών αναπόσπαστη διάσταση του σχεδιασμού, της εφαρμογής, της παρακολούθησης και της αξιολόγησης πολιτικών και προγραμμάτων σε όλους τους πολιτικούς, οικονομικούς και κοινωνικούς τομείς, ώστε οι γυναίκες και οι άνδρες να ωφελούνται εξίσου και να μην διαιωνίζεται η ανισότητα. Ο απώτερος στόχος είναι να επιτευχθεί η ισότητα των φύλων⁶⁷.

Κάθε εξωτερική δράση της ΕΕ σε περιοχές που πλήττονται από συγκρούσεις και καταστάσεις αστάθειας θα πρέπει να στηρίζεται σε εμπεριστατωμένη ανάλυση των συγκρούσεων που βασίζεται με τη σειρά της σε άρτια ανάλυση ως προς το φύλο, με σκοπό τη μετατροπή των συγκρουσιακών κοινωνικών σχέσεων και προτύπων.

Όλες οι πολιτικές πρόληψης των συγκρούσεων και λοιπές πολιτικές που εφαρμόζονται σε περιοχές που πλήττονται από συγκρούσεις ή σε επισφαλείς καταστάσεις θα πρέπει να αναπτύσσουν ειδικούς στόχους για την ισότητα των φύλων που θα παρέχουν μια ισχυρή βάση για προσεγγίσεις που συνεκτιμούν τη διάσταση του φύλου και για την παρακολούθηση της προόδου. Ένα σημαντικό μέρος της ενσωμάτωσης της διάστασης του φύλου είναι η εξασφάλιση ότι όλοι οι γενικοί στόχοι συνεκτιμούν τη διάσταση του φύλου (π.χ. καθιερώνουν διαφανή κριτήρια που συνεκτιμούν τη διάσταση του φύλου για θέσεις λήψης αποφάσεων), κάτι που θα μπορούσε να οδηγήσει στην ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου σε μια γενική διαδικασία.

⁶⁶ <https://www.coe.int/en/web/genderequality/what-is-gender-mainstreaming>

⁶⁷ <http://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/concepts-and-definitions>

Ανάλυση ως προς το φύλο

Η ανάλυση ως προς το φύλο είναι μια κριτική εξέταση του τρόπου με τον οποίο οι διαφορές που υπάρχουν στους ρόλους, τις δραστηριότητες, τις ανάγκες, τις ευκαιρίες και τα δικαιώματα των φύλων επηρεάζουν τους άνδρες, τις γυναίκες, τα κορίτσια και τα αγόρια σε ορισμένες καταστάσεις ή πλαίσια. Η ανάλυση ως προς το φύλο εξετάζει τις σχέσεις μεταξύ γυναικών και ανδρών, την πρόσβασή τους σε πόρους και τον έλεγχο των πόρων αυτών, και τους περιορισμούς που αντιμετωπίζουν σε σχέση με το έτερο φύλο. Η ανάλυση ως προς το φύλο θα πρέπει να ενσωματώνεται σε κάθε εκτίμηση τομέα ή ανάλυση κατάστασης ώστε να διασφαλίζεται ότι οι αδικίες και οι ανισότητες λόγω φύλου δεν επιδεινώνονται από τη δράση που αναλαμβάνεται και ότι, όπου είναι δυνατό, προάγονται η ευρύτερη ισότητα και δικαιοσύνη στις σχέσεις μεταξύ των φύλων.

Για να διασφαλιστεί ότι δεν προκαλούν ζημιά, όλες οι δράσεις της ΕΕ σε περιοχές που πλήττονται από συγκρούσεις και σε καταστάσεις αστάθειας πρέπει να βασίζονται σε στοιχεία αναλύσεων των συγκρούσεων που ενσωματώνουν άρτια ανάλυση ως προς το φύλο, δηλαδή οι δράσεις θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη την ενδεχομένως διαφορετική κατάσταση των γυναικών και των ανδρών και τις σχέσεις εξουσίας μεταξύ διαφόρων τμημάτων του πληθυσμού σε όλους τους επίσημους και ανεπίσημους θεσμούς της κοινωνίας.

Η ανάλυση ως προς το φύλο αποκαλύπτει μοτίβα ένταξης και αποκλεισμού με βάση το φύλο και ποικίλους άλλους παράγοντες, όπως η κοινωνικοοικονομική τάξη, η εθνότητα και η θρησκεία, η ηλικία, η ικανότητα (ή η αναπηρία), η γεωγραφική προέλευση, ο σεξουαλικός προσανατολισμός, η οικογενειακή κατάσταση, η ιδιότητα του γονέα, το επίπεδο εκπαίδευσης, κ.λπ., και, ως εκ τούτου, αποτελεί κρίσιμη συνιστώσα ουσιαστικών αναλύσεων καταστάσεων και συγκρούσεων.

Σεξουαλική και έμφυλη βία

Η σεξουαλική και έμφυλη βία είναι γενικός όρος για κάθε επιβλαβή πράξη που διαπράττεται παρά τη θέληση ενός προσώπου και βασίζεται σε κοινωνικά διατεταγμένες διαφορές (φύλου) μεταξύ ανδρών και γυναικών. Οι πράξεις σεξουαλικής και έμφυλης βίας παραβιάζουν διάφορα οικουμενικά ανθρώπινα δικαιώματα που προστατεύονται από διεθνείς νομικές πράξεις και συμβάσεις. Πολλές μορφές σεξουαλικής και έμφυλης βίας - όχι όμως όλες - είναι παράνομες και συνιστούν αξιόποινη πράξη σε εθνικές νομοθεσίες και πολιτικές. Σε ολόκληρο τον κόσμο, η σεξουαλική και έμφυλη βία πλήττει περισσότερο τις γυναίκες και τα κορίτσια απ' ό,τι τους άνδρες και τα αγόρια. Θα πρέπει, ωστόσο, να σημειωθεί ότι οι άνδρες και τα αγόρια μπορούν εξίσου να πέσουν θύματα έμφυλης βίας, συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής βίας.

Δεν υπάρχει συμφωνημένος ορισμός της σεξουαλικής βίας. Οι ορισμοί που συνήθως χρησιμοποιούνται καλύπτουν κάθε πράξη σεξουαλικής φύσης ή προσπάθεια τέλεσης σεξουαλικής πράξης μέσω του εξαναγκασμού.

Ο βιασμός και άλλες μορφές σεξουαλικής βίας, όταν διαπράττονται στο πλαίσιο ένοπλης σύγκρουσης διεθνούς ή μη διεθνούς χαρακτήρα, συνιστούν παραβιάσεις του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου. Όλα τα μέρη μιας ένοπλης σύγκρουσης πρέπει να συμμορφώνονται με την απαγόρευση της σεξουαλικής βίας.

Όλα τα κράτη έχουν την υποχρέωση δίωξης των δραστών. Ο βιασμός και άλλες μορφές σεξουαλικής βίας απαγορεύονται δυνάμει του δικαίου των συνθηκών (της Τέταρτης Σύμβασης της Γενεύης, καθώς και των πρόσθετων πρωτοκόλλων I και II) και του εθιμικού δικαίου που εφαρμόζονται σε διεθνείς και μη διεθνείς ένοπλες συγκρούσεις⁶⁸.

⁶⁸ <https://www.icrc.org/en/document/sexual-violence-armed-conflict-questions-and-answers>
<https://www.icrc.org/eng/resources/documents/statement/2013/united-nations-women-statement-2013-10-16.htm>

Η «έμφυλη βία» και η «βία κατά των γυναικών» είναι όροι που χρησιμοποιούνται συχνά αδιακρίτως, καθώς η έμφυλη βία ασκείται κατά κανόνα από άνδρες σε γυναίκες και κορίτσια. Ωστόσο, είναι σημαντικό να συγκρατήσει κανείς σε αυτό το πλαίσιο την παράμετρο του φύλου, καθώς με αυτόν τον τρόπο τονίζεται το γεγονός ότι η βία κατά των γυναικών αποτελεί εκδήλωση των ανισοτήτων ισχύος μεταξύ γυναικών και ανδρών⁶⁹.

Σεξουαλική βία υπάρχει όταν ο δράστης διαπράττει πράξη σεξουαλικού χαρακτήρα σε βάρος ενός ή περισσότερων προσώπων ή ωθεί το εν λόγω πρόσωπο ή πρόσωπα να συμμετάσχουν σε πράξη σεξουαλικού χαρακτήρα με τη βία, με την απειλή βίας ή με εξαναγκασμό, που οφείλεται στον φόβο της βίας, την απειλή, την κράτηση, την ψυχολογική καταπίεση ή την κατάχρηση εξουσίας, σε βάρος του εν λόγω προσώπου ή προσώπων ή άλλου προσώπου, ή με την εκμετάλλευση ενός περιβάλλοντος εξαναγκασμού ή της αδυναμίας του εν λόγω προσώπου ή προσώπων να συναινέσουν γνησίως⁷⁰.

Σεξουαλική εκμετάλλευση και κακοποίηση (ΣΕΚ)

Ως σεξουαλική εκμετάλλευση νοείται οποιαδήποτε πραγματική ή επιχειρούμενη κατάχρηση ευάλωτης θέσης, διαφοράς εξουσίας ή εμπιστοσύνης για σεξουαλικούς σκοπούς, μεταξύ των οποίων αναφέρεται ενδεικτικά η άντληση οικονομικού, κοινωνικού ή πολιτικού οφέλους από τη σεξουαλική εκμετάλλευση άλλου ατόμου. Ως σεξουαλική κακοποίηση νοείται η πραγματική ή απειλούμενη σωματική διείσδυση σεξουαλικής φύσης, είτε διά της βίας είτε υπό άνισες συνθήκες ή συνθήκες εξαναγκασμού⁷¹.

Η ΕΕ θα επιδείξει μηδενική ανοχή στη σεξουαλική εκμετάλλευση και κακοποίηση. Αυτό θα επιτευχθεί μέσω καθιερωμένων μηχανισμών λογοδοσίας για κάθε υπάλληλο, μέλος αποστολής ή μέλος άλλου υποστηρικτικού προσωπικού της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων όσων είναι αποσπασμένοι ή συμβασιούχοι. Οι μηχανισμοί θα επεξεργάζονται άμεσα, αποτελεσματικά και δίκαια κάθε ισχυρισμό περί σεξουαλικής εκμετάλλευσης και κακοποίησης.

Οι μηχανισμοί για την αντιμετώπιση παραβιάσεων των κωδίκων δεοντολογίας και των προτύπων συμπεριφοράς αποτελούν θέμα αρμοδιότητας της διευθυντικής ιεραρχίας και των ανθρωπίνων πόρων, και όχι των συμβούλων για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τα θέματα φύλου.

⁶⁹ <http://eige.europa.eu/gender-based-violence/what-is-gender-based-violence>

⁷⁰ Στοιχεία εγκλημάτων του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου.

⁷¹ Σύμφωνα με τα πρότυπα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (ST/SGB/2003/13) και τον ορισμό που χρησιμοποιείται στους επικαιροποιημένους γενικούς δεοντολογικούς κανόνες από τον Μάρτιο του 2018 (6877/18).

Παρακολούθηση

Μια συνεχής διαδικασία για τον εντοπισμό πληροφοριών με ειδικές παραμέτρους και την εξασφάλιση της επίτευξης στόχων.

Επανεξέταση

Η περιοδική εκτίμηση των επιδόσεων μιας παρέμβασης, με ιδιαίτερη προσοχή στην επιχειρησιακή διάσταση.

Αξιολόγηση

Η συστηματική χρήση αποδεικτικών στοιχείων προκειμένου να εκτιμηθεί κατά πόσο οι πολιτικές επιτυγχάνουν τους στόχους τους και, κυρίως, γιατί είναι ή όχι αποτελεσματικές.

Παράρτημα III: Απόφαση 1325 του ΣΑΗΕ και μεταγενέστερες αποφάσεις του ΣΑΗΕ για θέματα ΓΕΑ

Η απόφαση 1325 του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών, η οποία εγκρίθηκε στις 31 Οκτωβρίου 2000, είναι η πρώτη απόφαση του Συμβουλίου Ασφαλείας που εξετάζει τις δυσανάλογες και μοναδικές επιπτώσεις των ενόπλων συγκρούσεων στις γυναίκες. Η απόφαση 1325 του ΣΑΗΕ ισχυροποιεί προηγούμενες διεθνείς και περιφερειακές νομικές δεσμεύσεις και συμβάσεις σχετικά με τις ΓΕΑ και καθιερώνει μια σειρά νέων αρχών. Τονίζει την αναγκαιότητα της ισότιμης και ουσιαστικής συμμετοχής των γυναικών ως ενεργών παραγόντων στην πρόληψη και την επίλυση συγκρούσεων, στις ειρηνευτικές διαπραγματεύσεις, στην οικοδόμηση και τη διατήρηση της ειρήνης, στην ανθρωπιστική ανταπόκριση και στην ανασυγκρότηση μετά από συγκρούσεις. Καλεί τα κράτη μέλη να εξασφαλίσουν την ισότιμη συμμετοχή και την πλήρη ανάμιξη των γυναικών σε όλες τις προσπάθειες για τη διατήρηση και την προώθηση της ειρήνης και της ασφάλειας. Επιπλέον, προτρέπει όλους τους φορείς να αυξήσουν τη συμμετοχή των γυναικών και να ενσωματώσουν τη διάσταση του φύλου σε όλες τις προσπάθειες του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών για την ειρήνη και την ασφάλεια, μεταξύ των οποίων η αποστράτευση, ο αφοπλισμός και η επανένταξη (ΑΑΕ) καθώς και η μεταρρύθμιση του τομέα της ασφάλειας.

Στις 19 Ιουνίου 2008 το Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών ενέκρινε την απόφαση 1820 για τη σεξουαλική βία κατά τη διάρκεια συγκρούσεων, η οποία συσχετίζει ρητώς τη σεξουαλική βία ως πολεμική τακτική με τη διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας. Η απόφαση 1820 του ΣΑΗΕ ισχυροποιεί την απόφαση 1325 αναγνωρίζοντας ότι η σεξουαλική βία είναι συχνά διαδεδομένη και συστηματική και μπορεί να εμποδίσει την αποκατάσταση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας. Το Συμβούλιο Ασφαλείας έχει πλέον σαφή εντολή να αντιμετωπίσει τη σεξουαλική και έμφυλη βία, μεταξύ άλλων μέσω κυρώσεων και εκπαιδευτικών δράσεων με σκοπό την ενδυνάμωση του επιτόπιου προσωπικού για την πρόληψη και την αντιμετώπιση αυτών των ζητημάτων. Η απόφαση τονίζει ότι η σεξουαλική βία που ασκείται από ενόπλους κατά αμάχων συνιστά έγκλημα πολέμου και ζητεί από τα μέρη ενόπλων συγκρούσεων να λάβουν αμέσως τα κατάλληλα μέτρα για να προστατέψουν τους αμάχους από τη σεξουαλική βία, μεταξύ άλλων μέσω της εκπαίδευσης των στρατευμάτων και της επιβολής πειθαρχικών μέτρων.

Η απόφαση 1888 του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών που εγκρίθηκε στις 30 Σεπτεμβρίου 2009 επαναλαμβάνει ότι η σεξουαλική βία επιτείνει τις ένοπλες συγκρούσεις και παρεμποδίζει τη διεθνή ειρήνη και ασφάλεια. Η απόφαση απευθύνει επίσης έκκληση σε ηγετικό επίπεδο για την αντιμετώπιση της σεξουαλικής βίας στο πλαίσιο συγκρούσεων και ζητεί την αποστολή ομάδων εμπειρογνομόνων σε περιπτώσεις σεξουαλικής βίας κατά τη διάρκεια συγκρούσεων. Η επόμενη απόφαση 1889 του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών, η οποία εγκρίθηκε στις 5 Οκτωβρίου 2009, επικεντρώνεται στην οικοδόμηση της ειρήνης μετά από συγκρούσεις και στη συμμετοχή των γυναικών σε όλα τα στάδια των ειρηνευτικών διαδικασιών και ζητεί την ανάπτυξη δεικτών για τη μέτρηση της εφαρμογής της απόφασης 1325 του ΣΑΗΕ (2000).

Στις 16 Δεκεμβρίου 2010 το Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών ενέκρινε την απόφαση 1960, η οποία επαναλαμβάνει την έκκληση για τον τερματισμό της σεξουαλικής βίας κατά τη διάρκεια συγκρούσεων, θεσπίζοντας παράλληλα έναν μηχανισμό καταχώρισης. Η απόφαση στέλνει ένα άμεσο πολιτικό μήνυμα ότι η άσκηση σεξουαλικής βίας επιφέρει συνέπειες, μεταξύ των οποίων η καταχώριση στις ετήσιες εκθέσεις του Γενικού Γραμματέα, οι παραπομπές σε επιτροπές κυρώσεων των Ηνωμένων Εθνών και στο ΔΠΔ, η διεθνής καταδίκη και οι επανορθώσεις.

Η απόφαση 2106 του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών εγκρίθηκε στις 24 Ιουνίου 2013 με σκοπό να τεθούν σε εφαρμογή οι υφιστάμενες υποχρεώσεις σχετικά με την απόφαση 1325 του ΣΑΗΕ και να συνεχιστούν δομές και πρωτοβουλίες παρά να δημιουργηθούν νέες. Επιπλέον, επικεντρώνεται στη συμμετοχή των γυναικών στην καταπολέμηση της σεξουαλικής βίας και υποστηρίζει την προσφυγή στη δικαιοσύνη.

Στις 18 Οκτωβρίου 2013 το Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών ενέκρινε την απόφαση 2122 που καθορίζει συγκεκριμένες μεθόδους για την καταπολέμηση του ελλείμματος συμμετοχής των γυναικών και αναγνωρίζει την ανάγκη να εξετασθούν τα βαθύτερα αίτια των ενόπλων συγκρούσεων και των κινδύνων για την ασφάλεια που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες, επιβεβαιώνοντας ρητά ότι είναι αναγκαία μια «ολοκληρωμένη προσέγγιση» για τη βιώσιμη ειρήνη. Η απόφαση συνδέει επίσης τον αφοπλισμό και την ισότητα των φύλων κάνοντας αναφορά στη Συνθήκη για το Εμπόριο Όπλων (ΣΕΟ).

Η απόφαση 2242 του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών, η οποία εγκρίθηκε στις 13 Οκτωβρίου 2015, ενθαρρύνει την εκτίμηση στρατηγικών και πόρων όσον αφορά την εφαρμογή του θεματολογίου ΓΕΑ και ζητεί αυξημένη χρηματοδότηση για εκπαιδευτικές δράσεις, αναλύσεις και προγράμματα που συνεκτιμούν τη διάσταση του φύλου. Ταυτόχρονα, υπογραμμίζει τη σημασία της συνεργασίας με την κοινωνία των πολιτών και επιμένει ότι η διάσταση του φύλου θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ως οριζόντιο θέμα στο πλαίσιο της ατζέντας για την καταπολέμηση του βίαιου εξτρεμισμού/της τρομοκρατίας.

Επιπλέον, το θεματολόγιο ΓΕΑ διευρύνθηκε περαιτέρω με δύο μεταγενέστερες αποφάσεις του ΣΑΗΕ, ήτοι την απόφαση 2272 (2016) του ΣΑΗΕ σχετικά με τη σεξουαλική εκμετάλλευση και κακοποίηση και την απόφαση 2331 (2016) του ΣΑΗΕ σχετικά με την εμπορία προσώπων σε καταστάσεις συγκρούσεων.

Παράρτημα IV: Μη εξαντλητικός κατάλογος πολιτικών για τα θέματα ΓΕΑ

- Σφαιρική προσέγγιση της εφαρμογής από την ΕΕ των αποφάσεων 1325 και 1820 του ΣΑΗΕ για τις ΓΕΑ, Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2008 — έγγρ. 15671/1/08)
- Δείκτες που αφορούν τη σφαιρική προσέγγιση για την εφαρμογή από την ΕΕ των αποφάσεων 1325 και 1820 του ΣΑΗΕ για τις γυναίκες, την ειρήνη και την ασφάλεια (2010 — έγγρ. 11948/10)
- Έκθεση σχετικά με τους δείκτες της ΕΕ που αφορούν τη σφαιρική προσέγγιση για την εφαρμογή από την ΕΕ των αποφάσεων 1325 και 1820 του ΣΑΗΕ για τις γυναίκες, την ειρήνη και την ασφάλεια (2011 — έγγρ. 9990/11)
- Εφαρμογή των αποφάσεων του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών για τις γυναίκες, την ειρήνη και την ασφάλεια στο πλαίσιο των αποστολών και επιχειρήσεων της ΚΠΑΑ (2012 — έγγρ. 7109/12)
- Στρατηγικό πλαίσιο της ΕΕ και σχέδιο δράσης της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία (2012 — έγγρ. 11855/12)
- Δεύτερη έκθεση σχετικά με τους δείκτες της ΕΕ που αφορούν τη σφαιρική προσέγγιση για την εφαρμογή από την ΕΕ των αποφάσεων 1325 και 1820 του ΣΑΗΕ για τις γυναίκες, την ειρήνη και την ασφάλεια (2014 — έγγρ. 6219/14)
- «Ανεπίσημο έγγραφο για τον τερματισμό της σεξουαλικής βίας κατά τη διάρκεια συγκρούσεων — Οδηγός πρακτικών δράσεων σε επίπεδο ΕΕ» (2014 — έγγρ. PSC MD 155/14)
- Έκθεση σχετικά με την πρόοδο όσον αφορά το «Ανεπίσημο έγγραφο για τον τερματισμό της σεξουαλικής βίας κατά τη διάρκεια συγκρούσεων — Οδηγός πρακτικών δράσεων σε επίπεδο ΕΕ» (2015)
- Η συμβολή της ΕΕ στην παγκόσμια μελέτη σχετικά με τις γυναίκες, την ειρήνη και την ασφάλεια (2015 — έγγρ. 7595/15)
- Το σχέδιο δράσης για θέματα φύλου 2016-2020 στις εξωτερικές σχέσεις της ΕΕ (2015 — έγγρ. 13201/15) και το σχετικό κοινό έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής (2015 — έγγρ. SWD (2015) 182 final)
- Η στρατηγική δέσμευση της Επιτροπής για την ισότητα των φύλων 2016-2019 (2015 — έγγρ. SWD (2015) 278 final)
- Το σχέδιο δράσης της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία 2015-2019 (2015 — έγγρ. 10897/15)
- 15η επέτειος και συνολική επανεξέταση της απόφασης 1325 του ΣΑΗΕ για τις γυναίκες, την ειρήνη και την ασφάλεια — Δεσμεύσεις της ΕΕ και των κρατών μελών της (2015 — έγγρ. 12904/15)

- Η συνολική στρατηγική για την εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας της ΕΕ (2016)
- Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με τη συνολική στρατηγική για την εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2016 — έγγρ. 13202/16)
- Σχέδιο εφαρμογής της συνολικής στρατηγικής της ΕΕ για την ασφάλεια και την άμυνα (2016 — έγγρ. 14392/16)
- Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την εφαρμογή της συνολικής στρατηγικής της ΕΕ στον τομέα της ασφαλείας και της άμυνας (2016 — έγγρ. 14149/16)
- Έκθεση σχετικά με τη βασική μελέτη για την ενσωμάτωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της διάστασης του φύλου στην Κοινή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2016 — έγγρ. 15726/16)
- Κώδικας δεοντολογίας και πειθαρχίας για μη στρατιωτικές αποστολές ΚΠΑΑ της ΕΕ (2016 — έγγρ. 12076/16)
- Επικαιροποιημένοι γενικοί δεοντολογικοί κανόνες για τις αποστολές και επιχειρήσεις ΚΠΑΑ (2018 — έγγρ. 6877/18)
- Αναθεωρημένοι δείκτες που αφορούν τη σφαιρική προσέγγιση για την εφαρμογή από την ΕΕ των αποφάσεων 1325 και 1820 του ΣΑΗΕ για τις γυναίκες, την ειρήνη και την ασφάλεια (2016 — έγγρ. 10805/16)
- Δεύτερη έκθεση σχετικά με την πρόοδο όσον αφορά το «Ανεπίσημο έγγραφο για τον τερματισμό της σεξουαλικής βίας κατά τη διάρκεια συγκρούσεων — Οδηγός πρακτικών δράσεων σε επίπεδο ΕΕ» (2016 — έγγρ. PSC MD 17/16)
- Τρίτη έκθεση σχετικά με την πρόοδο όσον αφορά το «Ανεπίσημο έγγραφο για τον τερματισμό της σεξουαλικής βίας κατά τη διάρκεια συγκρούσεων — Οδηγός πρακτικών δράσεων σε επίπεδο ΕΕ» (2016 — έγγρ. 14329/16)
- 2017/Κύρια Σύμβουλος της ΕΥΕΔ για θέματα φύλου - ΑΝΕΠΙΣΗΜΟ ΕΓΓΡΑΦΟ - άτυπος ΧΑΡΤΗΣ ΠΟΡΕΙΑΣ & ΣΧΕΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ για θέματα φύλου/την ισότητα των φύλων, τη χειραφέτηση των γυναικών και την εφαρμογή της απόφασης 1325 του ΣΑΗΕ για τις γυναίκες, την ειρήνη και την ασφάλεια (2017 — έγγρ. WK 665/2017 INIT)
- Ευρωπαϊκή Κοινή Αντίληψη για την Ανάπτυξη (2017 — έγγρ. 9459/17) Κοινή ανακοίνωση — Μια στρατηγική προσέγγιση όσον αφορά την ανθεκτικότητα στην εξωτερική δράση της ΕΕ (2017 — έγγρ. JOINT (2017) 21 final).